

Lentiz maakt de toekomst

Lentiz onderwijsgroep
Schiedamsedijk 114
3134 KK Vlaardingen

Postbus 3040
3130 CA Vlaardingen

T (010) 434 99 25
E info@lentiz.nl
W www.lentiz.nl

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	4
LEESWIJZER	5
BESTUURSVERSLAG	6
1. VISIE EN BESTURING	7
1.1 Bericht van de raad van bestuur	7
1.2 Hoofdpijnen strategisch beleid	9
1.3 Organisatiestructuur	9
1.4 Bericht van de raad van toezicht.....	10
1.5 Bericht van de medezeggenschapsraad (MR)	12
1.6 Omgeving (integrale gebiedsbenadering).....	13
2. THEMA'S VANUIT WET- EN REGELGEVING	19
2.1 Mbo.....	19
2.2 Vo	22
3. RISICOMANAGEMENT.....	24
3.1 Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden	24
3.2 Risicoprofiel	26
4. BEDRIJFSVOERING	27
4.1 Inleiding	27
4.2 Inrichting ICT	27
4.3 Huisvesting.....	28
4.4 Duurzaamheid.....	28
4.5 Personeel	29
4.6 Onderwijsprestaties: indicatoren voor het mbo	32
4.7 Onderwijsprestaties: indicatoren voor het voortgezet onderwijs	34
4.8 Financieel beleid	38
4.9 Samenwerkingsverbanden en verbonden partijen.....	44
5. TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN (CONTINUITEITSPARAGRAAF)	45
JAARREKENING.....	49
Geconsolideerde balans per 31 december 2018.....	50
Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2018	51
Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2018.....	52
Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening.....	53
Toelichting behorende tot de geconsolideerde balans	57
Toelichting behorende tot de geconsolideerde staat van baten en lasten	62
Enkelvoudige balans per 31 december 2018.....	65
Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2018	66
Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening	67
Toelichting behorende tot de enkelvoudige balans	68
Toelichting behorende tot de enkelvoudige staat van baten en lasten	73
Bijlage E: verbonden partijen.....	75
Bijlage G: specificaties subsidies 2018	76
Wet bezoldiging topfunctionarissen	77
Gebeurtenissen na balansdatum	78
Voorstel bestemming van het exploitatiesaldo	79
OVERIGE GEGEVENS	80
Gegevens rechtspersoon.....	80
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	81

Colofon

Redactie: Hidde van den Brink Concept & Content

Eindredactie: Lentiz onderwijsgroep PR & Communicatie, Alma Schippers

Hoofdredactie: Lentiz onderwijsgroep Raad van Bestuur, Rick van Dam

Vormgeving en fotografie: Lentiz onderwijsgroep PR & Communicatie, Richard Kok

Copyright © juni 2019, Lentiz onderwijsgroep

Niets uit deze uitgave mag op enige wijze worden veelevoudigd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Lentiz onderwijsgroep.

VOORWOORD

In 2018 werkten we op basis van ons nieuwe Strategisch Meerjarenplan (SMP) Toekomstmakers. Die term is voor ons onlosmakelijk met Lentiz verbonden: we vormen onze leerlingen en studenten, zodat zij hun én onze toekomst kunnen vormgeven. Hoe we in 2018 invulling gaven aan die doelstelling, leest u in dit jaarverslag.

De integrale gebiedsbenadering is altijd de basis van ons beleid en onze activiteiten. Alle Lentiz-scholen en ons contractonderwijs profileren zich op basis van de kansen en uitdagingen binnen hun eigen economische en sociaal-maatschappelijke context. In het verslagjaar gingen we met verschillende partijen in de regio het gesprek aan om te duiden welke ontwikkelingen de grootste impact hebben op ons onderwijs. Een belangrijk thema is de economische transitie in de Metropoolregio – de overgang naar de ‘next economy’. Daarop anticiperen we onder meer door te participeren in het regionale campusnetwerk.

We werkten in 2018 aan relevant onderwijs, passend bij de bedrijvigheid in de omgeving van de school. Lentiz | MBO Oostland en het World Horti Center werden in het verslagjaar geopend. Er werd hard gewerkt aan de Food Innovation Academy en de realisatie van de hippische topsportopleiding, in samenwerking met Equestrum, was ook een belangrijke ontwikkeling. Daarnaast was 2018 het jaar waarin we drie voormalige Edudelta-scholen onderdak boden. Vanaf de tweede helft van 2018 heeft de integratie van die scholen binnen onze organisatie prioriteit gekregen, zodat we konden bijdragen aan de continuering van het mbo-onderwijs in de regio.

In het vo kregen verschillende onderwijskundige ontwikkelingen stevig vorm. In Maassluis werd Lentiz | Reviuslyceum uitgebreid met Lentiz | Revius MAVO. Het Flexrooster zorgt voor nieuw elan op Lentiz | Groen van Prinstererlyceum, terwijl we onder meer in het Westland stappen zetten met onderwijs op maat.

Gert Kant en Rick van Dam
Raad van bestuur Lentiz onderwijsgroep

LEESWIJZER

Dit verantwoordingsdocument vormt samen met ons publieksjaarverslag het complete jaarverslag 2018 van Lentiz onderwijsgroep.

In het publieksjaarverslag ontdekt u waarvoor onze leerlingen, studenten, medewerkers en relaties zich in 2018 met hart en ziel hebben ingezet. Sinds 2017 werken we met een nieuwe, unieke manier van publieksverslaglegging: het 'continuous report'. Dit houdt in dat we gedurende het jaar verantwoorden wat we doen, niet alleen achteraf. Op een digitaal platform, www.lentizcontinu.nl, plaatsen we het hele jaar artikelen, filmpjes en berichten.

Dit verantwoordingsdocument bevat onder meer de jaarrekening en het bestuursverslag. Met deze informatie leggen we verantwoording af aan het ministerie en aan onze stakeholders.

Dit document is te raadplegen via <http://www.lentiz.nl/over-lentiz/jaarverslag-2018>. We hechten waarde aan de mening van iedereen die zich betrokken voelt bij Lentiz, en willen blijvend in dialoog zijn. Heeft u vragen of opmerkingen over dit jaarverslag of over onze organisatie? Dan horen we dat graag. Reageer via:

Lentiz onderwijsgroep
Postbus 3040
3130 CA Vlaardingen
T (010) 434 99 25
www.lentiz.nl
info@lentiz.nl

BESTUURSVERSLAG

1. VISIE EN BESTURING

1.1 Bericht van de raad van bestuur

Organisatie

Lentiz onderwijsgroep bestaat uit acht scholen voor voortgezet onderwijs (vmbo, havo en vwo) en zes scholen voor mbo-onderwijs in de groene sector. Deze veertien unieke scholen bevinden zich in de economische regio's Greenport West-Holland (Westland, Oostland en Barendrecht), Mainport (groen en food in de stad), het vitale platteland van Midden-Delfland en Goeree-Overflakkee, en zijn verspreid over zeven gemeenten. Zo'n 850 medewerkers zetten zich dagelijks met hart en ziel in voor ongeveer 7.300 leerlingen en studenten. Zodat zij Lentiz verlaten met een waarde(n)vol diploma, goed toegerust om hun en onze toekomst mede vorm te geven.

Lentiz INTEGRALE GEBIEDSBENADERING

The infographic map displays the following locations and their descriptions:

- DEN HAAG**: Internationale stad van vrede en recht
- WESTLAND**: World Horti Center
- OOSTLAND**: Leisure, greenport, gardening
- Midden-Delfland**: CITTASLOW Hippische topsport
- MAASLAND**: (part of Midden-Delfland)
- MAASSLUIS**: (part of Midden-Delfland)
- LAARDINGEN**: (part of Midden-Delfland)
- SCHIEDAM**: (part of Midden-Delfland)
- ROTTERDAM**: Food for the future
- MAINPORT**: Food Innovation Academy
- MIDDELHARNIS**: Vitaal platteland
- BARENDRECHT**: Greenport, agrologistiek, gardening

© Lentiz | onderwijsgroep

<p>NAALDWIJK</p> <ul style="list-style-type: none"> • Floracollege VMBO • Dalton MAVO • Het Groene Lyceum • MBO Westland MBO 	<p>MAASLAND</p> <ul style="list-style-type: none"> • VMBO Maasland VMBO • MBO Maasland MBO • Cursus & consult Contractonderwijs 	<p>MAASSLUIS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Revius MAVO MAVO • Reviuslyceum HAVO VWO 	<p>VLAARDINGEN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Groen van Prinstererlyceum MAVO HAVO VWO • Geuzencollege VMBO
<p>SCHIEDAM</p> <ul style="list-style-type: none"> • LIFE College VMBO MBO 	<p>BLEISWIJK</p> <ul style="list-style-type: none"> • MBO Oostland MBO 	<p>BARENDRECHT</p> <ul style="list-style-type: none"> • MBO Barendrecht MBO 	<p>MIDDELHARNIS</p> <ul style="list-style-type: none"> • MBO Middelharnis MBO

lentiz.nl

Onze vo-scholen:

- Lentiz | VMBO Maasland, Maasland
- Lentiz | Reviuslyceum & Revius MAVO, Maassluis
- Lentiz | Dalton MAVO & Het Groene Lyceum, Naaldwijk
- Lentiz | Floracollege, Naaldwijk
- Lentiz | VMBO LIFE College, Schiedam
- Lentiz | Geuzencollege, Vlaardingen
- Lentiz | Groen van Prinstererlyceum, Vlaardingen

Onze mbo-scholen:

- Lentiz | MBO Maasland, Maasland
- Lentiz | MBO Westland (vormt samen met ROC Mondriaan en Albeda College het MBO Westland), Naaldwijk
- Lentiz | MBO LIFE College, Schiedam
- Lentiz | MBO Oostland, Bleiswijk
- Lentiz | MBO Barendrecht, Barendrecht
- Lentiz | MBO Middelharnis, Sommelsdijk

1.1.1 Stichting en bevoegd gezag

Lentiz onderwijsgroep is een stichting. Het bevoegd gezag wordt gevormd door de raad van bestuur, die verantwoording aflegt aan de raad van toezicht. De raad van bestuur bestond in 2018 uit:

- Gert Kant, voorzitter
- Rick van Dam, lid

De nevenfuncties van de raad van bestuur zijn vermeld in de WNT-verantwoording 2018 van de jaarrekening.

De raad van bestuur legt in dit jaarverslag verantwoording af over governance, toezicht, honorering, risicomanagement en continuïteit. De directeurs en teamleiders van de veertien Lentiz-scholen vormen samen met de stafmanagers het management van Lentiz.

De bv Lentiz | Cursus & Consult maakt ook deel uit van Lentiz onderwijsgroep. Dit is een aparte onderneming die niet-gesubsidieerde onderwijsvormen verzorgt.

1.1.2 Lentiz | Cursus & Consult

Lentiz | Cursus & Consult biedt bedrijfsopleidingen en cursus- en contractonderwijs aan. De sectoren waarop Lentiz | Cursus & Consult zich richt, bevinden zich vooral in het groene domein. Denk aan de voedingsindustrie, bloemsierkunst, hoveniers- en loonbedrijven, glastuinbouw, metaal- en voertuigtechniek en de dierensector. Daarnaast speelt Lentiz | Cursus & Consult een belangrijke rol in internationale trajecten.

1.1.3 Stafbureau

Het stafbureau ondersteunt de scholen en de raad van bestuur. Tot de taken van het stafbureau behoren verschillende schooloverstijgende zaken – waaronder kwaliteit en onderwijs (inclusief projecten en internationalisering), HRM, financiën, informatisering en automatisering, huisvesting, pr en communicatie, en controlling.

1.1.4 Naleving branchecode

Lentiz onderwijsgroep is ingericht op basis van de Wet goed onderwijs en goed bestuur. We hanteren de governancecodes van de MBO Raad en de VO-raad. In de medezeggenschap volgen we de Wet versterking bestuurskracht.

De Monitoringscommissie Branchecode goed bestuur in het mbo komt begin 2019 met een evaluevaluatie. De leden van de VO-raad hebben met elkaar de Code Goed Onderwijsbestuur VO vastgesteld. Een monitoringscommissie monitort en evalueert de naleving van de code en onderzoekt of actualisatie ervan gewenst is.

1.2 Hoofdpijnen strategisch beleid

1.2.1 Visie en missie

Visie

We leven in een wereld van ongekend snelle veranderingen. Lentiz-leerlingen komen terecht in een economische en sociaal-maatschappelijke realiteit die radicaal anders is dan die van vandaag. Als opleider moeten we onze leerlingen daarop voorbereiden. Dat doen we vooral door hun perspectief te kantelen. Grote veranderingen komen namelijk niet uit de lucht vallen; die worden door mensen bedacht. We leiden dus geen jongeren op voor een onbekende toekomst, maar we leiden jongeren op die die toekomst *mede vormgeven*. Toekomstmakers.

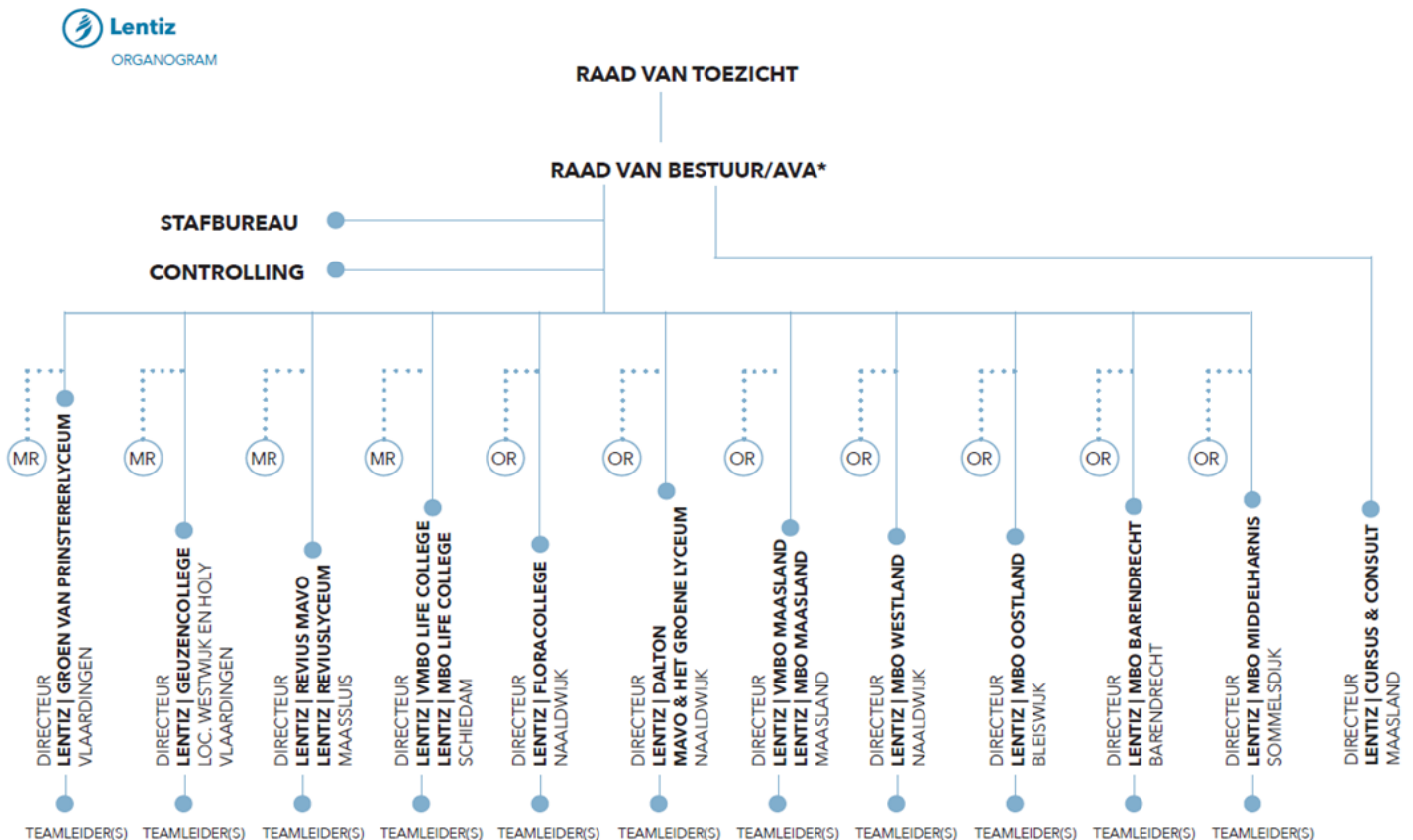
We gaan daarbij uit van drie kernbegrippen, waaruit al ons handelen voortvloeit:

- **Vormen:** we gaan voor de brede vorming en ontwikkeling van onze leerlingen. Behalve als drager van kennis zien we onszelf ook als aanbieder en ontwikkelaar van een moreel kompas.
- **Verbinden:** we werken vanuit de integrale gebiedsbenadering. Dat doen we in nauwe samenwerking tussen scholen onderling, en met externe partners in de regio, nationaal en internationaal.
- **Verantwoorden:** het resultaat is de herkenbare Lentiz-kwaliteit, waarvoor we individueel onze verantwoordelijkheid nemen en waarover we intern en extern transparant verantwoording afleggen.

Missie

Lentiz staat voor kwaliteitsonderwijs in vo en mbo, dat zo goed mogelijk aansluit bij de bedrijvigheid en de maatschappelijke context in de directe omgeving van de school. Zo krijgen alle leerlingen en studenten de beste en meest relevante voorbereiding op een baan of vervolgopleiding.

1.3 Organisatiestructuur

* Raad van Bestuur vormt tevens Algemene Vergadering van Aandeelhouders van Lentiz | Cursus & Consult

1.4 Bericht van de raad van toezicht

Lentiz voldoet aan de scheiding van bestuur en toezicht. Daartoe vormt de raad van bestuur het bevoegd gezag dat in het jaarverslag verantwoording aflegt over de bereikte resultaten. De raad van toezicht fungeert als interne toezichthouder die – in een voortdurend wisselende context – steeds haar rol bepaalt ten opzichte van andere externe toezichthoudende partijen, zoals ministeries en inspectie.

De actuele thema's in het onderwijs rondom behoorlijk bestuur, transparante besluitvorming en scheiding van toezicht, bestuur en directievoering zijn vastgelegd in de documenten die betrekking hebben op de inrichting van de organisatie en in de diverse statuten. Het betreft onder meer het reglement van de raad van toezicht, het Reglement raad van bestuur en het Directiereglement.

1.4.1 Leden van de raad van toezicht

De raad van toezicht bestaat uit drie tot zeven leden, waarbij het gebruikelijke ledental vijf is. De leden van de raad van toezicht worden benoemd voor een periode van drie jaar (met ingang van 1 januari van enig jaar). Na benoeming kunnen de leden maximaal tweemaal worden herbenoemd. Lentiz actualiseert het Rooster van Aftreden jaarlijks. De raad van toezicht van Lentiz onderwijsgroep bestond in 2018 uit:

- M.J. Penning (voorzitter)
- H.E. Koers
- J.P.A. van Adrichem
- A.R. Gansevoort
- S. de longh

In 2018 ontstonden vacatures voor twee nieuwe leden van de raad van toezicht. De laatste termijn van Erik Koers en John van Adrichem liep in het verslagjaar af. Met hun kennis en inzet hebben zij een wezenlijke bijdrage geleverd aan deskundig en betrokken toezicht op de koers en richting van Lentiz. Daarvoor is de raad van toezicht hen erkentelijk. Met Hans de Leeuw en Esther Schnabel is de Raad per 1 januari 2019 weer op volle sterkte. De raad is verheugd over hun komst.

Het Platform Medezeggenschap van Lentiz heeft het recht een voordracht te doen voor één lid van de raad van toezicht. Op verzoek van het Platform is dat de kandidaat die verantwoordelijk is voor HRM-zaken. Bij de werving van Esther Schnabel was het Platform dan ook vertegenwoordigd in de benoemingsadviescommissie. Die samenwerking verliep prettig en constructief.

De (neven)functies van de voorzitter raad van toezicht, M.J. Penning, zijn:

Hoofdfunctie:

- Vennoot in Maatschap Hillenraad Partners, management consulting in strategie, organisatie en innovatie
- Vennoot in Hillenraad Data Refinery, bureau voor datascience
- Directeur Aldenborg, uitgever van Hillenraad100, Hortigala en Hortigame

Nevenfuncties (allen onbezoldigd):

- Bestuurslid Holland Horti International, promotie van tuinbouw in buitenland
- Voorzitter Horticlub Westland, vereniging van professionals in tuinbouw
- Voorzitter Penning Zevenbergen stichting, familiestichting

De (neven)functies van de leden van de raad van toezicht zijn:

H.E. Koers

Hoofdfunctie:

- Hoofd HR Services Blokker Holding

Geen nevenfuncties

J.P.A. van Adrichem

Hoofdfunctie:

- Bestuurder Van Adrichem Management Services B.V. en bestuurder bij PVA Financieel B.V.

Geen nevenfuncties

A.R. Gansevoort

Hoofdfunctie:

- Bestuurder British School of Amsterdam

Nevenfunctie (onbezoldigd):

- Penningmeester Stichting Spanjaardsgat Festival Breda

S. de Jongh

Hoofdfunctie:

- Senior strateeg Rotterdam Partners

Nevenfuncties (allen onbezoldigd):

- Voorzitter Schaatsvereniging Rotterdam
- Lid raad van toezicht Scapino Ballet
- Bestuurslid Comité Erasmus

Er is geen sprake van conflicterende nevenfuncties.

1.4.2 Taken, verantwoordelijkheden, inrichting en werkwijze

Het Reglement Raad van Toezicht beschrijft de taken en verantwoordelijkheden van de raad van toezicht. De Raad vergadert in principe vijfmaal per jaar. Indien noodzakelijk worden één of meer bijkomende vergaderingen ingepland. De vergaderingen vinden bij voorkeur plaats op een van de scholen van de onderwijsgroep. Hierdoor bezoekt de Raad elke school twee- à driejaarlijks. De schooldirecteuren maken dan van de gelegenheid gebruik om de relevante ontwikkelingen binnen hun school toe te lichten. Ook de stafmanagers en de directeur van Lentiz | Cursus & Consult ontvangen op regelmatige basis een uitnodiging om een presentatie te geven over ontwikkelingen en beleid binnen hun vakgebied. Tweemaal per jaar komt de Raad bijeen met het Platform Medezeggenschap.

Belangrijk in de werkwijze is verder dat de raad van toezicht:

- een extra vergadering kan inlassen – de raad van bestuur kan hier ook om vragen;
- tussen de vergaderingen telefonisch of per e-mail op de hoogte wordt gehouden van actuele ontwikkelingen;
- de samenwerking met de raad van bestuur minimaal eenmaal per jaar bespreekt;
- het eigen functioneren jaarlijks evalueert in een bijeenkomst, zonder aanwezigheid van de raad van bestuur.

De leden van de raad van toezicht krijgen een vergoeding voor hun werkzaamheden en vergadertijd. De hoogte ervan valt ruimschoots binnen de norm van de Vereniging van Toezichthouders in Onderwijsinstellingen. De vergoeding wordt verantwoord in de jaarrekening.

1.4.3 Drie rollen

Het bestuur bestuurt; de raad van toezicht houdt toezicht. Vanuit dit uitgangspunt legt de raad zich toe op drie rollen: toezicht, advies en werkgeverschap.

1. Toezicht

De raad van toezicht heeft de taak toezicht te houden op het beleid van de raad van bestuur en op de algemene gang van zaken binnen Lentiz. Dit gebeurt aan de hand van het Strategisch Meerjarenplan, de jaarlijkse kaderbrief van de raad van bestuur, de begroting en de jaarrekening. In de kaderbrief zijn de beleidsdoelstellingen per beleidsdomein beschreven; in de statuten is vastgelegd bij welke beleidsonderwerpen er goedkeuring gegeven dient te worden door de raad van toezicht voor besluiten van de Raad van bestuur.

Voor bestuur, toezicht, horizontale verantwoording en dialoog volgt Lentiz de governancecodes van de onderwijssectoren. De raad van toezicht let nauwkeurig op de mate waarin Lentiz 'in control' is. De raad van toezicht ziet er daarnaast op toe dat de Raad van bestuur aangegeven ontwikkel- en verbeterpunten systematisch en adequaat oppakt.

2. Advies

De raad van toezicht volgt interne en externe ontwikkelingen intensief. Daardoor is de raad niet alleen in staat om toezicht te houden op de raad van bestuur, maar ook om een adviserende rol te vervullen. Aan deze

adviesrol wordt soms gevraagd en soms ongevraagd invulling gegeven, maar altijd in een open dialoog. Uitgangspunt is wel dat een advies een advies blijft. De raad van toezicht is zich zeer bewust van haar rol en erkent het verschil in verantwoordelijkheden met de raad van bestuur.

3. Werkgeverschap

De derde en laatste rol van de raad van toezicht is die van werkgever van de bestuursvoorzitter. De raad stelt het beloningsbeleid voor de raad van bestuur vast. Dat gebeurt via de MBO Raad, die zich baseert op de normen van de WNT (Wet normering topinkomens) en de beide governancecodes. Hetzelfde geldt voor de overige arbeidsvoorwaarden van de bestuursvoorzitter. De Raad toetst een en ander regelmatig aan actuele wet- en regelgeving. Tot slot voeren de voorzitter en een lid van de raad van toezicht jaarlijks een voortgangs- en evaluatiegesprek met de bestuursvoorzitter.

1.4.4 Wat speelde er in 2018?

In 2018 vonden zes vergaderingen plaats, namelijk op 11 januari, 22 februari, 19 april, 28 juni, 29 oktober en 20 december. Voorafgaand aan de vergadering in juni is de auditcommissie bijeengewees om de jaarrekening 2017 met de accountants door te nemen. Bij de junivergadering was – zoals gebruikelijk – de externe accountant aanwezig bij de bespreking van het jaarverslag en het accountantsverslag.

Veel energie en oplossingsgerichtheid ging in 2018 naar de manier waarop delen van de scholen van Edudelta onderdak vonden bij Lentiz. Daarbij is tot genoegen van de raad van toezicht een oplossing gekozen die de kwaliteit van het onderwijs borgt en die bovendien past bij de strategie van Lentiz.

De raad van toezicht stelt vast dat de rol van onderwijs in de samenleving verandert. Onderwijsinstellingen krijgen een bredere maatschappelijke rol, die verder gaat dan zorgen dat leerlingen en studenten met een diploma de school verlaten. Een goed voorbeeld van die veranderende taakopvatting is de samenwerking van Lentiz met publieke en private partijen in het World Horti Center, in 2018 geopend. Diezelfde vorm van onderwijsvernieuwing komt terug in projecten als Food Innovation Academy en Equestrum.

Met deze verbrede taakopvatting neemt ook de complexiteit van de Lentiz-organisatie toe. Om het functioneren van de raad van toezicht in die veranderende context te toetsen, liet de Raad in 2018 een externe evaluatie uitvoeren. Daaruit kwam een ruime voldoende. Een bijzondere vermelding was er voor de constructieve samenwerking tussen de raad van toezicht en de raad van bestuur, waarbij kritiek niet wordt geschuwd. Deze externe evaluatie vindt vanaf nu vijfjaarlijks plaats.

In december hebben de voorzitter en een lid van de raad van toezicht het jaarlijkse voortgangs- en evaluatiegesprek met de bestuursvoorzitter gevoerd.

In 2018 behandelde de raad van toezicht veel beleidsonderwerpen, waaronder (in willekeurige volgorde):

- voortgangsrapportage initiatieven FIA, WHC, CHIO, onderdak bieden aan de scholen van Edudelta
- wervingsprocedure twee nieuwe leden van de raad van toezicht
- begroting 2018 – goedgekeurd
- verantwoordingsdocument 2017 (jaarrekening en bestuursverslag) - goedgekeurd
- stand van zaken aanmeldingen
- bespreking tussentijdse financiële rapportage
- besluit benoeming Astrium Onderwijsaccountants
- goedkeuring geconsolideerde begroting 2019
- goedkeuring WNT norm op basis van complexiteitspuntenberekening

In het overleg met het Platform MR besprak de raad van toezicht:

- de meerwaarde van het Platform in relatie tot de besluitvorming binnen Lentiz op het niveau van scholen en de raad van toezicht;
- het profiel van het nieuwe lid van de raad van toezicht met de portefeuille HRM.

1.5 Bericht van de medezeggenschapsraad (MR)

Binnen Lentiz onderwijsgroep vormen scholen voor regulier voortgezet onderwijs en groen vmbo en mbo een eenheid. De medezeggenschap in het regulier vo is vastgelegd in de Wet medezeggenschap op scholen (WMS). Het AOC valt onder de Wet educatie en beroepsonderwijs (BVE); wat betreft medezeggenschap geldt daarom de Wet op de ondernemingsraden (WOR), met speciaal op het onderwijs gerichte aanvullingen.

Om op overkoepelend Lentiz-niveau goed overleg te voeren, is er het Platform Medezeggenschap. Daarin is zowel vo als mbo vertegenwoordigd. De leden hebben advies- of instemmingsrecht, al naar gelang de betreffende artikelen in de WMS en de WOR. Het streven is om op de verschillende onderdelen zoveel mogelijk gelijke medezeggenschapsrechten te waarborgen.

De medezeggenschap is gerealiseerd volgens het principe 'medezeggenschap volgt zeggenschap'. Daarom heeft elke school een eigen MR of ondernemingsraad (OR). Eenmaal per drie jaar vinden daarvoor verkiezingen plaats. De MR/OR voert het overleg met de schooldirectie en doet daarvan binnen de school verslag.

1.5.1 Schooloverstijgende zaken

Het Platform Medezeggenschap behandelt schooloverstijgende zaken. Voorbeelden daarvan zijn de begroting en jaarrekening, het Lentiz-brede formatieplan over de inzet van onderwijspersoneel (OP) en onderwijsondersteunend personeel (OOP), uitgangspunten onderwijsbeleid, kwaliteitszorgsysteem, huisvestingsbeleid, en verschillende protocollen.

1.5.2 Samenstelling

Het Platform Medezeggenschap is samengesteld uit vier medewerkers: twee vanuit het reguliere vo en twee vanuit het mbo. Daarnaast is het mogelijk dat een ouder en een leerling gekozen worden uit zowel het vo- als het mbo-deel. In 2018 waren ook een leerling en ouder uit het vo-deel onderdeel van het Platform Medezeggenschap.

1.5.3 Gewijzigde overlegstructuur

In 2017 startte het Platform Medezeggenschap een pilot met een gewijzigde invulling van de overlegstructuur. In de nieuwe structuur hebben de leden van alle OR-en en MR-en spreekrecht tijdens de vergaderingen van het Platform. In 2018 is die werkwijze voortgezet. De behoefte om mee te praten en gehoord te worden blijkt groot, en deze werkwijze wordt als heel positief ervaren.

1.5.4 Overleg met de raad van toezicht en de vakbonden

Tweemaal per jaar overlegt het Platform Medezeggenschap met de raad van toezicht. Beide partijen hebben aangegeven dit open overleg zeer op prijs te stellen. Drie- tot viermaal per jaar worden nieuwe ontwikkelingen besproken in een overleg met de vakbonden, met name in relatie tot de gevolgen voor het personeel.

1.5.5 Professionalisering

Vanaf 2017 komen alle OR- en MR-leden tweemaal per jaar bijeen om ervaringen uit te wisselen en zich in een thema te verdiepen. In deze praktische en laagdrempelige bijeenkomsten staat de ontmoeting centraal.

1.5.6 Agenda van 2018

Het Platform Medezeggenschap heeft in 2018 veel zaken geagendeerd. Verschillende onderwerpen zijn besproken – en waar nodig is gekomen tot besluitvorming. Het betreft onder meer:

- geconsolideerde begroting 2019
- verantwoordingsdocument 2017 (jaarrekening en bestuursverslag)
- rolbeschrijving Preventiemedewerker en Coördinator sociale veiligheid
- voorstel Docent onderbouw
- Leerlingenstatuut en Studentenstatuut

1.6 Omgeving (integrale gebiedsbenadering)

Lentiz heeft een divers aanbod van opleidingen in het voortgezet onderwijs (vo) en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Elke school heeft een eigen profiel, dat zo dicht mogelijk staat bij de bedrijvigheid en de maatschappelijke context in de directe omgeving. In de regio vindt voortdurend interactie plaats met (toekomstige) leerlingen en studenten, bedrijven, ondernemers, overheden, onderwijs/kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties. In dit netwerk van mensen en organisaties vervult Lentiz een actieve rol. Zo krijgen alle leerlingen en studenten de beste en meest relevante voorbereiding op een baan of vervolgopleiding. Alle scholen hebben daarvoor goede contacten met bedrijven, instellingen en overheden in hun regio. Ze stemmen het onderwijs af op de behoeften uit de regio en die van leerlingen (en ouders) en studenten. Dat is de integrale gebiedsbenadering.

De integrale gebiedsbenadering is al jaren de basis van de Lentiz-strategie en daarmee van de samenwerking in de regio. Lentiz participeert in samenwerkingsverbanden en initieert regionale projecten in het domein van leren, werken en onderzoek. Waar binnen dat netwerk de visies en belangen samenvallen, maakt Lentiz de

vertaalslag naar een relevant en uitdagend onderwijsaanbod. Veelal binnen de context van een regionale campus.

Concreet betekent dit dat Lentiz in meerdere unieke economische systemen functioneert: de Greenport West-Holland (Westland, Oostland en Barendrecht), de Mainport (groen en food in de stad) en het vitale platteland van Midden-Delfland en Goeree-Overflakkee.

Lentiz en haar scholen participeren structureel en actief in de bovenstaande economische systemen. Ze hebben daarin niet alleen een sterk verbindende rol tussen overheden, bedrijven en onderwijs, maar ze verbinden deze economische systemen ook met elkaar.

1.6.1 Horizontale verantwoording

Horizontaal verantwoording afleggen is voor Lentiz vanzelfsprekend. Omdat Lentiz een transparante organisatie is, maar ook om het gesprek met de omgeving gaande te houden. Relevant onderwijs staat of valt met de dialoog met bedrijven, instellingen en ouders. Die dialoog vindt bijvoorbeeld plaats in Kenniscafé's, miniconferenties, regionale interactie rond campusontwikkelingen, en de dialoog met de medezeggenschap. Lentiz participeert in tal van samenwerkingsverbanden: landelijk, provinciaal, bovenregionaal, metropool, gemeentelijk.

Met toeleverende scholen vindt een warme overdracht plaats en alle betrokkenen blijven op de hoogte via een publieksversie van het jaarverslag. Daarnaast is er het platform Lentiz continu: een website waarop alle belanghebbenden terecht kunnen voor nieuws en ontwikkelingen rondom Lentiz.

1.6.2 Informatie over de toegankelijkheid en het toelatingsbeleid

De vo- en mbo-scholen van Lentiz zijn toegankelijk voor iedereen die voldoet aan de wettelijke toelatingsvereisten.

Voortgezet onderwijs

Het advies van de basisschool is bepalend voor de plaatsing van de leerling in het voortgezet onderwijs. Ouders van nieuw aangemelde leerlingen krijgen op basis daarvan te horen welk onderwijsaanbod hun kind kan krijgen. Zodra zij daarmee instemmen, schrijft Lentiz het kind in. Als een school een specifiek onderwijsaanbod niet kan aanbieden, dan wordt in overleg met (de scholen uit) het samenwerkingsverband doorverwezen naar een passende plek.

De vo-scholen van Lentiz gebruiken een vastgestelde procedure: Aanmelden en inschrijven leerling vo.

Mbo-scholen

Het behaalde vmbo- of havo-diploma is bepalend voor de aansluitende plaatsing op het mbo. Studenten melden zich digitaal aan voor een van de opleidingen, via www.mbolentiz.nl. Als studenten zich voor 1 april aanmelden en voldoen aan enkele wettelijke voorwaarden worden zij geplaatst in de opleiding van hun keuze. De mbo-scholen hanteren daarbij een vaste procedure.

Studenten kunnen bij de aanmelding aangeven welke extra begeleiding zij nodig hebben om het onderwijs goed te kunnen volgen. Als de school een specifiek onderwijsaanbod niet zelf kan aanbieden, dan wordt in overleg met andere opleidingen in de regio doorverwezen naar een passende plek.

1.6.3 Interne en externe kwaliteitszorg

Lentiz heeft een gedegen kwaliteitsbeleid. Op basis van het Strategisch Meerjarenplan stellen de scholen hun meerjarenschoolplan vast. Als afgeleide daarvan maakt elke school jaarlijks een schoolplan met daarin kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen. De raad van bestuur heeft jaarlijks twee gesprekken met de directeuren om deze doelstellingen en de resultaten van voorgaande doelstellingen te bespreken. Lentiz initieert verschillende tevredenheidsmetingen, zoals de leerlingtevredenheid (vo), deelnemertevredenheid (mbo), oudertevredenheid (vo), personeeltevredenheid, beroepenveldtevredenheid en 360 graden feedback. Daarnaast startte in 2018 het waarderend visiteren in het vo. De Lentiz-scholen bezoeken elkaar, waarbij een waarderend oordeel wordt gegeven over een vooraf vastgesteld thema. Dit is als erg waardevol ervaren. In het vo hebben alle teams de zelfevaluatie examinering afgenomen. De conclusie: de examinering gebeurt naar behoren.

De afgelopen jaren wordt het in het mbo steeds belangrijker dat kwaliteitsbewustzijn bij het hele docententeam aanwezig is. Daar is Lentiz in 2018 versterkend mee aan de slag gegaan. De kern van de kwaliteitszorg is dat elk docententeam jaarlijks een korte zelfevaluatie (quickscan) uitvoert, gebaseerd op het onderzoekskader van de Inspectie van het Onderwijs, het nieuwe SMP, het schoolplan, het kwaliteitsplan en

het BPV-verbeterplan. Na de zelfevaluatie vult ieder team het teamplan in (op basis van een vast Lentiz-format). Er is ook een kwaliteitscyclus opgesteld en vastgesteld waarin de PDCA-cyclus is opgenomen. Alle scholen werken met de nieuwe vorm van kwaliteitszorg en het kwaliteitsbesef is gegroeid onder de teams. In de komende jaren wordt de beleidsinformatie verder vertaald naar gebruiksinformatie voor teams.

Lentiz is lid van de Stichting Kwaliteitsnetwerk mbo. In een meerjarencyclus maken opleidingen een uitgebreide zelfevaluatie. Op basis hiervan vindt een externe kwaliteitsaudit plaats door een commissie via het kwaliteitsnetwerk, die een kritische blik van buitenaf geeft. Daarnaast is het zinvol om zelf andere mbo-scholen te bezoeken. Ook biedt het kwaliteitsnetwerk Lentiz scholingsmogelijkheden om het kwaliteitsbewustzijn te vergroten.

Eens per zes weken komen alle directies van de scholen en de stafmanagers met de raad van bestuur bijeen om verschillende thema's te bespreken. Zo werken de scholen onderling en met de raad van bestuur aan kwaliteitsverbetering.

1.6.4 Klachten en bezwaren

Klachten en bezwaren worden in de eerste plaats gemeld op de school en zoveel mogelijk opgelost door een schooldirecteur. Lukt dat niet, dan kunnen betrokkenen zich wenden tot de interne bezwarencommissie van Lentiz. Betrokkenen zijn hierbij (aspirant- of oud-)leerlingen en hun ouders, (aspirant- of oud-)studenten, medewerkers en overige belanghebbenden.

In dit bestuursverslag staan de formele klachten die niet op schoolniveau konden worden opgelost. In 2018 waren dit vijf klachten en bezwaren: twee bezwaren vanuit het vo, twee bezwaren vanuit het mbo en één klacht vanuit een (v)mbo-school. Alle uitspraken die de interne bezwarencommissie doet, gelden als een advies aan de raad van bestuur. De raad van bestuur nam het advies in 2018 in alle gevallen over.

De interne bezwarencommissie treedt ook op als beroepscommissie voor de examens. Met betrekking tot de mbo-opleidingen ontving de beroepscommissie in 2018 geen bezwaren op basis van het examenreglement van Lentiz.

In de schoolgidsen staat hoe men een bezwaar kan indienen bij de interne bezwarencommissie. Op de website van Lentiz is de klachtenregeling terug te vinden.

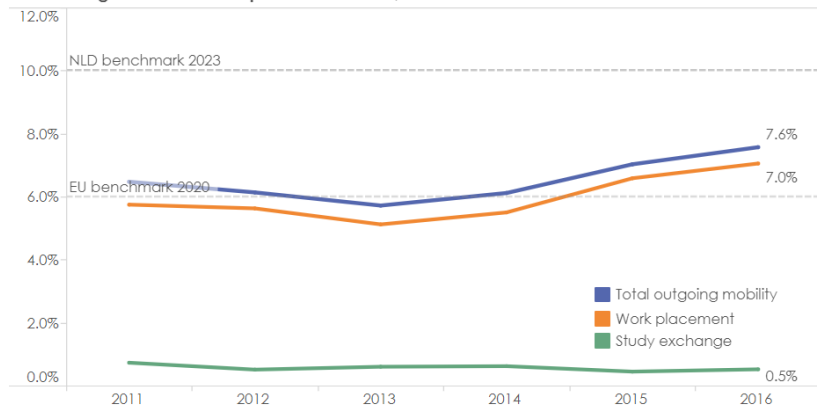
1.6.5 Internationalisering

De regio waarin Lentiz actief is, is sterk internationaal gericht: via de export van kennis en producten in de Greenport West-Holland, de Mainport, het wereldwijde Citta Slownetwerk en de internationale samenwerkingsverbanden van de metropoolregio. Leven, studeren en werken in deze regio betekent dus ook: de blik over de grens richten. Internationalisering heeft daarom een belangrijke plek binnen alle Lentiz-scholen. Alle scholen nemen deel aan uitwisselingen, projecten in het buitenland en/of internationaliseringsactiviteiten.

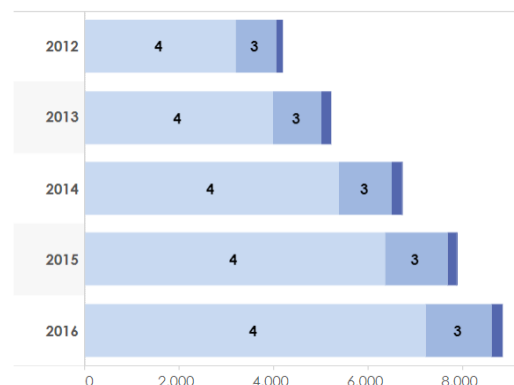
In veel opleidingen wordt gericht gewerkt aan het meegeven van minimaal een, maar het liefst meerdere internationale ervaringen en het ontwikkelen van internationale competenties.

Het Nuffic (de Nederlands organisatie voor internationalisering in onderwijs) geeft aan dat landelijk ongeveer 7,6% van de mbo-studenten deelneemt aan internationale stages en ervaringen (2017). Van de 1.227 mbo-studenten van Lentiz maakte 39,7 % tijdens de studie een internationale ervaring mee. De studenten van Lentiz steken dus met kop en schouders boven het landelijk gemiddelde uit. Een duidelijke uitschieter is Lentiz | MBO Maasland, met een gerealiseerd percentage van ruim 61%.

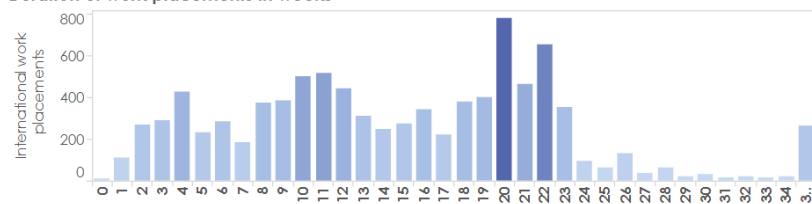
Dutch VET graduates with experience abroad, share of total

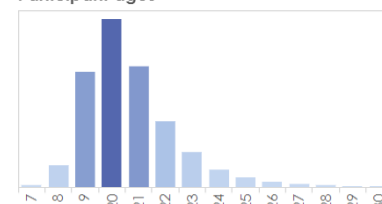
Number of registered work placements, per VET level:

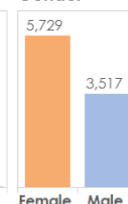
Duration of work placements in weeks

Participant ages

Gender

ROA Sources used: ROA, CBS & SBB. Updated 24-10-2018

www.nuffic.nl/facts-and-figures

nuffic

(bron: <https://www.nuffic.nl/en/subjects/vet-students-abroad/>)

Honderden mbo-studenten gingen op internationale stage, naar onder meer Australië, Indonesië, Wales, Canada, Gambia en Duitsland. Bovendien rondten de Lentiz-scholen twee Erasmus+-projecten af. Per project werkten ze samen met vier partners uit vier verschillende landen. In 2018 vond er een uitwisseling plaats van studenten voor hun onderwijsprogramma's op acht verschillende thema's in de partnerlanden.

Lentiz | MBO Westland in het World Horti Center in Naaldwijk werd als internationaal kenniscentrum versterkt: het voerde voor het eerst twee tweetalige mbo-4-opleidingen en zette Engelstalige cursussen op voor de Greenportbedrijven.

De internationaal erkende BTEC-opleiding werd geschikt gemaakt voor de inzet voor Nederlandse studenten en de BTEC werd ook internationaal uitgevoerd. In 2018 is ook de opleiding Gardening BTEC gecertificeerd.

Nuffic bracht ook in kaart hoe vo-scholen binnen hun netwerk contact onderhouden met internationaal opererende netwerken. Lentiz behoort tot de 33% van de scholen in Zuid-Holland die actief zijn aangesloten bij meerdere netwerken (die onder Nuffic opereren). Wat daarbij opvalt is dat de scholen zijn aangesloten bij een groot aantal verschillende netwerken: China T&C (2 scholen); TTO (2 scholen); ELOS (2 scholen); Erasmus +; IPV (International partnership) en E-twinning. In het vo zijn acht Erasmus+-projecten goedgekeurd en gestart.

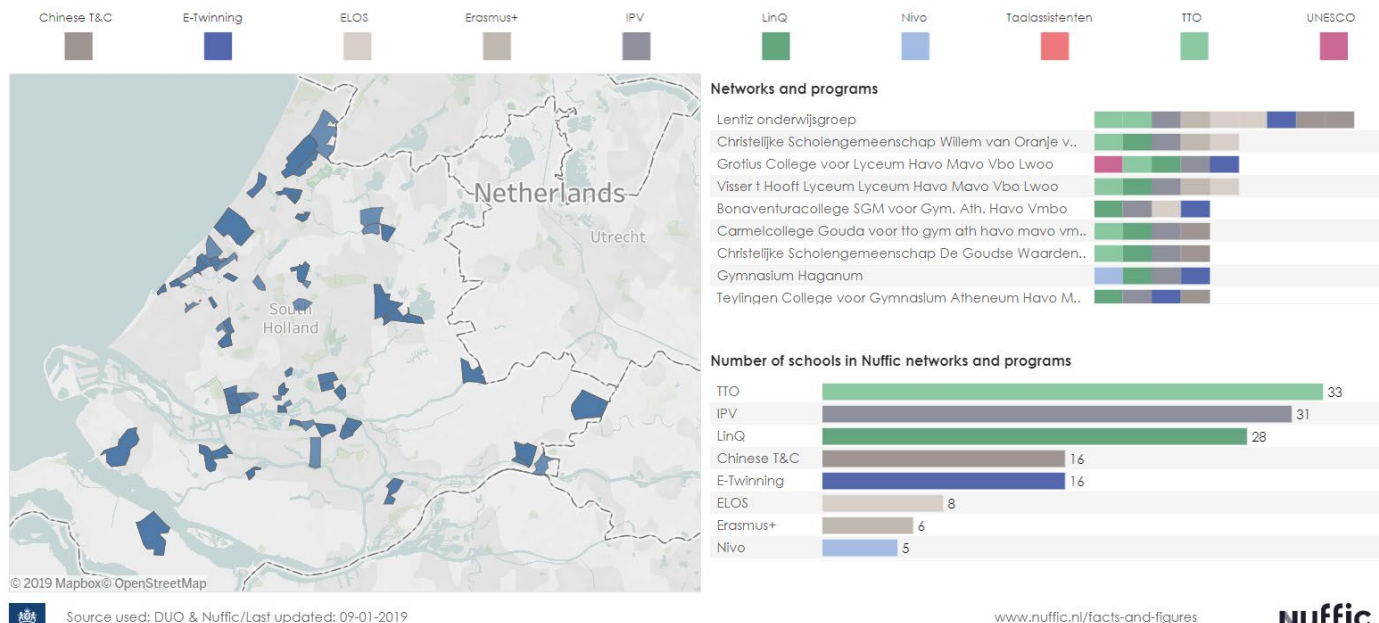

Percentage of Dutch secondary schools in Nuffic networks, 2017

1) Click on a province to see more
Double-click the arrow to go back.

2) Click on a network to see schools
Double-click the arrow to go back.

3) Search for a specific school: ▾

(bron: <https://www.nuffic.nl/en/subjects/dutch-secondary-schools-nuffic-networks/>)

De twee ELOS-scholen hebben hun programma geïntensiveerd. Lentiz | Dalton MAVO en Lentiz | Groen van Prinstererlyceum voerden in 2018 tweetalig onderwijs verder door en leidden meer leerlingen tweetalig op. Bovendien versterkten de Lentiz-scholen het talenonderwijs, onder meer door lessen te baseren op de programma's Goethe-Duits, DELF Scolaire-Frans en Cambridge-Engels en door docenten voortdurend (bij) te scholen op het gebied van taalbeheersing.

De Lentiz-scholen organiseerden veel internationale uitwisselingen tussen hun leerlingen en die van een groot aantal collega-scholen binnen Europa en daarbuiten. In 2018 gingen meer dan 1.000 leerlingen op leerlingenuitwisselingen. Bovendien ging Lentiz binnen Europa verschillende nieuwe internationale samenwerkingen aan. Daardoor blijven studiebezoeken en uitwisselingen in de toekomst mogelijk.

1.6.6 Onderzoek

Lentiz' havo- en vwo-onderwijs werkt samen met hogescholen en universiteiten, zodat de aansluiting met het vervolgonderwijs goed is. Hierbij wordt steeds meer onderzoek betrokken bij het vormgeven van effectief onderwijs; een vorm van evidence based werken.

Daarnaast waren Lentiz en haar regionale partners in 2018 actief aan de slag met de ontwikkeling en invulling van de zogeheten Learning community. In het Westland vond deze verkenning plaats binnen de context van de Greenport, samen met de gemeente, provincie (innovatiepact), Hogeschool InHolland en de universiteiten van Leiden, Delft en Rotterdam, verenigd in het samenwerkingsverband LDE. Met deze partners wil Lentiz een Learning community vormgeven rondom voor bedrijven (innovatiepact) relevante tuinbouwonderwerpen. De Learning community maakt kennis beschikbaar en jaagt onderzoek aan door een hoogleraar uit de universitaire wereld, een lector vanuit het hbo en een practor vanuit het mbo. Het concept is in 2018 ontwikkeld en wordt vanaf 2019 toegepast. Hierdoor blijven de mbo-opleidingen van Lentiz aangesloten bij de actuele ontwikkelingen in het bedrijfsleven en in het (wetenschappelijke) onderzoek.

Het concept Learning community is in 2018 ook bespreekbaar gemaakt in andere sectoren, zoals bij de Food Innovation Academy (food) en bij Equestrum (hippische opleidingen).

1.6.7 Regionaal verband

In de regio's Greenport West-Holland (Westland, Oostland en Barendrecht), Mainport (groen en food in de stad) en het vitale platteland van Midden-Delfland en Goeree-Overflakkee werkt Lentiz nauw samen met verschillende partijen. De integrale gebiedsbenadering staat daarbij centraal. Door de voortdurende

interactie met leerlingen en studenten, ondernemers, overheden, onderwijs- en kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties, ontstaat een waardevol netwerk van mensen en organisaties.

In het regionale netwerk speelt Lentiz een actieve rol als strategische partner. Lentiz anticipeert, initieert en participeert in samenwerkingsverbanden en regionale projecten binnen het domein van leren, werken en onderzoek. De inhoud en vorm van het onderwijs stemmen de Lentiz-scholen hierop zo specifiek mogelijk af. Het onderwijsaanbod van Lentiz is daardoor gericht op de regio: het is relevant voor en heeft een sterke verbinding met het regionale bedrijfsleven.

Campusvorming en contacten met bedrijven

Door de actieve samenwerking met bedrijven, universiteiten, overheden en collega-scholen in het Westland (World Horti Center) en de Food Innovation Academy (food) ontstaan verschillende actieve, *business-driven* campussen. Voor het thema 'Feeding en greening megacities' worden de komende periode ook in Bleiswijk en in Barendrecht campusvormen ontwikkeld. Deze campussen vormen samen een campusnetwerk. Lentiz stimuleert dit campusnetwerk niet alleen op het gebied van Greenport en food. In 2018 vond bijvoorbeeld een verkenning plaats naar de ontwikkeling van de Equestrum (hippische) campus in Midden-Delfland en vorming van een groene hotspot in Maasland in samenwerking met de hoveniersbranche. Deze 'groene' campussen zijn onderdeel van het bredere campusnetwerk in de metropoolregio.

Binnen het mbo onderhouden de Lentiz-scholen ook hun bedrijvennetwerk door twee- tot driemaal per jaar een brancheoverleg of beroepenveldcommissie te organiseren. Zo toetsen ze of de inhoud van de opleidingen goed aansluit op de praktijk.

Op enkele vo-scholen lopen leerlingen één dag in de week mee op de werkvloer. In Maasland bewijst het Kenniscafé al jaren zijn meerwaarde. Het regionale bedrijfsleven bezoekt de school om kennis uit te wisselen én om onder het genot van een hapje en een drankje bij te praten.

Doorlopende leerlijnen

Met de toeleverende scholen en het vervolgonderwijs is het contact goed. Zo organiseert Lentiz tweemaal per jaar de Dag van de warme overdracht. Op deze momenten komen mentoren van de Lentiz-vo-scholen en groep 8-leerkrachten van de toeleverende basisscholen bijeen om over de aanstaande Lentiz-leerlingen te praten. Op bestuursniveau vindt zo'n vier keer per jaar overleg plaats tussen het primair en het voortgezet onderwijs in de regio. Daarnaast neemt Lentiz deel aan het Platform VMBO MBO NWN. Hier stemmen verschillende vmbo- en mbo-directies de aansluiting tussen de twee schoolniveaus af.

Passend onderwijs

Lentiz biedt al haar vo-leerlingen een passende opleiding. Vaak krijgen leerlingen een plek die het beste bij hen past op een reguliere afdeling van een van de Lentiz-scholen. Soms is er extra ondersteuning nodig om het onderwijs goed te doorlopen. Voor dit doel is er leerwegondersteunend onderwijs en onder meer de afdeling Specifieke Zorg (LWO+) bij Lentiz | Geuzencollege. Ook binnen andere scholen is extra ondersteuning mogelijk, zoals op Lentiz | Floracollege in Naaldwijk en bij Lentiz | VMBO Maasland. Daarnaast stelt Lentiz jaarlijks onder meer een ondersteuningsplan op binnen twee samenwerkingsverbanden in de regio. Deze worden toegelicht in hoofdstuk 4.9.

2. THEMA'S VANUIT WET- EN REGELGEVING

2.1 Mbo

De verandering met de meeste impact in 2018 is de toevoeging van drie scholen van voorheen Edudelta. Lentiz heeft de scholen in Middelharnis, Barendrecht en Bleiswijk per 1 augustus onderdak geboden. Waar een mbo-opleiding in het verleden meestal op één school werd gegeven, betekent de komst van de extra scholen dat opleidingen vaak op meerdere scholen worden aangeboden. Lentiz heeft daarom het opleidingsaanbod geanalyseerd en besloten dat het aanbod van opleidingen kan worden gehandhaafd, maar dat de opleidingen die op meerdere scholen worden aangeboden, met elkaar gaan samenwerken en het curriculum gaan afstemmen. Veel tijd en energie is gegaan naar de afstemming van de verschillende processen. In 2019 wordt onder meer toegewerkt naar een gezamenlijke OER, de afstemming van de examenorganisaties.

De mbo-opleiding Paardensport is een succesvol tweede jaar ingegaan. In samenwerking met manege Chardon, de gemeente Midden-Delfland en verschillende hippische kennisinstellingen en excellente (leer)bedrijven maakt Lentiz deel uit van het Internationaal Hippisch Kennis- en Innovatiecentrum Equestrium. Lentiz | MBO Oostland opende in september 2018 en zet in op groene opleidingen met een stevige verbinding met het bedrijfsleven. Studenten kunnen er terecht voor de mbo-opleidingen Bloem & Design, Hovenier, Business & Logistiek, Agrohandel & Logistiek, Teelttechnologie & Management en Dierverzorging. Met Royal Steensma, de gemeente Vlaardingen en verschillende bedrijven uit de levensmiddelenindustrie werkt Lentiz nauw samen om te komen tot de Food Innovation Academy. De fysieke plek van de opleiding is bijna af, waardoor ook voor de partners steeds tastbaarder wordt wat er staat te gebeuren en de samenwerking steeds intensiever wordt.

2.1.1 Publiek-private arrangementen

In de onderwijskundige publiek-private arrangementen waarin Lentiz participeert, worden geen publieke middelen ingezet voor private activiteiten. In 2018 participeerde Lentiz in de volgende onderwijskundige publiek-private arrangementen.

De **Stichting Greenport Horti Campus** is op 12 november 2012 opgericht. De stichting werd opgericht door de toenmalige partners uit het onderwijsveld en het bedrijfsleven. Het doel van de stichting is de bevordering van de samenwerking tussen overheid, onderwijs en bedrijfsleven op het gebied van tuinbouw in zijn algemeenheid. Vanuit de stichting zijn verschillende projecten geïnitieerd, waaronder de realisatie van het World Horti Center in Naaldwijk. Verschillende andere projecten zijn ook dankzij bemiddeling van de stichting gerealiseerd.

In april 2015 is de **Stichting Greenport Westland Oostland** (statutaire naam) opgericht. De stichting wordt ook wel **Stichting Greenport West-Holland** genoemd. De activiteiten van de stichting hebben betrekking op de organisatie van intensieve afstemming en samenwerking tussen overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen ten behoeve van het verwerken en verduurzamen van het tuinbouwcomplex in de tuinbouwgebieden Westland en Oostland, zowel regionaal, nationaal als internationaal. Daarnaast richt de stichting zich op concrete projecten van algemeen nut (voor studenten, onderwijsinstellingen, bedrijven en overheden binnen de stichting).

In september 2016 is een vierjarige publiek-private samenwerkingsovereenkomst gesloten tussen het mbo en het bedrijfsleven, onder de naam **Onderwijsvernieuwing en technologie Greenport Horti Campus**, en mede bekostigd uit het Regionaal Investeringsfonds mbo. Het Westland mist medewerkers die een opleiding hebben op mbo-niveau en op het gebied van Teelt, Mechatronica, Gezondheid & Welbevinden en Handel & Logistiek. Het zorgen voor voldoende goed opgeleid, internationaal inzetbaar personeel vraagt om een nauwe samenwerking tussen de bedrijven en brancheorganisaties, onderwijs- en kennisinstellingen en overheden. Dit gebeurt binnen het World Horti Center als publiek-private samenwerking in het Westland. Dit center moet de internationale etalage zijn voor de Nederlandse tuinbouw, waar state-of-the-art kennis en onderzoek van Nederlandse bedrijven en instellingen worden getoond. In samenhang daarmee bouwt MBO Westland (Lentiz-Albeda-Mondriaan) het bestaande mbo-aanbod uit in nauwe samenwerking met de bedrijven.

De **Stichting Food Innovation Academy** (Stichting FIA) is op 23 december 2016 opgericht om te voorzien in de behoefte aan nieuw personeel van Rijnmondse bedrijven in de levensmiddelentechnologie. Jongeren hebben behoefte aan werk en aan opleidingen die uitzicht bieden op een baan. De match werd eerder niet gemaakt door onbekendheid met de sector. Daarom is op initiatief van Lentiz, Regional Food Council Rotterdam, Human Capital Agenda, Topsector AgroFood, gemeente Vlaardingen en Royal Steensma B.V. de Stichting FIA opgericht, met aansprekende opleidingen en uitzicht op werk in een inspirerende omgeving. In de Stichting FIA werken de

bedrijven in de levensmiddelentechnologie en het onderwijs nauw samen om studenten een inspirerende opleiding aan te bieden en zo jaarlijks een gewenst aantal foodoperators op de arbeidsmarkt te krijgen. Het bedrijfsleven, onderwijs en decentrale overheden hebben afspraken over de samenwerking vastgelegd in samenwerkingsovereenkomsten.

De **Stichting Equestrum (voorheen Stichting Internationaal Hippisch Innovatie- en Kenniscentrum Metropool Rotterdam - Den Haag)** heeft als doel professionalisering en innovatie binnen de paardensportwereld te realiseren. Binnen het kenniscentrum werken onderwijs, overheid en bedrijfsleven nauw samen. Lentiz is in augustus 2017 gestart met de eerste internationale mbo-opleiding Paardensport en organiseert daarnaast onder meer in nauwe samenwerking met KNHS, FNRS en KWPN clinics en inspiratiebijeenkomsten om kennis te delen en innovatie aan te jagen. In samenwerking met private partners wordt gewerkt aan de realisatie van een kenniscentrum voor de hippische wereld.

Food Innovation Academy (RIF)

In februari 2018 is een vierjarige publiek-private samenwerkingsovereenkomst gesloten tussen het mbo, hbo en partners in de voedingssector, mede bekostigd uit het Regionaal investeringsfonds mbo. De **Food Innovation Academy** is een samenwerkingsverband met ruim vijftien partners uit het bedrijfsleven, onderwijs en (decentrale) overheid. In schooljaar 2016/2017 startte Lentiz nieuwe mbo-opleidingen Food (niveaus 2, 3 en 4). Studenten die deze opleiding met goed gevolg afronden, hebben garantie op een baan bij een van de aangesloten bedrijven.

In juni 2018 is de **Stichting World Horti Center** opgericht. De stichting heeft ten doel om kennis en kunde ten aanzien van de tuinbouwsector te verenigen vanuit de invalshoeken: onderwijs op het gebied van tuinbouw, wetenschappelijk onderzoek op het gebied van tuinbouw en het bedrijfsleven actief in de tuinbouwsector. Tevens houdt zij zich bezig met het voorbereiden van en adviseren over beleid en strategie ten aanzien van de ontwikkeling van het World Horti Center, met inachtneming van de hiervoor genoemde invalshoeken.

2.1.2 Keuzedelen en onderwijsprogramma's met minder uren

Binnen Lentiz worden geen keuzedelen aangeboden die betrekking hebben op persoonlijke, culturele of levensbeschouwelijke vorming. Ook zijn er geen onderwijsprogramma's aangeboden die afwijken van de wettelijke norm.

2.1.3 Levenlang leren

Een aanzienlijk deel van de studenten van Lentiz gaat na het behalen van het mbo-diploma aan het werk. Dat betekent niet dat de ontwikkeling van een student daarmee stopt. Het leren gaat in de praktijk door en mogelijk gaat de student verderop in zijn carrière opnieuw een opleidingstraject in. Om een volgende studie als kansrijk en zinvol te ervaren moet de student een positieve ervaring met het onderwijs hebben gehad. Lentiz zet daarom iedere dag weer in op zinvol en uitdagend onderwijs. Daarnaast is het van belang dat studenten vaardigheden ontwikkelen die hen in staat stellen nieuwsgierig en leergierig te zijn. De Lentiz-scholen leren deze vaardigheden aan door in te zetten op Bildung. Studenten die na het mbo naar het hbo gaan hebben ook profijt van deze aanpak. Voor hen is ook extra aandacht in de keuzedelen Doorstroom hbo en de vele contacten met het hbo, die een soepele overgang van mbo naar hbo beter mogelijk maken.

Lentiz verzorgt ook contractonderwijs. Daardoor is er goed zicht op de extra scholing waaraan werkgevers en werknemers behoefte hebben. Terugkoppeling naar het reguliere onderwijs versterkt het onderwijsprogramma van de opleidingen.

In de toekomst wordt het ook mogelijk om certificaten uit te reiken voor beroepsgerichte onderdelen. Lentiz sluit dan aan bij de onderdelen van mbo-opleidingen waaraan de SBB een certificaat verbindt.

Lentiz biedt al BBL-trajecten aan voor volwassenen. Daarbij wordt in de toekomst meer gebruikgemaakt van de ruimte in de wet om opleidingstrajecten (studieduur) te verkorten op basis van verleende vrijstellingen, en om af te wijken van inrichtingsvoorschriften over onderwijstijd. Ook de landelijke ontwikkelingen rondom de mogelijkheden tot inperkingen van de generieke eisen vinden hun weerslag in de Lentiz-opleidingen. Lentiz participeert in twee RIF-trajecten, waarin dit met de partners wordt meegenomen.

2.1.4 Wijzigingen opleidingsaanbod

Lentiz leidt in het mbo onder andere op voor de arbeidsmarkt, voor goed burgerschap en voor doorstroom naar vervolgonderwijs. Arbeidsmarktperspectief is een belangrijk aspect van het succes van een opleiding. In haar SMP geeft Lentiz aan dat de wereld in transitie is en niet precies is te overzien hoe de wereld er over vijf

jaar uitziet. Dat maakt het soms lastig om een reële inschatting van de arbeidsmarkt te maken. Daarom werkt Lentiz heel intensief samen met het bedrijfsleven. Scholen bepalen de groepsgrootte mede op basis van de arbeidsmarktvaart van de sector, het aantal beschikbare stageplaatsen en de betrokkenheid van het bedrijfsleven. Voorbeelden hiervan zijn de opleiding Paardensport en Inspecteur Leefomgeving.

Met de toevoeging van scholen in Middelharnis, Barendrecht en Bleiswijk ontstaat een nieuw perspectief. Alle bestaande opleidingen zijn behouden; de komende jaren zal blijken of de scholen met dezelfde opleidingen elkaar onderling kunnen versterken. In Barendrecht, Bleiswijk en Middelharnis zijn onderzoeken naar de positionering in de regio begonnen. De contacten met de regio worden aangetrokken om zo het aanbod te kunnen vaststellen.

2.1.5 Helderheid in de bekostiging van het beroepsonderwijs en volwasseneneducatie

Thema 1 Uitbesteding

In 2018 is er geen bekostigd onderwijs uitbesteed aan niet-bekostigde instellingen of organisaties.

Thema 2 Investeren van publieke middelen in private activiteiten

Lentiz heeft in 2018 geen publieke middelen ingezet voor private activiteiten. In 2018 participeerde Lentiz in een aantal publiek-private samenwerkingen. Een verdere toelichting bij deze samenwerkingen staat in paragraaf 2.1.1 Publiek-private samenwerkingen.

Deelnemingen

Bij het contractonderwijs moet er sprake zijn van een onderwijskundige meerwaarde of een versterking van de continuïteit van het reguliere beroepsonderwijs. Contractonderwijs wordt uitgevoerd tegen integrale kostprijs. Bij achterblijvende omzet is het mogelijk om de kostenstructuur aan te passen. Er is sprake van een beperkt risico.

Thema 4 Les- en cursusgeld niet betaald door de student zelf

In 2018 hebben geen les- of cursusgeldbetalingen door Lentiz plaatsgevonden. Er is ook geen speciaal fonds aanwezig. Als het cursusgeld niet is betaald door studenten zelf maar door derden, dan ligt hier in alle gevallen een schriftelijke machtiging aan ten grondslag.

Thema 5 In- en uitschrijving en inschrijving van studenten in meer dan één opleiding tegelijk

Voor het in- en uitschrijven vlak voor of na een teldatum gelden strikte interne regels die voldoen aan de door OCW gestelde bekostigingsvoorwaarden. Als een student voor meerdere opleidingen tegelijk staat ingeschreven, komt deze slechts eenmaal voor bekostiging in aanmerking.

Uitschrijvingen tussen 1 oktober 2018 en 1 januari 2019		41
Uitschrijvingen met diploma		13
Andere opleiding buiten Lentiz	6	
Overige uitschrijfredenen	<u>22</u>	
Uitschrijvingen zonder diploma		28

Inschrijvingen tussen 1 oktober 2018 en 1 januari 2019		3
Waarvan BOL		3
Waarvan BBL		-

Thema 6 De student volgt een andere opleiding dan die waarvoor hij is ingeschreven

Het is niet te voorkomen dat sommige studenten tijdens een opleiding overstappen naar een andere opleiding. Dankzij gerichte loopbaanbegeleiding en een breed aanbod aan opleidingen kunnen de meesten van hen ingeschreven blijven bij Lentiz. Het beleid is erop gericht om elke student een passende opleiding te bieden die wordt afgesloten met een diploma.

Omzwaaiers (veranderd van crebo tussen 1 oktober 2018 en 1 januari 2019)		6
Waarvan BOL		4
Waarvan BBL		2

Thema 7 Bekostiging van maatwerktrajecten ten behoeve van bedrijven

In 2018 organiseerde Lentiz voor een aantal bedrijven in de agri- en foodsector maatwerktrajecten. Hierbij gaat het alleen om maatwerktrajecten gericht op deelname aan een in het CREBO geregistreerde opleiding, met het oogmerk het traject met succes af te ronden en gericht op het behalen van een diploma. In maatwerktrajecten werkt Lentiz samen met het bedrijfsleven om adequaat te kunnen inspelen op de regionale behoeften. Voor het behalen van een diploma moet een deelnemer aan alle kwalificatie-eisen voldoen.

Bedrijf	Opleiding
Hilton Foods Holland	Medewerker voeding en technologie
Hilton Foods Holland	Medewerker agrohandel en logistiek
Hilton Foods Holland	Vakbekwaam medewerker voeding en technologie
Menken Orlando	Medewerker voeding en technologie
Leger des Heils - 50/50 workcenter	Assistent horeca, voeding of voedingsindustrie
Leger des Heils - 50/50 workcenter	Medewerker voeding en technologie
Leger des Heils - 50/50 workcenter	Assistent plant of (groene) leefomgeving
Leger des Heils - 50/50 workcenter	Medewerker hovenier
Agro Care (diverse locaties)	Assistent plant of (groene) leefomgeving
Agro Care & Van Steekelenburg	Assistent plant of (groene) leefomgeving
Combivliet (diverse locaties)	Assistent plant of (groene) leefomgeving
Beekenkamp	Assistent plant of (groene) leefomgeving
Lans (diverse locaties)	Assistent plant of (groene) leefomgeving
Plantenkwekerij P. van Geest	Assistent plant of (groene) leefomgeving
Maasland	Assistent plant of (groene) leefomgeving
Marjoland	Assistent plant of (groene) leefomgeving
Greenpack	Assistent logistiek

Thema 8 Buitenlandse studenten

Lentiz verzorgt alleen in Nederland onderwijs. Buitenlandse studenten die hier rechtmatig verblijven en voldoen aan de inschrijfvoorwaarden, komen in aanmerking voor bekostiging. Soms lopen studenten stage in het buitenland. Ook in deze gevallen wordt het onderwijs overwegend in Nederland verzorgd.

2.2 Vo

Het Lentiz | Groen van Prinstererlyceum zette in 2018 onverminderd in op het Flexrooster. Door deze nieuwe en inspirerende aanpak is er sprake van nieuw elan in de school. Ook andere Lentiz-scholen werken aan onderwijs op maat. Voorbeelden zijn Lentiz | Dalton MAVO en Lentiz | Floracollege, waar vormen van maatwerk worden vertaald naar de onderwijspraktijk.

Op 1 augustus 2018 maakte Lentiz | Revislyceum een start met Lentiz | Revis MAVO; ruim honderd leerlingen volgen een vmbo-TL-opleiding in Maassluis. Door een stevige samenwerking binnen Lentiz (met name met Lentiz | Dalton MAVO en Lentiz | Groen van Prinstererlyceum) wordt er een kwalitatief sterke opleiding gerealiseerd. Lentiz | Geuzencollege is - na een selectieprocedure en een extra inspectieonderzoek - voor de vierde keer op rij uitgeroepen tot Excellente school.

De middelen van de aanvullende bekostiging technisch vmbo van 2018 zijn volledig aangewend voor de realisatie van het Technoplaza in Lentiz | LIFE College.

In 2018 hebben de vo-scholen binnen Lentiz ook middelen ontvangen in de vorm van Prestatieboxgelden. Per leerling kreeg de school € 295 (in totaal ging het om ongeveer € 1,7 miljoen).

Met de directeuren is afgesproken dat zij deze middelen inzetten voor een of meer van de aangegeven vier doelen, te weten:

1. uitdagend onderwijs
2. de lerende organisatie
3. professionalisering leraren
4. professionalisering directie

De scholen hebben hiervoor een planning gemaakt, op basis waarvan deze gelden in hun begroting zijn opgenomen en uitgegeven. Met deze gelden zijn onder meer de volgende activiteiten gerealiseerd: aandacht

voor talent (Comeniusklas, talentklassen, workshops voor leerlingen, uitvoering van het 8 – 8 programma), de lerende organisatie – inzetten van professionele leergemeenschappen (PLG's), studiedagen, bijeenkomst formatief assessment en professionaliseringstrajecten (waaronder LC/LD-traject en individuele trajecten voor directieleden).

3. RISICOMANAGEMENT

3.1 Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

In deze risicoparagraaf bij de meerjarenbegroting 2019-2021 is een overzicht opgenomen van de belangrijkste risico's en onzekerheden voor Lentiz. Dit betreft voornamelijk risico's en onzekerheden binnen Lentiz met betrekking tot financiële ontwikkelingen, voortkomend uit aangekondigde veranderingen in wet- en regelgeving. Ook worden de bijbehorende maatregelen vermeld.

a. Loonkostenontwikkeling

In de meerjarenbegroting 2019-2021 houdt Lentiz rekening met de afspraken die voortkomen uit de nieuwe cao's die in 2018 zijn afgesloten. In de kosten zijn onder meer de afgesproken verhogingen meegenomen. In de baten wordt er rekening mee gehouden dat het Ministerie van OCW deze verhogingen volledig vergoedt. Het risico is dat de definitieve bedragen mogelijk lager zijn dan intern is berekend. In 2019 geeft het ministerie hierover duidelijkheid.

Verder volgt vanuit de cao vo dat vanaf 1 augustus 2019 bij een lestaak van 750 klokuren of hoger op jaarbasis, de lestaak wordt verminderd met in totaal vijftig uur. In de jaartaak van onderwijzend personeel wordt deze vijftig uur opgenomen als een afzonderlijk onderdeel met betrekking tot onderwijsontwikkeling, -verbreding en verdieping. Bij het opstellen van de meerjarenbegroting 2019-2021 was nog onduidelijk of en in welke mate het Ministerie van OCW hiervoor compenseert. Naar verwachting is namelijk extra inzet van onderwijzend personeel nodig.

In 2019 bedraagt de vergoeding voor de pensioenontwikkeling -0,12%. Dit is ongunstig. In de marktsector dalen de pensioenpremies kennelijk, terwijl de ABP-premies al jaren fors stijgen. Hierdoor is er geen compensatie in de bekostiging voor de gestegen premies. Deze moeten dus uit de loonruimte worden gecompenseerd.

b. Bekostiging vo

Het Ministerie van OCW heeft een vereenvoudiging van de bekostiging aangekondigd per kalenderjaar 2021. Uit gegevens van de VO-raad blijkt dat Lentiz door deze aanpassing mogelijk 1% meer bekostiging zal ontvangen. De gepresenteerde percentages zijn echter nog onder voorbehoud. Bij het opstellen van de meerjarenbegroting 2019-2021 is het nog onzeker of de bekostiging in het vo inderdaad met ongeveer 1% zal toenemen. In de meerjarenbegroting 2019-2021 is de bekostiging voor het kalenderjaar 2021 daarom berekend op basis van de huidige methodiek.

Met betrekking tot additionele middelen valt op dat in de begroting van het Ministerie van OCW een aantal regelingen zoals de Regeling versterking functiemix vo- leraren in de Randstadregio's, de Regeling versterking van salarismix leraren middelbaar beroepsonderwijs in de Randstadregio's en het Leerplusarrangement niet meer onder de aanvullende bekostiging zijn opgenomen, maar onder de hoofdbekostiging. In 2019 gaat het in totaal om ongeveer € 1,5 miljoen aan additionele middelen voor Lentiz. In de meerjarenbegroting 2019-2021 is de inschatting gemaakt dat de additionele middelen voor dit bedrag ook worden ontvangen. Gezien de aangekondigde maatregelen op het gebied van een doelmatigheidskorting en/of een efficiencykorting van de hoofdbekostiging vanaf 2020 is het echter nog onzeker of deze regelingen voor dezelfde bedragen worden ontvangen. Om te voorkomen dat de baten te hoog zijn verantwoord in de meerjarenbegroting 2019-2021 is een voorzichtige inschatting gemaakt dat de komende jaren ongeveer 90% wordt ontvangen van de ontvangsten in 2018.

c. Onderwijsontwikkelingen

Onderwijs op maat vo

Onderwijs op maat is het leerproces waarbij leerlingen op hun eigen wijze en in hun eigen tempo werken aan leerdoelen. Leerlingen en docenten zijn samen verantwoordelijk voor het leerproces en de leeromgeving maakt vraagsturing door de leerling mogelijk. Hierbij wordt een ander beroep op docenten gedaan, op inhoudelijk en operationeel gebied. Mogelijk hebben docenten daarom scholing of externe begeleiding nodig. Behalve effecten op het personeel heeft deze ontwikkeling mogelijk ook effect op inzet van faciliteiten en overige materiële zaken.

Internationalisering

In het vo en mbo wordt veel tijd en aandacht besteed aan internationalisering. Dit is een gevolg van de integrale gebiedsbenadering, want de regio waarin Lentiz onderwijs verzorgt, vraagt om internationaal opgeleide studenten. Voor internationaal georiënteerde activiteiten als buitenlandstages worden veelal Europese subsidies ingezet. Voor aanvang van elk nieuw internationaliseringsproject wordt nagegaan of de risico's kunnen worden beperkt.

Investeren in technisch vmbo

In het regeerakkoord 2017-2021 wordt een structurele bijdrage van € 100 miljoen voor techniekonderwijs begroot. Daarop vooruitlopend heeft Lentiz in 2018 investeringen gedaan om het techniekonderwijs een impuls te geven. Met onder meer de regeling aanvullende bekostiging technisch vmbo 2018-2019 zet het ministerie hierop in. Naast deze aanvullende bekostiging voert het ministerie per 1 januari 2020 de regeling Sterk techniekonderwijs 2020-2023 in. Het aanvragen van de gelden uit deze regeling gebeurt in samenwerking met scholen in de regio. Als penvoerder is Lentiz verantwoordelijk voor de verantwoording van het gehele subsidiebedrag uit de aanvraag van de regio Nieuwe Waterweg-Noord. In totaal gaat het om € 1,5 miljoen voor vier jaar. Dit zorgt voor extra verantwoordelijkheden op het gebied van projectadministratie en- verantwoording. Een mogelijk risico is dat subsidiegelden moeten worden terugbetaald als niet wordt voldaan aan de regelgeving. Voor dit project wordt een projectadministratie ingericht, waarbij intern periodiek monitoring plaatsvindt op de rechtmatigheid van de bestedingen.

Onderwijskwaliteit mbo

Na de voortzetting van de mbo-onderwijsactiviteiten van Edudelta per 1 augustus 2018, verzorgt Lentiz mbo-onderwijs op zes scholen. De voor Lentiz 'nieuwe' scholen verzorgen opleidingen die al werden aangeboden op de drie 'oude' scholen. Een opleiding wordt nu dus op meerdere scholen aangeboden. Dit was in het verleden ongebruikelijk binnen Lentiz.

Een controle door de Inspectie van het Onderwijs vindt op één school plaats. Een mogelijk risico: als een opleiding op één school zwak scoort, kan dit onterecht ongunstig afstralen op de andere scholen die dezelfde opleiding aanbieden. Intern is aandacht voor dit risico en zoeken de scholen samenwerking met elkaar.

d. Samenwerkingen in de regio

Voor een aantal projectsubsidies is Lentiz publiek-private samenwerkingen aangegaan met verschillende partijen in de regio. Hierdoor zijn kansen en mogelijkheden gecreëerd op het gebied van onderwijsvernieuwing. Voor deze projecten is Lentiz penvoerder. Een onderdeel van de administratieve verplichtingen is de registratie van de cofinanciering van alle partijen binnen de samenwerking. Als blijkt dat niet aan de subsidievoorwaarden is voldaan, heeft dit mogelijk tot gevolg dat de ontvangen subsidie moet worden terugbetaald. Naast mogelijke financiële gevolgen zou dit kunnen leiden tot imagoschade. Om te voldoen aan alle subsidievoorwaarden is een projectorganisatie ingericht. Er wordt onder meer periodiek (tussentijds) verantwoording afgelegd aan de subsidieverstrekker.

In de paragraaf over publiek-private samenwerkingen (paragraaf 2.1.1) staat per publiek-private samenwerking een verdere toelichting.

e. Overige ontwikkelingen op gebied van wet- en regelgeving

Voorziening groot onderhoud

Op basis van de jaarverslaggevingsvoorschriften moet een strikte interpretatie gevolgd worden van de voorziening groot onderhoud. Voor iedere onderhoudsinvestering afzonderlijk moet in een voorziening voor groot onderhoud gespaard worden. De VO-raad geeft aan dat dit zou leiden tot een hogere voorziening dan strikt noodzakelijk is. Voor de verslagjaren 2018 en 2019 wordt daarom een uitzondering gemaakt voor onderwijsinstellingen. Momenteel voert een werkgroep een onderzoek uit om oplossingen te bedenken voor de ontstane impasse. Naar verwachting is dit onderzoek afgerond vóór het jaarverslag van 2020. De mogelijke impact hiervan is nog niet te bepalen, omdat er onzekerheid is over de mate van aanscherping van de voorschriften.

Participatiewet

Sinds 2015 geldt de Participatiewet, waarmee de regering meer mensen met een ziekte of handicap aan het werk wil helpen. Volgend op de Participatiewet is op 1 april 2015 de Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten ingevoerd. Werkgevers moeten een bepaald percentage banen geven aan mensen met een ziekte of handicap. Per 1 januari 2018 is op basis van deze wet de quotumregeling voor individuele

overheidswerkgevers van kracht. Naar verwachting vindt over 2018 geen heffing plaats bij het niet-realiseren van voldoende banen voor mensen met een ziekte of handicap. De quotumheffing wordt in 2020 voor het eerst opgelegd over het quotumtekort over 2019. In de regio heeft Lentiz de samenwerking gezocht met andere partijen om meer banen te realiseren voor mensen met een ziekte of handicap.

Aanbesteden

Op basis van de aanbestedingswetgeving bleek intern meer aandacht nodig voor het inkoopproces en daarbij behorend het proces van (Europees) aanbesteden. Het (Europees) aanbesteden van producten en diensten biedt enerzijds mogelijkheden tot het behalen van inkoopvoordelen. Anderzijds dient Lentiz aan de uitgebreide wet- en regelgeving rondom aanbesteden te voldoen. Om aan deze eisen te voldoen is onder meer een inkoopfunctionaris aangesteld en wordt het proces van iedere aanbesteding intern ge-audit voordat de gunning plaatsvindt.

In de volgende paragraaf wordt verder toegelicht hoe het risicomanagement binnen Lentiz is ingericht.

3.2 Risicoprofiel

Om inzicht te krijgen in de belangrijkste risico's heeft Lentiz een risico-inventarisatie opgesteld. Risico's en maatregelen zijn vastgelegd in een risicomanagementsysteem, waarbij inschattingen worden gemaakt van de kans dat een risico zich voordoet en de impact als de gebeurtenis waaraan het risico verbonden is, zich voordoet. Verder zijn de bijbehorende (beheers)maatregelen vastgelegd. Risico's en (beheers)maatregelen worden vastgelegd in een softwaremodule van Naris. In 2016 is een stappenplan ontwikkeld en geïmplementeerd om risicomanagement te borgen in de planning- en controlcyclus. Onder meer als de scholen en het stafbureau (deel-)begrotingen en bedrijfsplannen opstellen, is er aandacht voor het onderwerp risicomanagement. Ook vindt periodiek overleg plaats met schooldirecteuren, om de vastgelegde risico's en (beheers)maatregelen up-to-date te houden. Hierdoor is het risicobewustzijn bij medewerkers toegenomen. Risico's en (beheers)maatregelen zijn in kaart en up-to-date. Verantwoording over het risicomanagement legt Lentiz halfjaarlijks af, via de risicoparagraaf in het jaarverslag en in de rapportage bij de hard close. De beheersbaarheid van de risico's wordt ook vergroot door de beschrijving van de belangrijkste bedrijfsprocessen.

Jaarlijkse interne audits op de leerling- en studentadministraties dragen bij aan het waarborgen en beheersen van de bekostiging. Ook vinden interne audits plaats op de hard close en de jaarrekening. Verder worden interne audits uitgevoerd op aanbestedingsprocessen, waarbij de audit voor gunning van de aanbesteding wordt afgerond. De interne audits volgen uit het interne auditplan, waarin de uitgangspunten voor een interne audit zijn vastgelegd.

De planning- en controlcyclus geeft Lentiz gedurende het jaar volledig inzicht in de financiële situatie, waardoor tijdig bijsturing kan plaatsvinden.

De raad van toezicht wordt geïnformeerd over de relevante risico's en het daarbij behorende stelsel van beheersmaatregelen benoemd in de kwartaalrapportages, bij de presentatie van de hard close van 31 juli, bij de begroting en bij de jaarrekening.

4. BEDRIJFSVOERING

4.1 Inleiding

Als toekomstmaker neemt Lentiz de verantwoordelijkheid voor het vormgeven van het onderwijs van de toekomst. Daarbij gaat Lentiz een stap verder dan de eisen die de wetgever aan haar stelt. De organisatie heeft een scherpe eigen visie en een eigen kwaliteitsagenda, waarbij de lat hoog ligt. Hieruit komt voort dat Lentiz als organisatie 'in control' is. Dit houdt in dat de organisatie financieel gezond is, er voldoende grip is op de bedrijfsprocessen, de processen en procedures dusdanig zijn beschreven en ingericht dat de meest relevante risico's tijdig worden gesignaleerd en de interne beheersing is geborgd. Om dit te realiseren heeft Lentiz een hoogwaardig stafbureau dat dienstverlenend en ondersteunend is aan de raad van bestuur en de scholen.

Een kenmerk van de bedrijfsvoering is 'resultaatverantwoordelijk management', waardoor de verantwoordelijkheden zo laag mogelijk in de organisatie worden gelegd. Hierdoor is er professionele ruimte en bijpassende verantwoordelijkheid.

4.2 Inrichting ICT

4.2.1 Nieuw contract ICT-dienstverlening

Een deel van de ICT-dienstverlening van Lentiz is uitbesteed. Het contract voor de uitbesteede diensten liep in 2018 af. Na evaluatie van de dienstverlening is gekozen voor een andere 'verkaveling' van de producten en diensten. In de nieuwe verkaveling maakt Lentiz ook gebruik van gezamenlijke inkoop van koepelorganisaties zoals Surf. De vernieuwing van de infrastructuur is essentieel voor ondersteuning van het onderwijs met behulp van ICT, een ambitie in het SMP van Lentiz.

4.2.2 Nieuwe digitale werkplek

Na advies van de regiegroep ICT stapt Lentiz over naar een cloudgebaseerde werkplek. De nieuwe digitale werkplek wordt gebaseerd op Office 365. In 2018 leidde dit tot een aantal migraties, zoals de ingebruikname van OneDrive voor alle medewerkers, een mailmigratie naar de cloud en de installatie van Office 2016 op door Lentiz beheerde computers en laptops. Er zijn ook voorbereidingen getroffen om in 2019 alle werkplekken te voorzien van het besturingssysteem Windows 10.

4.2.3 Informatiebeveiliging en privacy

Op 25 mei 2018 werd de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht. Lentiz heeft in dit kader verschillende technische en organisatorische maatregelen genomen. Denk aan het actualiseren en voorbereiden van beleid en richtlijnen. Maar ook aan het inrichten van noodzakelijke processen, zoals voor de melding van een datalek (om aan de wettelijke verplichting van onderzoek en melding te kunnen voldoen) en voor privacy by design bij aanschaf van software.

In het Register Datalekken worden de eventuele gebeurtenissen geregistreerd. In 2018 heeft er één datalek plaatsgevonden bij een toeleverancier. De leverancier heeft het incident, dat niet met opzet is ontstaan, gemeld. In het onderhavige geval was er binnen een Lentiz-school een mogelijkheid om persoonsgegevens in te zien door medewerkers die hiertoe niet geautoriseerd zijn. Het lek is onmiddellijk hersteld. Lentiz heeft conform procedure het incident gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

Daarnaast werden verwerkersovereenkomsten aangegaan met leveranciers en er werd voor de derde keer een interne audit informatiebeveiliging & privacy uitgevoerd. Uit de resultaten blijkt dat Lentiz op de goede weg is. Daarnaast heeft Lentiz acties uitgezet om het informatiebewustzijn bij alle medewerkers te vergroten. Met als kernboodschap: informatieveiligheid is een zaak van iedereen.

4.2.4 Vooruitblik 2019

In 2019 zijn onder meer de volgende trajecten aandachtspunten op het gebied van de ICT-inrichting:

- vernieuwen enterprisearchitectuur;
- agenderen/stimuleren van een actieve ICT-werkgroep op elke school, om daarmee praktische invulling te geven aan het onderwijs-ICT-plan, als voedingsbron voor de regiegroep en als sparringpartner voor I&A;
- meervoudige onderhandse aanbesteding portaal Mijnlentiz.nl;
- uitrol van Windows 10 op de werkplekken;
- verdere implementatie van Office 365.

4.3 Huisvesting

Lentiz speelt in op de ontwikkeling in leerling- en studentaantallen en zorgt dat de schoolgebouwen daarbij aansluiten en up-to-date zijn. Lentiz werkt met meerjaren-onderhoudsplannen die tussentijds worden bijgestuurd als de situatie hierom vraagt.

In het vo vragen ontwikkelingen in het onderwijs ook om aangepaste gebouwen. Zo is in Naaldwijk de stilteruimte van Lentiz | Floracollege verbouwd om beter aan te sluiten op de onderwijsbehoefte. Bij Lentiz | Dalton MAVO & Het Groene Lyceum is het volume van een aantal lokalen vergroot en daarmee beter afgestemd op het aantal leerlingen en studenten.

In Schiedam heeft Lentiz | LIFE College samen met het bedrijfsleven en de gemeente hard gewerkt aan een uniek initiatief. Het Technoplaza is een dynamische plek waar de wereld van techniek en technologie in wisselende, waarheidsgetrouwe simulaties kan worden beleefd. Het Technoplaza geeft leerlingen de mogelijkheid zich te oriënteren op de breedte van techniek, de uitdaging van technologie en hun toekomst in die wereld.

In Maassluis spreekt Lentiz met de gemeente over de onderwijsvisie voor het gebouw van Lentiz | Revius MAVO. Voor Lentiz | Reviuslyceum is een klimaatonderzoek opgestart. Fasegewijs worden er maatregelen genomen om het (binnen)klimaat waar nodig te verbeteren.

De nieuwbouw van Lentiz | Groen van Prinstererlyceum in Vlaardingen is opgenomen in het Integraal Huisvestingsplan van de gemeente Vlaardingen. Het Integraal Huisvestingsplan dient ter besluitvorming nog voorgelegd te worden aan de gemeenteraad.

In 2018 was in het bijzijn van koningin Máxima de feestelijke opening van het World Horti Center in Naaldwijk, het belangrijkste innovatiecentrum van de internationale glastuinbouwsector. Het World Horti Center is een toonaangevend platform waar bedrijfsleven, onderwijs en overheid samen innoveren, verbinden, creëren en inspireren. De samenwerking tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheid wordt door iedereen als zeer verrijkend ervaren.

Daarnaast is in Vlaardingen de bouw van de Food Innovation Academy gestart. In de Food Innovation Academy werken foodbedrijven, onderwijs en overheid samen om de levensmiddelenindustrie te ondersteunen met kennis, innovatie en goed opgeleide medewerkers. In het pand komen praktijkruimtes met moderne machinerie, laboratoria, proefkeukens, een auditorium en vergaderruimtes. Food-studenten die nu al op Lentiz | LIFE College zijn gestart, gaan er praktijkonderwijs volgen. Halverwege 2019 opent de Food Innovation Academy haar deuren.

Lentiz heeft de mbo-scholen van Edudelta onderdak geboden. In Bleiswijk is een samenwerking met Melanchthon (vmbo) ontstaan. In Barendrecht is Lentiz in overleg met Albeda, Da Vinci, OZHW en CVO over een beroepencampus voor Barendrecht en in Middelharnis realiseert Lentiz samen met de gemeente, Albeda College en RGO nieuwbouw van een beroepencampus.

4.4 Duurzaamheid

Lentiz is op weg naar een duurzame toekomst. Drie Lentiz-scholen en het stafbureau mogen de Groene Vlag van ECO-Schools voeren. Dit is een internationaal keurmerk om duurzaam gedrag op scholen te bevorderen. In totaal doen 48.000 scholen uit 58 landen mee aan het ECO-Schoolsprogramma, waarmee ze laten zien dat duurzaamheid een vaste plek binnen het onderwijs heeft gekregen.

Alle scholen van Lentiz namen in 2018 deel aan duurzaamheidswedstrijd de Lenthon. Studenten en leerlingen van iedere school streden om de hoofdprijs van het meest duurzame initiatief. Met veel enthousiasme werkten leerlingen en studenten zo aan het verduurzamen van de Lentiz-scholen.

Lentiz | Geuzencollege is een Fairtrade school en mag zich nog steeds Excellente school noemen. Lentiz | Revius MAVO, Lentiz | Geuzencollege en Lentiz | LIFE College zijn Gezonde School, gericht op een gezond eetpatroon. MBO Westland, Lentiz | VMBO Maassluis en Lentiz | LIFE College hebben een Gezonde Kantine, waar ongezonde snacks zijn vervangen door gezonde en vooral lekkere maaltijden.

Ook op het gebied van huisvesting werkt Lentiz aan duurzaamheid. Bijvoorbeeld door het meerjaren-onderhoudsplan (MJOP) om te zetten naar een duurzaam meerjaren-onderhoudsplan (DMJOP). Verlichting werd vervangen door duurzame LED-verlichting. Ook kreeg de organisatie SDE+ (Stimulering Duurzame Energie) subsidie voor het plaatsen van zonnepanelen op scholen. Bij nieuwbouw worden duurzame materialen gebruikt. Daarnaast maken vier Lentiz-scholen gebruik van warmte- en koudeopslag (WKO), wat een enorme besparing op gas oplevert.

In de aanbestedingstrajecten is ook aandacht voor duurzaamheid. In de uitvraag staat een duurzaamheidsparagraaf en in het nieuwe schoonmaakcontract is vastgelegd dat er op alle scholen wordt schoongemaakt volgens een milieuvriendelijke, duurzame schoonmaakmethodiek.

4.5 Personeel

2018 was een intensief jaar. Voor de medewerkers van Lentiz | VMBO Maassluis die te maken kregen met een overplaatsing, voor de nieuwe collega's in Middelharnis en Barendrecht die na een spannend jaar het mbo-onderwijs op hun school konden blijven verzorgen. De nieuwe cao's gaven aanleiding tot optimisme maar ook zorgen over de doorvertaling van enkele afspraken naar de praktijk.

4.5.1 Zaken met een behoorlijke personele betekenis

Nieuwe cao voor mbo en vo

Zowel in het voortgezet onderwijs als het middelbaar beroepsonderwijs bereikten werkgevers en werknemers in 2018 een onderhandelaarsakkoord over een nieuwe cao. In de cao's zijn afspraken gemaakt over loonkostenontwikkelingen en taakbeleid. In beide cao's is nadrukkelijk aandacht voor afspraken over het bevorderen van werkplezier en het verminderen van de werkdruk. In het vo is de lesgevende taak vanaf augustus 2019 gemaximeerd op 720 klokuren (bij 1 fte). Over de invulling van de vrijgekomen uren vindt binnen de school overleg plaats. Uiterlijk maart 2019 moet iedere school een plan hebben dat intern is afgestemd.

Ook het mbo heeft de ambitie om minder werkdruk en meer werkplezier te realiseren. Iedere mbo-school maakt in de loop van 2019 een werkdrukplan.

4.5.2 Personeelsbeleid

Sluiting BL- en KL-leerweg Lentiz | VMBO Maassluis

De raad van bestuur besloot in januari 2018 om Lentiz | VMBO Maassluis vanaf 1 augustus 2018 te sluiten. De mavoklassen konden hun opleiding voortzetten bij de gelijktijdig nieuw op te richten Lentiz | Revis MAVO. De BL- en KL-leerlingen zijn begeleid om hun opleiding bij andere regionale scholen te vervolgen.

Voor alle medewerkers had het besluit gevolgen. Tot het eind van het schooljaar hebben zij ervoor gezorgd dat de leerlingen het jaar goed konden afronden. Zo faciliteerden zij een goede overstap naar een andere school of de start van een vervolgopleiding (met het behaalde diploma). Daarna hebben alle betrokken personeelsleden onderdak gevonden bij een van de andere Lentiz-scholen.

Overgenomen onderwijsactiviteiten van Edudelta

Lentiz heeft drie scholen van de voormalige Edudelta Onderwijsgroep onderdak geboden. De medewerkers van deze scholen hebben een arbeidsovereenkomst of een detacheringsovereenkomst gekregen binnen Lentiz. Ook zijn medewerkers van het voormalige Edudelta CBO (Cursorisch BeroepsOnderwijs) ondergebracht bij Lentiz | Cursus & Consult.

Bevoegd, bekwaam, studerenden

In 2017 heeft het Ministerie van OCW een nieuwe regeling ontworpen waardoor docenten met een pabodiploma een bredere bevoegdheid kunnen behalen. Sinds najaar 2018 hebben de docenten met dit certificaat automatisch een ontheffing voor het behalen van een tweedegraads bevoegdheid. Hierdoor zijn ze bevoegd om als groepsleerkracht in de onderbouw van het vmbo-basis/kader in het vo te werken. Lentiz heeft haar beleid hierop aangepast en de functie Docent onderbouw vmbo-basis/kader ingevoerd.

In 2018 behaalden zeventien docenten hun bevoegdheid. In 2018 hadden 38 medewerkers een master (anders dan eerstegraads bevoegdheid) en studeerden zeven medewerkers voor een master. Zeven docenten met een tweede graad studeerden voor een eerste graad.

4.5.3 Belangrijkste ontwikkelingen

Activiteiten met betrekking tot het thema psychosociale arbeidsbelasting

De Inspectie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) bezocht Lentiz in februari 2018. Op basis van interviews en documentenstudie naar psychosociale arbeidsbelasting (PSA) heeft de inspectie eisen gesteld aan de manier waarop de organisatie omgaat met (signalen van beleving van) werkdruk en ongewenste omgangsvormen.

De inspectie constateerde dat een evaluatie van afzonderlijke maatregelen of aanpak van werkdruk en de effecten van de getroffen maatregelen bij Lentiz nog niet voldoende is. Lentiz heeft hier daarom in 2018 stevig op ingezet. Er is een verdiepend onderzoek gedaan, per school zijn plannen van aanpak opgesteld en de beleidscyclus is structureel ingericht.

Daarnaast constateerde de inspectie dat er geen of onvoldoende voorlichting is aan medewerkers en/of leidinggevenden over de risico's met betrekking tot agressie en geweld. Ook dit is in 2018 opgepakt en er zijn specifiek workshops op dit gebied in gang gezet.

Herverzekering als gevolg van Anw-hiaat

Aanpassingen aan de pensioenregeling van het ABP zorgden in 2018 voor een verbetering van het nabestaandenpensioen. Aan de andere kant bleek dat de Anw-compensatie kwam te vervallen en dat het ABP zich tot 1 mei garant stelde. De afdeling HRM bracht daarom in kaart welke partijen voor medewerkers een goede herverzekering bieden en heeft uiteindelijk geadviseerd om deze bij Loyalis onder te brengen. 61 medewerkers hebben bij aanvang gekozen voor een vrijwillige herverzekering.

De 62+-regeling

De 62+-regeling maakt het voor oudere medewerkers mogelijk om minder te gaan werken door onbetaald verlof op te nemen. In 2018 zijn twee van de elf medewerkers die in 2018 in aanmerking kwamen, gaan deelnemen aan de 62+-regeling. In totaal neemt nu 23% van de medewerkers boven de 62 jaar deel aan deze regeling.

Sociale Veiligheid

In 2018 leverde de werkgroep sociale veiligheid het beleidsplan sociale veiligheid op. Per augustus 2018 is op iedere school – na instemming van MR of OR - een coördinator Sociale Veiligheid benoemd. Alle coördinatoren nemen deel aan de zeswekelijkse bijeenkomst van het Lentiz-brede kennisplatform en aan de intervisiegroep sociale veiligheid.

Andere belangrijke medewerkers rondom sociale en fysieke veiligheid zijn de vertrouwenspersonen en de medewerkers met een BHV-/EHBO-diploma. Zestien medewerkers van Lentiz zijn vertrouwenspersoon. Zij zijn voor die rol opgeleid en nemen deel aan de Lentiz-brede intervisiegroep om hun kennis en vaardigheden op peil te houden. De meeste vertrouwenspersonen vervullen deze rol voor zowel leerlingen en studenten als collega's.

4.5.4 Personeelsgegevens

Omvang formatie

In 2018 werkten totaal 860 medewerkers (682 fte) voor Lentiz. In onderstaande tabel is de omvang van de formatie gespecificeerd over de jaren 2016 tot en met 2018.

	2016	2017	2018
<i>In aantallen</i>			
Lentiz totaal	839	833	860
<i>In fte</i>			
management/directie	32	31	31
onderwijzend personeel	485	477	488
overige medewerkers	165	164	163
Lentiz totaal	682	672	682

In 2018 is een toename zichtbaar van elf medewerkers in de categorie 'onderwijzend personeel' en een afname van één medewerker in de categorie 'overige medewerkers'.

In 2018 had 82% van de medewerkers een benoeming voor onbepaalde tijd en 18% een benoeming voor bepaalde tijd. In de laatste categorie bevinden zich met name medewerkers die nog niet bevoegd zijn. Lentiz streeft in het kader van gezonde bedrijfsvoering naar een flexibele schil van rond de 15%. In 2018 is de bedrijfsvoering gezond te noemen.

Man-vrouwverhouding

In de personeelsverdeling streeft Lentiz naar een evenwichtige man-vrouwverhouding. In 2018 waren 16,2 procentpunt meer vrouwen dan mannen werkzaam bij Lentiz. In de jaren 2016 tot en met 2018 is de man-vrouwverhouding redelijk gelijk gebleven.

	2016	2017	2018
Man	42,4%	41,8%	41,9%
Vrouw	57,6%	58,2%	58,1%
Lentiz totaal	100,0%	100,0%	100,0%

Leeftijdsopbouw

De leeftijdsopbouw binnen Lentiz is over de jaren 2016-2018 stabiel. In 2018 daalde het aantal medewerkers tot 24 jaar licht. In de leeftijdscategorie 25-34 jaar nam het aantal medewerkers af, omdat zeven van hen de volgende leeftijdscategorie (35- 45 jaar) bereikten. Daarnaast is een minimale geleidelijke stijging zichtbaar in de leeftijdscategorie 65+. Dit is te verklaren door de verhoging van de AOW-leeftijd.

	2016	2017	2018
tot 24 jaar	2,5%	3,9%	3,4%
25 - 34 jaar	26,4%	25,6%	25,0%
35 - 44 jaar	19,4%	20,8%	21,9%
45 - 54 jaar	24,5%	22,1%	22,6%
55 - 64 jaar	25,6%	25,9%	25,2%
65+	1,6%	1,7%	1,9%
Lentiz totaal	100,0%	100,0%	100,0%

Verzuimbeleid en -begeleiding

Binnen Lentiz vult iedere school het verzuimbeleid in volgens het eigenregiemodel. Leidinggevende en medewerker zijn samen verantwoordelijk voor de re-integratie en de afdeling HRM is beschikbaar om waar nodig ondersteuning te bieden. Bij complex of langdurig verzuim wordt de bedrijfsarts altijd ingeschakeld.

Regelmatige afstemming en goed overleg tussen de betrokken partijen zijn voorwaarden voor goede verzuimbegeleiding. Daarom is er heel regelmatig SMO (sociaal medisch overleg).

Verzuim, meldingsfrequentie

Het verzuimpercentage is bij Lentiz in 2018 heel licht gedaald, evenals de gemiddelde verzuimduur. De meldingsfrequentie (aantal keren verzuimverlof aangevraagd per jaar) is vrijwel gelijk gebleven.

Lentiz	2015	2016	2017	2018
Verzuimpercentage	3,71%	4,54%	4,59%	4,47%
Gemiddelde verzuimduur (in dagen)	9,46	9,71	14,57	13,05
Meldingsfrequentie (aantal keren verzuimverlof aangevraagd)	1,54	1,50	1,38	1,39

4.5.5 Toekomstige ontwikkelingen

De markt trekt aan en het lerarentekort loopt op. Met name de uitstroom van docenten die op eigen verzoek hun loopbaan elders voortzetten (bijna 50% van gehele uitstroom) is vrij groot. Hoewel Lentiz een groot voorstander is van mobiliteit en die ook stimuleert, zal ook het binden en boeien van medewerkers de komende jaren aandacht krijgen.

4.5.6 Gevoerd beleid inzake de beheersing van uitkeringen na ontslag

Het Lentiz Loopbaanlab (LLL) organiseert en ondersteunt activiteiten ter bevordering van de mobiliteit binnen Lentiz. Dit kan gaan om verplichte of vrijwillige mobiliteit binnen of buiten de organisatie. Daarmee zet het LLL dus in op een bredere doelgroep dan alleen ex-medewerkers met recht op een uitkering.

Randstad Onderwijs

Lentiz werkt nauw samen met Randstad Onderwijs in de begeleiding van deelnemers aan het Loopbaanlab. Randstad verzorgt de intake, neemt testen af en neemt de begeleiding verder voor haar rekening. Alle medewerkers die voorkomen op de Financiële Informatie Voorzieningslijst (FIV) van het UWV en de overzichtlijst van WW+ zijn in beeld of in begeleiding. Dankzij een zorgvuldige opvolging wordt de schadelast beperkt.

- In 2018 hebben 52 oud-medewerkers voor een periode of het hele jaar een beroep gedaan op de WW of BW. Voor 21 oud-medewerkers heeft Randstad kortere of langere tijd begeleiding in gang gezet of gecontinueerd. Voor twee medewerkers is begeleiding bij een andere partij neergelegd. In de loop van 2018 is de begeleiding van vier oud-medewerkers gestopt, omdat zij elders werk vonden of de AOW-gerechtigde leeftijd bereikten.
- 21 (oud) medewerkers zijn het hele jaar of een bepaalde periode door Randstad begeleid.
- 30 medewerkers van Lentiz | VMBO Maassluis zijn intensief begeleid en de meesten zijn uiteindelijk overgeplaatst.

4.6 Onderwijsprestaties: indicatoren voor het mbo

4.6.1 Diplomasresultaat

Het rendement van de Lentiz onderwijsgroep was in 2018: 77,5%.

Aantal gediplomeerden

In 2018 leverden onze mbo-scholen in totaal 477 gediplomeerden af voor de groene arbeidsmarkt of voor doorstroom naar het hbo.

Aantal gediplomeerden per school

- Lentiz | MBO Maasland: 129 gediplomeerden
- Lentiz | MBO Westland: 155 gediplomeerden
- Lentiz | MBO LIFE College: 193 gediplomeerden

4.6.2 Aantal voortijdige schoolverlaters

In het schooljaar 2017-2018 verliet landelijk gezien ongeveer 5% van de studenten voortijdig een ROC- of AOC-school. Met ongeveer 4,9% blijven de mbo-scholen van Lentiz onder dat gemiddelde. Dat zijn bij Lentiz 57 studenten. Het percentage voortijdige schoolverlaters (VSV'ers) ligt aanzienlijk lager dan het gemiddelde van de ROC- en AOC-scholen in het Rijnmondgebied: 4,9% bij onze scholen tegenover 6,7% gemiddeld bij de collega-scholen.

Lentiz voldeed in het schooljaar 2017-2018 aan de meeste landelijke overheidsnormen (dit jaar zijn de streefcijfers voor niveau 3 en 4 apart benoemd):

	Uitschrijvingen	Verwacht % van het totaal	Norm landelijk
Niveau 1	8	21,05%	27,5%
Niveau 2	20	8,62%	9,40%
Niveau 3	8	4,71%	3,50%
Niveau 4	21	2,92%	2,75%

In de cijfers hebben we nog geen rekening gehouden met studenten die een niveau-1-opleiding volgen en een arbeidsovereenkomst hebben van twaalf uur per week of meer. Deze studenten zijn uiteindelijk geen VSV'er. Het cijfer van voortijdige schoolverlaters op mbo-niveau 1 zal daarmee lager uitvallen.

4.6.3 Examinering mbo

Alle examens moeten voldoen aan de (inhoudelijke) eisen die de overheid en het bedrijfsleven aan de examinering stellen. Een Lentiz-diploma is daardoor van grote waarde in de maatschappij en wordt herkend en erkend in het bedrijfsleven. De mbo-opleidingen van Lentiz leiden tweeledig op: enerzijds voor een functie in het bedrijfsleven, anderzijds voor goed burgerschap en doorstroom naar een hbo-opleiding. Daarom werken de Lentiz-scholen in beroepenveldcommissies structureel samen met het bedrijfsleven.

Het managen van het examen

Alle taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de betrokkenen zijn samen met de examenprocessen beschreven in een Examenhandboek. Dit geeft sturing aan de examenorganisatie, het managen van het examen en de kwaliteit van de examenproducten. Daarnaast legt Lentiz de exameneisen van de verschillende opleidingen jaarlijks vast in de Onderwijs- en Examenregeling (OER). In de OER staan ook de belangrijkste examenprocessen, zodat alle studenten van de Lentiz-mbo's tijdig en juist worden geïnformeerd. De examenprocessen worden bovendien helder uitgelegd in de studiegidsen van de scholen.

Ontwikkelingen en behaalde resultaten

De examenorganisatiestructuur is duidelijk beschreven in het Examenhandboek, dat jaarlijks wordt geëvalueerd en zo nodig aangepast. Het centrale Examenbureau speelt hierin een coördinerende rol en geeft de examencommissies op de scholen ondersteuning bij alle examineringsprocessen.

Voor de nieuwe HKS (Herziene Kwalificatiestructuur)-examenproducten van Stichting Groene Norm is een programma in ontwikkeling: praktijkbeoordelen.nl. Voor vakken binnen het algemeen vormend onderwijs (AVO) worden de (instellings)examens ingekocht bij Bureau ICE. De examencommissie stelt de instellingsexamens vooraf vast. De resultaten van de beoordeling van deze examens worden geregistreerd in het systeem waarmee instellingsexamens worden afgenomen, de TOA.

Via de beroepenveldcommissies is het bedrijfsleven betrokken bij het onderwijs en bij de (organisatie en inhoud van de) examens. De Proeven van Bekwaamheid worden afgenomen in nauwe samenwerking met, of op locatie bij de betrokken bedrijven.

De kwaliteit van de examens is op dit moment goed en dat moet zo blijven. De komende jaren investeert Lentiz daarom in de optimalisatie en professionalisering van de examenkwaliteit en een goede implementatie van de gevalideerde examenproducten van Stichting Groene Norm. Aandachtspunten voor het komende schooljaar zijn:

- samenvoeging OER;
- verdere implementatie van de vernieuwde (gevalideerde) HKS-examenproducten van examenleverancier Stichting Groene Norm;
- verdere afstemming en inrichting van het proces voor de examinering van de keuzedelen;
- evaluatie van de processen rondom de herinrichting van de examencommissie, zodat de werkwijze voor alle betrokkenen duidelijk is. Zo nodig aanpassing van de processen;
- de voorbereiding, afname en beoordeling van het examen voor de HKS-opleidingen worden in schooljaar 2018-2019 weer geëvalueerd;
- implementatie van praktijkbeoordelen.nl;
- verdere optimalisatie van de informatieverstrekking aan studenten en de registratie hiervan, met oog op de invoering van de Herziene Kwalificatiestructuur en de daaraan gekoppelde wijzigingen, zoals de nieuwe beroepsgerichte examens en de invoering van keuzedelen.

Deskundigheid en inkoop van examens

Het is belangrijk dat de examens worden beoordeeld door gekwalificeerde en bekwame beoordelaars. Alle docenten zijn op studiedagen en in teambijeenkomsten geïnformeerd over de ontwikkeling en het gebruik van de nieuwe HKS-examens. Voor de beoordeling van de beroepsgerichte examens krijgen beoordelaars een assessortraining. Dit geldt zowel voor internen als voor externen, dus ook voor beoordelaars van bedrijven.

Inspectie van het Onderwijs

De inspectie heeft bij haar laatste onderzoek alle onderzochte opleidingen van Lentiz als voldoende beoordeeld. Dit geeft het vertrouwen dat de examinering op orde is. In 2019 is er aandacht voor de verdere verankering van de examineringsprocessen en voor de congruentie van de processen op alle scholen (inclusief de nieuwe scholen).

4.6.4 Tevredenheid studenten

De kwaliteit van het Lentiz-onderwijs en de tevredenheid van leerlingen en studenten, ouders en medewerkers hangen nauw met elkaar samen. Daarom peilt Lentiz regelmatig de meningen van deze stakeholders.

Het tevredenheidsonderzoek onder mbo-studenten wordt uitgevoerd door Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB). De deelnemers beoordelen de opleidingen van Lentiz met een 3.4 op een schaal van 5. Dit is gelijk aan de score in voorgaande onderzoeken van JOB in 2014 en 2016. Op de vraag "Hoe tevreden ben je met de school die je hebt gekozen" scoort Lentiz een 3.5 op de 5-puntsschaal.

4.7 Onderwijsprestaties: indicatoren voor het voortgezet onderwijs

4.7.1 Schooladvies en plaatsing

Voor het kwaliteitsgegeven 'schooladvies en plaatsing' meet Lentiz of de plaatsing van leerlingen past bij het gegeven basisschooladvies. Alle opleidingen scoren hierbij ruim boven de landelijk gestelde norm; een percentage van de leerlingen wordt geplaatst op een hoger niveau dan door het basisonderwijs was geadviseerd.

Een uitzondering is de opleiding Het Groene Lyceum van Lentiz | Dalton MAVO. Veel ouders en hun kinderen kiezen bewust voor deze praktische mavo/mbo-opleiding (op weg naar instroom in het hbo), ook al heeft de basisschool een havo-opleiding geadviseerd aan een deel van de betreffende leerlingen.

	Norm	2017-2018
Lentiz VMBO Maasland	-12,10%	18,39%
Lentiz Floracollege	-10,05%	24,27%
Lentiz Dalton MAVO & Het Groene Lyceum	-10,05%	-14,87%
Lentiz VMBO Maassluis	-7,00%	23,20%
Lentiz Reviuslyceum	-7,00%	13,55%
Lentiz Geuzencollege	-10,05%	4,10%
Lentiz Groen van Prinstererlyceum	-0,55%	12,27%
Lentiz VMBO LIFE College	-10,05%	6,08%

4.7.2 Slagingspercentages

	2018
Lentiz VMBO Maasland basis	100
Lentiz VMBO Maasland kader	96,2
Lentiz VMBO Maasland g/t	100
Lentiz Floracollege basis	100
Lentiz Floracollege kader	98,8
Lentiz Floracollege g/t	100
Lentiz Dalton MAVO & Het Groene Lyceum	97,4
Lentiz VMBO Maassluis basis	100
Lentiz VMBO Maassluis kader	93,3
Lentiz VMBO Maassluis g/t	93,3
Lentiz Reviuslyceum havo	96,3
Lentiz Reviuslyceum vwo	90,5
Lentiz Geuzencollege basis	100
Lentiz Geuzencollege kader	94,8
Lentiz Geuzencollege g/t	80
Lentiz Groen van Prinstererlyceum vmbo	92,8
Lentiz Groen van Prinstererlyceum havo	84,7
Lentiz Groen van Prinstererlyceum vwo	82,7

Lentiz VMBO LIFE College basis	100
Lentiz VMBO LIFE College kader	100
Lentiz VMBO LIFE College g/t	86,4

Om de voortgang te volgen, worden kwaliteitskaarten, Vensters voor Verantwoording en Cum Laude gebruikt. Alle scholen bespreken met de raad van bestuur hoe ze hun resultaten op niveau kunnen houden of kunnen verbeteren.

4.7.3 Rendement onderbouw en bovenbouw

Uit de behaalde resultaten blijkt dat alle opleidingen binnen Lentiz tijdens de eerste twee leerjaren een onbelemmerde doorstroom van leerlingen realiseren. De scores van ruim 95% liggen bij bijna alle opleidingen boven de landelijk gestelde norm.

Rendement onderbouw

Cohort	Norm	2017 – 2018
Lentiz VMBO Maasland	95,24	98,65
Lentiz Floracollege	95,42	98,09
Lentiz Dalton MAVO & Het Groene Lyceum	95,42	98,33
Lentiz VMBO Maassluis	95,39	93,60
Lentiz Revislyceum	95,47	96,95
Lentiz Geuzencollege	94,83	95,25
Lentiz Groen van Prinstererlyceum	95,07	96,32
Lentiz VMBO LIFE College	92,41	99,61

Rendement bovenbouw

Ook in de bovenbouw ligt de doorstroom van Lentiz-leerlingen boven de landelijke norm; veel van hen stromen zonder vertraging door naar het eindexamen.

De havo in Vlaardingen vraagt op dit punt om extra aandacht en inzet. Maassluis is per 1 augustus 2018 gestart met Lentiz | Revis MAVO (zie ook hoofdstuk 2.2).

Cohort	Norm	2017 - 2018
Lentiz VMBO Maasland basis	86,69%	97,14%
Lentiz VMBO Maasland kader	86,10%	93,31%
Lentiz VMBO Maasland g/t	86,32%	95,77%
Lentiz Floracollege basis	87,06%	98,13%
Lentiz Floracollege kader	86,40%	92,54%
Lentiz Floracollege g/t	86,72%	92,33%
Lentiz Dalton MAVO & Het Groene Lyceum	86,89%	96,74%
Lentiz VMBO Maassluis basis	87,19%	94,74%
Lentiz VMBO Maassluis kader	85,83%	90,44%
Lentiz VMBO Maassluis g/t	86,61%	86,02%
Lentiz Geuzencollege basis	85,48%	89,73%
Lentiz Geuzencollege kader	85,67%	92,86%
Lentiz Geuzencollege g/t	85,59%	92,21%

Lentiz VMBO LIFE College basis	79,86%	97,54%
Lentiz VMBO LIFE College kader	80,82%	95,63%
Lentiz VMBO LIFE College g/t	80,09%	91,38%
Lentiz Revislyceum bovenbouw havo	79,72%	82,25%
Lentiz Revislyceum bovenbouw vwo	81,88%	87,29%
Lentiz Groen van Prinstererlyceum vmbo	85,15%	87,48%
Lentiz Groen van Prinstererlyceum bovenbouw havo	79,22%	73,92%
Lentiz Groen van Prinstererlyceum bovenbouw vwo	81,66%	82,07%

4.7.4 Uitstroomgegevens

Een vierde indicator voor de onderwijsprestaties in het vo is het aantal schoolverlaters. Tijdens het schooljaar 2017-2018 was er op de vo-scholen van Lentiz sprake van in totaal 1.799 schoolverlaters. In onderstaande tabel is de verdeling hiervan weergegeven.

Schoolverlaters		
14YD	<i>Totaal</i>	
	Lentiz Dalton MAVO & Het Groene Lyceum	289
	Lentiz Floracollege	215
	Lentiz VMBO Maasland	133
17WQ	<i>Totaal</i>	
	Lentiz VMBO LIFE College	196
	Lentiz Groen van Prinstererlyceum	340
	Lentiz Geuzencollege	254
	Lentiz VMBO Maassluis	199
	Lentiz Revislyceum	173

4.7.5 Vergelijking SE en CE

De resultaten van het schoolexamen (SE) en het centraal examen (CE) bepalen of leerlingen slagen. Tussen deze cijfers mag gemiddeld niet meer dan een half punt verschil zitten. Zoals elk jaar vergeleek Lentiz ook in 2018 de CE/SE-cijfers met elkaar, voor elke school en voor ieder schooltype. Alle opleidingen scoren hierbij beter dan de norm.

4.7.6 Bijzondere trajecten

In 2018 deden 50 Lentiz-leerlingen een examen in het leerwerktraject van het vmbo. Dit traject biedt extra steun aan leerlingen die moeite hebben om mee te komen met de reguliere opleiding. Het ging om 21 leerlingen van Lentiz | Geuzencollege, 1 leerling van Lentiz | VMBO Maasland en 28 leerlingen van Lentiz | VMBO LIFE College.

4.7.7 Tevredenheid

In 2018 deden alle leerlingen van leerjaar 1 en 3 mee aan de jaarlijkse tevredenheidsmeting. Die ging vooral over het gevoel van (sociale) veiligheid onder leerlingen op school. De scores laten een mooi en positief beeld zien.

In 2018 is onder alle personeelsleden een tevredenheidsmeting afgenomen (in het mbo door Effectory; in het vo in eigen beheer). De resultaten zijn doorgesproken met de directies en op basis daarvan zijn de nodige verbeteracties ingezet.

Metingen	Score
Lentiz Floracollege	
Ouders	7,3
Leerlingen	7,4
Docenten	7,5
Lentiz VMBO Maasland	
Ouders	7,3
Leerlingen	7,2
Docenten	7,1
Lentiz Dalton MAVO	
Ouders	7,6
Leerlingen	8,1
Docenten	7,4
Lentiz Reviuslyceum	
Ouders	7,5
Leerlingen	8,2
Docenten	7,3
Lentiz Geuzencollege	
Ouders	7,9
Leerlingen	7,0
Docenten	7,6
Lentiz Groen van Prinstererlyceum	
Ouders	7,3
Leerlingen	7,4
Docenten	7,3
Lentiz VMBO LIFE College	
Ouders	7,6
Leerlingen	7,5
Docenten	7,4

4.8 Financieel beleid

(bedragen x € 1.000)

In de volgende tabel staan de belangrijkste ratio's over 2018, in vergelijking met voorgaande jaren en ten opzichte van de signaleringswaarden van de Inspectie van het Onderwijs.

Omschrijving	Signaleringswaarden	2016	2017	2018
	Inspectie van het Onderwijs			
Liquiditeit (current ratio)	<0,5	2,25	1,42	1,67
Solvabiliteit 2	<0,3	0,42	0,42	0,45
Rentabiliteit	< 0	0,18	-0,03	4,67
Huisvestingsratio	> 0,15	0,08	0,08	0,08
Weerstandsvermogen	< 0,05	0,36	0,36	0,38

De **liquiditeitsratio** (current ratio¹) is weer gestegen ten opzichte van het voorgaande verslagjaar. Dit is vooral toe te schrijven aan de positieve cashflow als gevolg van het gerealiseerde positieve resultaat ad € 3.511.

De **solvabiliteit 2**² laat een stabiel cijfer zien over de laatste jaren en ligt ruim boven de signaleringswaarde van de inspectie.

De **rentabiliteit**³ over 2018 is sterk positief en laat in de afgelopen jaren overwegend positieve waarden zien.

De **huisvestingsratio**⁴ is hier berekend, maar door de mix van vo- en mbo-scholen binnen Lentiz is er geen uniforme huisvestingssituatie. De panden van het brinnummer 14YD zijn eigendom van Lentiz. Voor de scholen vallend onder het brinnummer 17WQ voorzien de gemeenten in huisvesting. De huisvestingslasten zoals gedefinieerd door de inspectie bedragen sinds 2012 onveranderd ongeveer 8% van de totale lasten en zijn dus constant.

Het **weerstandvermogen** is onverminderd goed te noemen en ligt tussen de 0,36 en 0,39 gedurende de afgelopen jaren. Dit is ruim boven de signaleringgrens van 0,05.

4.8.1 Toelichting geconsolideerde balans

Een nadere toelichting op de geconsolideerde balans is opgenomen in de jaarrekening. Hierna volgen de voorzieningen waarbij nader wordt ingegaan op de schattingselementen.

Voorzieningen (€ 5.733)

(Bedragen x € 1.000)

Langdurig zieken en WIA

Lentiz is eigen risicodragers voor de Ziektewet en heeft er tot op heden niet voor gekozen om voor langdurig zieken, waarbij de verwachting is dat men (gedeeltelijk) niet meer aan het werk zal gaan, een voorziening te vormen voor de toekomstige verplichtingen in verband met doorbetaling van loon als gevolg van ziekte of arbeidsongeschiktheid. De lasten vormen in het boekjaar 2018 en de begroting 2019 onderdeel van de exploitatie. Om dubbelbetaling te voorkomen wordt in het najaar 2019 een besluit voorbereid om vanaf het boekjaar 2020 de werkwijze aan te passen.

Wachtgeldvoorziening (ultimo 2018 € 606; ultimo 2017 € 796)

De berekening van de noodzakelijke omvang van de wachtgeldvoorziening heeft plaatsgevonden op basis van de te verwachten individuele WW-uitkeringen. Per individu wordt ingeschat hoe hoog de toekomstige verplichtingen zijn. De voorziening wachtgeld is bedoeld om de kosten op te vangen van wachtgelduitkeringen die ten laste van Lentiz komen.

¹ Current ratio is: vlottende activa/kortlopende schulden

² Solvabiliteit 2 is: (eigen vermogen + voorzieningen)/totale passiva

³ Rentabiliteit is: resultaat/totale baten

⁴ Huisvestingsratio is: (huisvestingslasten + afschrijvingen gebouwen en terreinen)/totale lasten

Ten opzichte van 2017 is sprake van een daling van de omvang van de voorziening met ongeveer € 190. Dit heeft te maken met een afname van het aantal uitkeringsgerechtigden dat voor rekening van Lentiz komt.

Spaarverlof (ultimo 2018 € 197; ultimo 2017 € 214)

De voorziening is in het verleden gevormd voor de financiering van het spaarverlof. De hoogte van de voorziening is op individuele basis bepaald. Tot de regeling kunnen geen nieuwe deelnemers meer toetreden. Door opname van spaarverlof neemt de omvang van de voorziening in de komende jaren af. In 2018 was sprake van een afname met circa € 17. De dotatie aan de voorziening bedroeg € 1 (als gevolg van gestegen loonkosten), de onttrekking was € 18.

Jubilea (ultimo 2018 € 410; ultimo 2017 € 313)

De voorziening is gevormd voor de uitbetaling van jubileumuitkeringen. De hoogte van de voorziening wordt bepaald door de inschatting van de kans dat de medewerker werkzaam blijft bij Lentiz. De kansen worden ingeschat op basis van het aantal dienstjaren bij Lentiz en eerdere onderwijsdienstverbanden. Het percentage varieert van 0% tot 75% voor het behalen van het 25-jarig jubileum en van 0% tot 60% voor het behalen van het 40-jarig jubileum. De hoogte van de voorziening is meer toegenomen dan in voorgaande jaren. Dit heeft te maken met nieuwe personeelsleden die al een langer dienstverband bij een onderwijsorganisatie hadden en relatief veel personeel dat in 2019 het 25- of 40-jarig jubileum in het onderwijs bereikt.

Voor de berekening van de contante waarde wordt als rentevoet de rente op 10-jaars staatsobligaties gehanteerd.

Basisbudget (ultimo 2018 € 642; ultimo 2017 € 484)

Het basisbudget vloeit voort uit afspraken die in het kader van de cao-vo gemaakt zijn over duurzame inzetbaarheid van medewerkers. Het basisbudget kan onder meer worden ingezet als verlof ten behoeve van duurzame inzetbaarheid. Elke medewerker mag kiezen hoe het jaarbudget van vijftig klokuren (bij een volledige betrekking) wordt ingezet. De opgebouwde verlofuren worden gereserveerd voor latere opname of uitbetaling voor specifieke doeleinden. Jaarlijks wordt de noodzakelijke omvang van de voorziening vastgesteld op basis van de door de medewerkers gemaakte keuzen. Voor de bepaling van de omvang van de voorziening is een inschatting gemaakt van de mate waarin vervanging gerealiseerd zal worden bij opname van het verlof. Dit percentage is vastgesteld op 75%.

Bij de bepaling van de noodzakelijke omvang wordt op individueel niveau (per medewerker met een vo-aanstelling) berekend wat de reservering moet zijn.

Na vier jaar worden de gespaarde uren omgerekend naar een bedrag op basis van het uurloon dat gold in het laatste jaar van reservering.

Regeling seniorenverlof (ultimo 2018 € 522; ultimo 2017 € 44)

De voorziening is grotendeels in 2018 gevormd, omdat er in 2017 nagenoeg geen gegadigden waren om gebruik te maken van de regeling. De regels voor het vormen van deze voorziening zijn verschillend voor het vo en het mbo.

Cao-mbo (€ 265)

Binnen de cao-mbo is er een verplichting om een voorziening te treffen voor de verwachte verplichting voor de komende vijf jaar. De voorziening wordt opgebouwd in vijf jaar voorafgaand aan het jaar waarin de medewerker de leeftijd van 57 jaar bereikt. Er wordt gerekend met een kanspercentage. Zodra de verlofuren worden opgenomen, wordt dit percentage op 100% gesteld. Zolang de verlofuren nog niet worden opgenomen, wordt dit percentage berekend door de totale werktijdfactor van de opgenomen verlofuren te delen door de totale werktijdfactor van iedereen die van de regeling gebruik kan maken.

Cao-vo (€ 257)

Binnen de cao-vo is er geen verplichting om voor deze verlofregeling een voorziening te treffen. Lentiz vormt de voorziening voor de komende vijf jaar voor medewerkers die daadwerkelijk van de regeling gebruik maken.

Onderhoudsvoorziening (ultimo 2018 € 3.356; ultimo 2017 € 3.136)

De onderhoudsvoorziening wordt gevormd om toekomstig planmatig onderhoud aan schoolgebouwen te kunnen bekostigen. In het meerjarenonderhoudsplan is het benodigde onderhoud over een periode van veertig jaar beschreven. In dit plan staan de dotaties en onttrekkingen aan de voorziening. De onderhoudsvoorziening is bepaald voor een periode van tien jaar. De omvang van de dotaties en de geplande onttrekkingen zijn zo

berekend dat alle geplande onderhoudswerkzaamheden uit het meerjarenonderhoudsplan kunnen worden uitgevoerd. De onderhoudsvoorziening is bepaald voor een periode van 10 jaar. Er is in 2018 minder uitgegeven dan begroot. Hiervan wordt ongeveer € 200 in 2019 uitgevoerd en het restant na 2019.

4.8.2 Toelichting op het resultaat

Het financieel resultaat over 2018 bedraagt € 3.511 (2017: € 187). Er was voor het boekjaar een resultaat begroot van € -/- 363. De positieve afwijking wordt veroorzaakt door (bedragen x € 1.000):

Begroot resultaat 2018	-363
Verkoop H. van Naaldwijkstraat	<u>2.050</u>
Verschil	1.687
Resultaat 2018	<u>3.511</u>
Per saldo positieve afwijking ten opzichte van begroot	<u>1.824</u>

Hoe dit resultaat tot stand is gekomen, staat in de analyse in hoofdstuk 4.8.3.

4.8.3 Analyse van de uitkomsten van exploitatie in relatie tot de begroting Rijksbijdragen

In de begroting 2018 was voorzichtigheidshalve nog geen rekening gehouden met een stijging van de rijksbijdragen. Mede als gevolg van de gesloten cao-akkoorden in het mbo en het vo, waarvoor compensatie door het ministerie is ontvangen, was de toename substantieel.

Tegenover de gestegen rijksbijdragen staan gestegen loonkosten. Beide stijgingen waren in de begroting niet meegenomen omdat deze elkaar normaliter volledig neutraliseren.

Overige overheidsbijdragen

De gemeentelijke bijdragen zijn in het verslagjaar gestegen van € 232 naar € 706. Dit komt voornamelijk door:

- de huur van de gemeente Westland van een deel van het schoolgebouw aan de Professor Holwerdalaan 60-62 in Naaldwijk ten behoeve van het ISW;
- de ontvangsten in het kader van de afgegeven leegstandsgarantie door de gemeente Westland voor de leegstand aan de Professor Holwerdalaan 60-62 in Naaldwijk.

Deelnemers- en ouderbijdragen

De ontvangen deelnemers- en ouderbijdragen laten een daling zien ten opzichte van 2017, dit wordt veroorzaakt door een herrubricering van leermiddelen die in het verleden onder de ouderbijdragen zijn verantwoord. Deze zijn nu opgenomen onder de post leermiddelen en boekengeld die onderdeel uitmaakt van de overige baten.

Baten werk voor derden

In de baten werk voor derden is de omzet van Lentiz | Cursus & Consult verantwoord. De omzet over 2018 bedroeg € 1.206, waar een omzet van € 672 was begroot, een aanzienlijke toename ten opzichte van 2017 (€ 827). De stijging heeft vooral te maken met de aantrekkende economie, waardoor bedrijven weer meer investeren in het opleiden van personeel.

Zowel op het gebied van groene cursussen en trainingen als op het gebied van internationalisering is een verdere stijging gerealiseerd.

Daarnaast is de omzet toegenomen door de integratie van het contractonderwijs van Edudelta met ingang van augustus 2018.

Net als vorig jaar heeft Lentiz | Cursus & Consult het boekjaar met een positief resultaat afgesloten.

Overige baten (€ 6.742)

Onder de overige baten worden verantwoord: bijdragen voor excursies/reizen, leermiddelen en boekengeld, overige personele vergoedingen en overige baten.

Ten opzichte van begroot (€ 4.707) is er een afwijking van € 2.035. Dat komt door de verkoopopbrengst van de Hendrik van Naaldwijkstraat te Naaldwijk ad € 2.050.

Personeelskosten (€ 56.860)

De loonkosten zijn ten opzichte van de begroting 2018 gestegen met € 1.417.

De loonkosten zijn voornamelijk gestegen als gevolg van de nieuw afgesloten cao's voor het mbo en vo.

Personeelskosten (bedragen x € 1.000)	2018 realisatie	2018 begroot	2017 realisatie
Loonkosten	50.476	49.059	49.481
Overige personeelskosten	831	1.272	1.154
Diensten door derden	5.553	3.456	5.632
	<u>56.860</u>	<u>53.787</u>	<u>56.267</u>

De pensioenpremie van het ABP is gestegen van 21,1% naar 22,9%. Hiervan komt 70% voor rekening van de werkgever en 30% ten laste van de werknemer. De werkgever betaalt dus 16,03%. De stijging van de premie is volgens het ABP noodzakelijk, omdat het pensioen duurder is geworden door de lage rente en doordat mensen steeds ouder worden.

Overigens is de premie voor Anw-compensatie vervallen, omdat de regeling zelf in 2018 vervalt. In 2017 bedroeg deze premie 0,4%. Hiervan betaalde de werkgever 0,28% en de werknemer 0,12%.

Naast de loonstijging als gevolg van de cao-aanpassingen en toegekende periodieken was in het boekjaar sprake van een toename van het aantal medewerkers. Dat kwam doordat Lentiz onderdak heeft geboden aan drie voormalig Edudelta mbo-scholen in Middelharnis, Barendrecht en Bleiswijk.

De **overige personeelskosten** bestaan uit opleidingskosten (niet zijnde loonkosten), reis- en verblijfkosten, dotaties aan personele voorzieningen en overige personele kosten.

Het positieve verschil ten opzichte van 2017 (€ 323) bestaat vooral uit een hogere ontvangst van UWV-uitkeringen en lagere scholings-, reis- en verblijfkosten. Hiertegenover staan hogere dotaties aan personele voorzieningen, zoals de voorziening seniorenverlof, basisbudget en jubileumuitkeringen.

In de post **diensten door derden** (€ 5.553) zijn begrepen de kosten van vervanging wegens (langdurige) ziekte, interim-directies en overige inhuur van tijdelijk personeel. De begrote post diensten door derden is aanzienlijk lager dan de realisatie 2018, maar de uitgaven liggen in lijn met de realisatie 2017. Ook zijn aanvullende inkomsten/subsidies ontvangen die extra inhuur van diensten door derden mogelijk maakten, zoals BTEC, kwaliteitsafspraken mbo, internationalisering en invlechten van de voormalig Edudelta-vestigingen in Barendrecht, Middelharnis en Bleiswijk.

Huisvestingskosten

De huisvestingskosten laten een daling zien ten opzichte van de begroting 2018 en een beperkte stijging ten opzichte van de gerealiseerde kosten in 2017.

Huisvestingskosten (bedragen x € 1.000)	2018 realisatie	2018 begroot	2017 realisatie
Huur	628	688	565
Verzekeringen	42	46	36
Onderhoud	319	437	387
Energie en water	846	967	823
Schoonmaakkosten	1.519	1.535	1.524
Belastingen en heffingen	255	320	241
Dotatie onderhoudsvoorziening	702	702	623
Overige huisvestingskosten	256	218	264
	<u>4.567</u>	<u>4.913</u>	<u>4.463</u>

Overige exploitatiekosten

De overige exploitatiekosten ontwikkelden zich grotendeels zoals begroot. De afwijking in de post overige lasten valt te verklaren uit hogere kosten voor excursies (€ 250) en leerlingactiviteiten (€ 223), waar ook deelnemersbijdragen en subsidie-inkomsten tegenover stonden.

Ten opzichte van 2017 is sprake van een stijging met 1,6%.

Overige exploitatiekosten (bedragen x € 1.000)	2018 realisatie	2018 begroot	2017 realisatie
Administratie en beheerslasten	1.719	1.715	1.805
Kleine inventaris, apparatuur en leermiddelen	3.098	3.319	3.312
Dotaties aan overige voorzieningen	77	76	37
Overige lasten	2.061	1.292	1.747
Totaal	6.955	6.402	6.901

4.8.4 Investerings, beleid, heden en toekomst

Lentiz investeert vooral in mensen en in de kwaliteit van het onderwijs. Lentiz voert een terughoudend beleid aangaande investeringen in inventaris en apparatuur. In de afgelopen periode is fors geïnvesteerd in de modernisering van digitale leermiddelen. Deze moderniseringsslag is nagenoeg afgerond, waardoor het investeringsplafond de komende jaren naar verwachting stabiel zal blijven.

Afschrijvingskosten (bedragen x € 1.000)	2018 realisatie	2018 begroot	2017 realisatie
Gebouwen	1.432	1.403	1.245
Inventaris en apparatuur	940	822	966
Totaal	2.372	2.225	2.211

De stijging van de afschrijvingskosten ten opzichte van begroot wordt veroorzaakt door extra investeringen in inventarissen in 2018. Investeringsverzoeken voor inventaris en apparatuur worden altijd onderbouwd aangeleverd bij de raad van bestuur, waarna besluitvorming plaatsvindt na zorgvuldige afweging van noodzaak en budgettaire mogelijkheden.

4.8.5 Financiering

Een samenvattend overzicht staat in het kasstroomoverzicht in de jaarrekening. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen.

Onder de investeringen in materiële vaste activa zijn de investeringen opgenomen waarvoor in 2018 geldmiddelen zijn vrijgemaakt. Daarnaast zijn de desinvesteringen hierop gecorrigeerd.

De reguliere bedrijfsvoering is gefinancierd met liquide middelen die maandelijks via bevoorschotting van het ministerie worden ontvangen in de vorm van de lumpsumfinanciering, openstaande crediteuren en aanwezige liquiditeiten op bankrekeningen en de rekening-courant bij de Nederlandse Staat (schatkistbankieren). Voor de financiering van de bouwactiviteiten van het World Horti Center is een lening bij de Nederlandse Staat afgesloten. Inmiddels is het World Horti Center opgeleverd en in gebruik genomen.

4.8.6 Financiële instrumenten

Lentiz heeft een beperkt aantal financiële producten afgesloten die dienen ter bescherming van renterisico's. Die bestaan uit een rentecap en renteswaps. De rentecap is een afspraak met de bank over een Euribor-renteplafond: de 'cap rente'. Stijgt de Euribor boven het afgesproken plafond, dan biedt de afspraak daar bescherming tegen. Lentiz betaalt dan de 'cap rente'. Daalt de Euribor onder het afgesproken plafond, dan profiteert Lentiz mee, en betaalt de lagere variabele Euribor-rente.

Een renteswap is een financieel product waarmee het risico van een variabele rente op een lening kan worden weggenomen. Lentiz heeft twee swaps afgesloten op twee leningen voor een termijn van vijf jaar en tien jaar.

4.8.7 Treasurybeleid

Het treasurybeleid is erop gericht om financiële risico's te beheersen, binnen de financiële mogelijkheden een verantwoord rendement te realiseren op tijdelijk overtollige liquiditeiten en de (financierings-)lasten zo laag mogelijk te houden.

Het treasurybeleid van Lentiz voldoet aan de Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016. Het uitgangspunt van Lentiz ten aanzien van financiële risico's is: defensief en risicomijdend. In het treasurystatuut van Lentiz is vastgelegd dat Lentiz niet belegt in aandelen, geen gebruikmaakt van speculatieve derivaten of deelneemt in andere risicodragende beleggingen.

Lentiz maakt gebruik van de faciliteit schatkistbankieren waarbij een gedeelte van de financiering via het Ministerie van Financiën is geregeld. Tijdelijk overtollige liquide middelen kunnen uitsluitend worden aangehouden in de vorm van direct opvraagbare rentegevende banktegoeden. Deposito's, ondergebracht bij de Staat der Nederlanden, hebben een zeer laag risico op oninbaarheid, maar ook een laag rendement. Overigens blijven de rentestanden onverminderd laag, wat ervoor zorgt dat renteopbrengsten op rekeningen-courant, maar ook rentevergoedingen op deposito's bij de Nederlandse staat, nagenoeg nihil zijn.

Beleggingen en leningen

Het beleid met betrekking tot beleggen en belenen ligt vast in het treasurystatuut. Het treasurystatuut heeft tot doel de financiële risico's te beheersen, rentelasten te reduceren en rentebaten te optimaliseren.

Lentiz heeft geen beleggingen. Liquiditeiten worden aangehouden bij de Nederlandse Staat (schatkistbankieren) en bij banken met minimaal een single A-rating (ABN AMRO, RABO en ING). Het treasurystatuut is in overeenstemming met de regels in de Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016 recent geactualiseerd.

Lentiz heeft geen andere producten dan de rentebeschermdende producten die opwaartse renterisico's beperken.

Lentiz heeft in voorgaande jaren voor de financiering van haar vastgoed (schoolgebouwen) leningen afgesloten onder hypothecaire zekerheid bij de ABN AMRO bank en bij de Nederlandse Staat (schatkistbankieren).

Lentiz heeft in 2011 op twee leningen bij ABN AMRO een renteswap afgesloten. De swap houdt in dat de variabele rente wordt ingeruild voor een vaste rente. Omdat de rente historisch laag was toen de overeenkomst werd afgesloten, is ervoor gekozen om de rente op termijn te fixeren, zodat er zekerheid bestaat over de hoogte van de te betalen rente. Lentiz is niet voornemens om de leningen voortijdig af te lossen, dus de negatieve marktwaarde zal geen effect hebben op de tussentijdse exploitatie van Lentiz. Ook is er geen sprake van een bijstortverplichting, een zogenoemde margin-call.

Voor een bedrag van € 4.000.000 heeft Lentiz in 2005 een rentecapverzekering afgesloten op 4,75%. Deze verzekering is afgesloten om ingedekt te zijn tegen een rentestijging boven de afgesloten 4,75%. De verzekering heeft een looptijd van 2 januari 2006 tot en met 1 januari 2026.

De praktijk

Het treasurystatuut is begin 2019 geactualiseerd, waarbij de aansluiting is gemaakt bij de met terugwerkende kracht aangepaste Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016. Lentiz heeft slechts een aantal rentebeschermdende producten in portefeuille, waarbij Lentiz beschermd is tegen plotseling sterk stijgende rentes.

Beleggingen heeft Lentiz niet. Alle tijdelijk overtollige liquiditeiten worden in rekening-courant aangehouden bij de Nederlandse Staat. De rentevergoeding over de rekening-courantsaldi is momenteel nihil. Slechts een deel van de overtollige liquiditeiten (het private deel) staat op een laagrentende spaarrekening bij ING.

4.9 Samenwerkingsverbanden en verbonden partijen

Lentiz heeft te maken met een tweetal samenwerkingsverbanden voor Passend Onderwijs: het Samenwerkingsverband VO Westland en het Samenwerkingsverband Nieuwe Waterweg Noord. In een samenwerkingsverband werken scholen samen op het terrein van passend onderwijs. In een samenwerkingsverband werken regulier en speciaal onderwijs samen. Een samenwerkingsverband heeft in de Wet passend onderwijs veel taken gekregen. De belangrijkste taak is het maken en uitvoeren van een plan (het ondersteuningsplan) waarin staat op welke manier alle leerlingen een passende plek op een school krijgen.

Scholen die samenwerken in een samenwerkingsverband krijgen geld om het onderwijs te regelen voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Het samenwerkingsverband ontvangt het geld en besluit over de toewijzing van ondersteuning en geld naar de scholen.

Overige verbonden partijen

Lentiz | Cursus & Consult B.V. is een 100% deelneming van Lentiz. In de jaarrekening wordt de jaarrekening van de deelneming geconsolideerd.

Stichting Greenport Westland Oostland (voorheen: Greenport Horti Campus)

De voorzitter van de raad van bestuur van Lentiz onderwijsgroep was per jaar ultimo een van de bestuurders van de stichting.

Er is geen sprake van consolidatieplicht.

Stichting Internationaal Hippisch Innovatie- en Kenniscentrum Metropool Rotterdam - Den Haag (Equestrum)

De voorzitter van de raad van bestuur van Lentiz maakt deel uit van het bestuur van de stichting (secretaris).

Er is geen sprake van consolidatieplicht.

Federatie MBO Westland

De rechtspersoon is in 2018 feitelijk ontbonden. Dit moet formeel nog beslag krijgen door het uitschrijven van de rechtspersoon uit de Kamer van Koophandel. Partijen die deel uitmaakten van de federatie gaan nu verder in het Bestuurlijk overleg MBO Westland, waarin collegiaal overleg wordt gevoerd tussen de bestuurders van Albeda College, ROC Mondriaan, Lentiz onderwijsgroep en de directeur van MBO Westland. Dit overleg heeft geen aparte rechtspersoonlijkheid en er is ook geen sprake van een bestuur.

Er is geen sprake van consolidatieplicht.

Stichting Food Innovation Academy

Er is geen sprake van consolidatieplicht.

Stichting World Horti Center

Er is geen sprake van consolidatieplicht.

5. TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN (CONTINUITEITSPARAGRAAF)

A.1 Kengetallen

KENGETALLEN	2018	2019	2020	2021
PERSONELE BEZETTING IN FTE				
management/directie	31,09	32,37	32,37	32,37
onderwijzend personeel	487,59	492,73	508,20	527,39
overige medewerkers	163,25	166,21	167,13	167,22
	681,93	691,31	707,70	726,98
Leerlingen- c.q. studentenaantallen	7.297	7.461	7.722	8.019
	7.297	7.461	7.722	8.019

Toelichting op de kengetallen:

Leerlingen- c.q. studentenaantallen

De referentieraming OCW 2018 presenteert het aantal leerlingen en studenten voor de jaren tot en met 2030. De ramingen dienen als onderbouwing voor de begroting voor 2019 van het Ministerie van OCW. In de referentieramingen verwacht het Ministerie van OCW een daling in het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs en een daling in het aantal studenten in het middelbaar beroepsonderwijs. De referentieramingen van het Ministerie van OCW zijn een beleidsarme ramingen en houden geen rekening met organisatie specifieke aspecten.

Het prognosemodel PRIMOS (PRognose-, Informatie-, en MOnitoring Systeem) is ontwikkeld om onder andere inzicht te verkrijgen in de toekomstige ontwikkeling van de bevolking. Het PRIMOS-model kan door onderwijsinstellingen worden gebruikt voor het prognosticeren van de te verwachten leerling- en studentenaantallen. De PRIMOS prognose toont aan dat in de meeste regio's/gemeenten waarin Lentiz actief is, is sprake van een lichte demografische groei.

Leerlingaantallen voortgezet onderwijs

Binnen het voortgezet onderwijs wordt onderscheid gemaakt tussen de brinnummers 14YD en 17WQ. Voor de onderwijslocaties behorend bij brinnummer 14YD wordt de komende jaren een stabilisatie van het aantal leerlingen verwacht. Het leerlingenaantal van de onderwijslocaties behorend bij brinnummer 17WQ zal als gevolg van hogere (verwachte) aanmeldingen en een lagere uitstroom van examenkandidaten toenemen.

Studentenaantallen middelbaar beroepsonderwijs

Uit de prognoses van directeuren blijkt dat zij in de komende jaren een lichte groei verwachten van het aantal studenten. De groei van het aantal studenten betreft autonome groei en aanpassing van de opleidingsduur van de opleiding mbo 4 paraveterinair.

Mede door de in het verleden strategisch genomen besluiten over het onderwijsaanbod en de daardoor nieuw gestarte opleidingen in de afgelopen jaren en de diverse samenwerkingsinitiatieven zal komende jaren het aantal studenten naar verwachting toenemen. Om deze redenen wijken we in positieve zin af van de beleidsarme referentieramingen van het Ministerie van OCW.

Door de economische ontwikkelingen wordt ervan uit gegaan dat bedrijven meer financiële armslag hebben om medewerkers te scholen; dit zal een positief effect kunnen hebben op de vraag naar BBL-opleidingen. Het onderwijs wordt door het Ministerie van OCW in het voortgezet onderwijs bekostigd op t-1 en in het middelbaar beroepsonderwijs op t-2. De manier van bekostigen zorgt er voor dat groei door de onderwijsinstelling moet worden voorgefinancierd. Dit zal opgevangen moeten worden met middelen uit in het verleden gevormde reserves. De mate waarin dat mogelijk is, wordt jaarlijks beoordeeld en afgezet tegen een weloverwogen groeiscenario.

De bovengenoemde leerlingen- en studentenaantallen betreffen het aantal aanwezigen per 1 oktober van het betreffende jaar.

Personele bezetting

De meerjarenbegroting laat voor de periode 2019 tot en met 2021 positieve resultaten zien.

Mede door de autonome groei van een aantal opleidingen en samenwerkingsinitiatieven zal het aantal leerlingen c.q. studenten in de komende jaren toenemen. De stijging van het aantal leerlingen c.q. studenten is tegengesteld aan de referentieramingen opgesteld door het Ministerie van OCW. Dit is te verklaren door de strategische lijn die Lentiz de afgelopen jaren heeft ingezet.

A.2 Meerjarenbegroting

(alle bedragen in duizenden euro's)

BALANS				
	2018	2019	2020	2021
ACTIVA				
VASTE ACTIVA				
Materiële vaste activa	53.831	52.290	51.452	50.600
Financiële vaste activa	301	0	0	0
TOTAAL VASTE ACTIVA	54.132	52.290	51.452	50.600
VLOTTENDE ACTIVA				
Vorderingen	1.815	2.178	2.137	2.166
Liquide middelen	19.439	13.705	13.113	12.634
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA	21.254	15.883	15.250	14.800
TOTAAL ACTIVA	75.386	68.173	66.702	65.400
PASSIVA				
EIGEN VERMOGEN				
Algemene reserve	14.415	14.458	14.843	15.363
Bestemmingsreserve publiek	14.082	14.277	14.116	14.039
VOORZIENINGEN	5.733	5.906	5.600	5.146
LANGLOPENDE SCHULDEN	28.424	22.349	21.128	19.956
KORTLOPENDE SCHULDEN	12.732	11.182	11.015	10.896
TOTAAL PASSIVA	75.386	68.173	66.702	65.400

STAAT VAN BATEN EN LASTEN				
	2018	2019	2020	2021
BATEN				
Rijksbijdrage	66.316	67.593	70.282	72.282
Overige overheidsbijdrage en subsidies	706	170	175	175
College-, cursus- en/of examengelden	144	311	260	269
Baten in opdracht van derden	1.206	1.410	1.410	1.410
Overige baten	6.742	4.727	4.202	4.181
BATEN	75.114	74.211	76.329	78.317
LASTEN				
Personeelslasten	56.860	59.472	61.791	63.449
Afschrijvingen	2.372	2.334	2.238	2.253
Huisvestingslasten	4.567	4.725	4.864	4.903
Overige lasten	6.957	6.316	6.420	6.511
LASTEN	70.756	72.847	75.312	77.116
Saldo baten en lasten	4.358	1.364	1.017	1.201
Saldo financiële bedrijfsvoering	-847	-1.126	-793	-758
Saldo buitengewone baten en lasten				
TOTAAL RESULTAAT	3.511	238	224	443

Toelichting:

De stijging van de rijksbijdrage is te verklaren door een verwachte toename van het aantal leerlingen c.q. studenten en door de compensatie voor de kosten voortkomend uit de nieuwe cao's die in 2018 zijn vastgesteld. De stijging van het aantal leerling c.q. studenten zit vooral in de mbo-opleidingen, waardoor de t-/2 financiering druk legt op de exploitatie. Hier is rekening mee gehouden bij de vorming van reserves. De daling in de overige baten van 2018 naar 2019 wordt verklaard door de verkoop van de grond aan de Hendrik van Naaldwijkstraat in 2018. Gebaseerd op de Rijksbegroting OCW en de informatie vanuit de raden en koepelorganisaties zullen naar verwachting geen additionele regelingen komen te vervallen.

Ontwikkeling personele lasten

Met ingang van 1 januari 2018 is het groene onderwijs, in het verleden vallend onder het Ministerie van LNV, overgeheveld naar het Ministerie van OCW. In 2019 heeft gelijkstelling van de bekostiging tussen AOC's, ROC's en vakscholen zonder overgangsbekostiging plaatsgevonden waardoor een reductie van het aantal medewerkers om deze reden is komen te vervallen.

Als gevolg van de verwachte stijging van het aantal leerlingen c.q. studenten zal een toename van het aantal medewerkers nodig zijn. In de nieuwe cao's die in 2018 in werking zijn getreden is sprake van loonstijging en lestijdreductie. Hierdoor zullen de loonkosten gaan stijgen.

Huisvesting

In 2018 heeft Lentiz drie voormalige Edudelta-scholen onderdak geboden. Voor deze mbo-scholen is tijdelijke huisvesting georganiseerd bij diverse partners. De samenwerking is vastgelegd in huur- en dienstverleningsovereenkomsten.

Investerings en projecten

In de meerjarenbegroting is rekening gehouden met diverse investeringen voor ICT, inventaris en faciliteiten en materiaal ten behoeve van de invoering 'onderwijs op maat'. De hoogte van de investeringen is passend binnen de beschikbare liquide middelen en leidt niet tot een negatief materieel resultaat.

Contractactiviteiten

De door Lentiz | Cursus & Consult B.V. verzorgde contractactiviteiten zullen naar verwachting een redelijk stabiel beeld laten zien in de komende jaren. Met de aantrekkende economie als ruggensteun, wordt verwacht dat bedrijven weer meer in opleidingen zullen investeren.

Ontwikkeling vermogenspositie

Lentiz heeft een Financieel Statuut opgesteld waarin de vereisten vastliggen met betrekking tot reserves en voorzieningen.

- a. Budget onder- en overschrijdingen worden ten gunste c.q. ten laste van de algemene reserve gebracht.
- b. Lentiz onderwijsgroep zal moeten beschikken over voldoende bedrijfsreserves om het hoofd te kunnen bieden aan de financiële gevolgen van calamiteiten, fricties en onvoorziene risico's. Het vermogen zal worden opgebouwd volgens de percentages genoemd in het document "Notitie maximale afdracht bestemmingsreserves en voorzieningen Lentiz onderwijsgroep", waarin Lentiz onderwijsgroep haar beleid ten aanzien van de vorming en de maximale omvang van bestemmingsreserves en voorzieningen heeft vastgelegd.
- c. Voor toekomstige omvangrijke financiële verplichtingen worden binnen de wettelijke kaders voorzieningen en bestemmingsreserves gevormd. Het doel hiervan is om gelden geormerkt te reserveren voor toekomstige voorzienbare uitgaven.

De vermogenspositie van Lentiz onderwijsgroep kan als solide worden aangemerkt. De solvabiliteit zal in de komende jaren nog licht toenemen en blijft onverminderd binnen de bandbreedte van de toetsingskaders van de Inspectie van het onderwijs.

Door het Ministerie van OCW wordt een liquiditeit ratio hoger dan 1,2 als goed gekwalificeerd. De liquiditeit ratio van Lentiz onderwijsgroep kan voor de periode 2018-2021 als goed worden gekwalificeerd.

B.1 Rapportage over de aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem

Voor deze rapportage wordt verwezen naar hoofdstuk 3.2.

B.2 Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

Voor de beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden wordt verwezen naar hoofdstuk 3.1.

B.3 Rapportage raad van toezicht

Voor de rapportage van de raad van toezicht wordt verwezen naar hoofdstuk 1.4.

JAARREKENING

**Lentiz onderwijsgroep
te Vlaardingen**

Geconsolideerde balans per 31 december 2018

(na verwerking resultaatbestemming)

(Bedragen * € 1.000)

Activa

	31 december 2018	31 december 2017
	€	€
Vaste activa		
Materiële vaste activa	53.831	54.568
Financiële vaste activa	<u>301</u>	<u>-</u>
Totaal vaste activa	54.132	54.568
Vlottende activa		
Vorderingen	1.815	1.996
Liquide middelen	<u>19.439</u>	<u>15.557</u>
Totaal vlottende activa	21.254	17.553
Totaal activa	<u><u>75.386</u></u>	<u><u>72.121</u></u>

Passiva

	31 december 2018	31 december 2017
	€	€
Eigen vermogen	28.497	24.986
Voorzieningen	5.733	4.988
Langlopende schulden	28.424	29.754
Kortlopende schulden	12.732	12.393
Totaal passiva	<u><u>75.386</u></u>	<u><u>72.121</u></u>

**Lentiz onderwijsgroep
te Vlaardingen**
Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2018

(Bedragen * € 1.000)

	<u>Realisatie 2018</u>	<u>Begroting 2018</u>	<u>Realisatie 2017</u>
	€	€	€
Baten			
Rijksbijdragen	66.316	61.978	64.963
Overige overheidsbijdragen	706	201	232
Deelnemers- en ouderbijdragen	144	298	195
Baten werk van derden	1.206	672	827
Overige baten	<u>6.742</u>	<u>4.707</u>	<u>4.155</u>
<u>Totaal baten</u>	75.114	67.856	70.372
Lasten			
Personele lasten	56.860	53.787	56.267
Afschrijvingen	2.372	2.225	2.211
Huisvestingslasten	4.567	4.913	4.463
Overige lasten	<u>6.955</u>	<u>6.401</u>	<u>6.901</u>
<u>Totaal lasten</u>	70.754	67.326	69.842
<u>Saldo baten en lasten</u>	<u>4.360</u>	<u>530</u>	<u>530</u>
Financiële baten en lasten	847-	893-	713-
Belastingen	2-	-	4-
Totaal resultaat	<u><u>3.511</u></u>	<u><u>363-</u></u>	<u><u>187-</u></u>

**Lentiz onderwijsgroep
te Vlaardingen**
Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2018

(Bedragen * € 1.000)

	2018	2017
	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat	4.360	530
Aanpassingen voor:		
- afschrijvingen	2.372	2.211
- mutaties voorzieningen	745	289
	<u>7.477</u>	<u>3.030</u>
Veranderingen in vlottende middelen:		
- Vorderingen	122-	764-
- Kortlopende schulden	306	1.672
	<u>184</u>	<u>908</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		
Ontvangen interest	1	5
Betaalde interest	849-	731-
Belastingen	3-	2-
	<u>851-</u>	<u>728-</u>
<u>Totaal kasstroom uit operationele activiteiten</u>	6.810	3.210
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste activa	1.598-	9.822-
Desinvesterings in materiële vaste activa	-	3
Investerings in deelnemingen en/of samenwerkingsverbanden	-	80
<u>Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>	1.598-	9.739-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Nieuw opgenomen leningen	-	5.349
Aflossing langlopende schulden	1.330-	6.455-
<u>Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten</u>	1.330-	1.106-
Mutatie liquide middelen	<u>3.882</u>	<u>7.635-</u>
Beginstand liquide middelen	15.557	23.192
Eindstand liquide middelen	<u>19.439</u>	<u>15.557</u>
<u>Mutatie liquide middelen</u>	<u>3.882</u>	<u>7.635-</u>

**Lentiz onderwijsgroep
te Vlaardingen**

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

Algemeen

Groepsverhoudingen

Lentiz onderwijsgroep te Vlaardingen staat aan het hoofd van een groep rechtspersonen.

De financiële gegevens van de vennootschap zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Lentiz onderwijsgroep te Vlaardingen.

Een overzicht van de gegevens vereist op grond van de artikelen 2:379 en 2:414 BW is onderstaand opgenomen:

Geconsolideerde maatschappijen:

Naam	Statutaire zetel	Aandeel in het geplaatste kapitaal
Lentiz Cursus & consult BV	Vlaardingen	100%

Grondslagen voor de consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening van Lentiz onderwijsgroep zijn de financiële gegevens verwerkt van de tot de groep behorende maatschappijen en andere rechtspersonen waarop een overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend of waarover de centrale leiding wordt gevoerd. De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld met toepassing van de grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling van Lentiz onderwijsgroep.

De financiële gegevens van Lentiz onderwijsgroep zijn verwerkt in de geconsolideerde jaarrekening.

De financiële gegevens van de groepsmaatschappijen en de andere in de consolidatie betrokken rechtspersonen en vennootschappen zijn volledig in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen onder eliminatie van de onderlinge verhoudingen en transacties. Belangen van derden in het vermogen en in het resultaat van groepsmaatschappijen zijn afzonderlijk in de geconsolideerde jaarrekening tot uitdrukking gebracht.

De resultaten van nieuw verworven groepsmaatschappijen en de andere in de consolidatie meegenomen rechtspersonen en vennootschappen worden geconsolideerd vanaf de overnamedatum. Op die datum worden de activa, voorzieningen en schulden gewaardeerd tegen de reële waarden. De betaalde goodwill wordt geactiveerd en afgeschreven over de economische levensduur. De resultaten van afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie verwerkt tot het tijdstip waarop de groepsband wordt verbroken.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de geconsolideerde jaarrekening

De jaarrekening over 2018 is opgesteld (in € 1.000, uitgezonderd WNT-verantwoording) conform de richtlijnen van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en overeenkomstig de verslaggevingsvoorschriften en bepalingen zoals weergegeven in Titel 9 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Tevens is de Richtlijn 660 van de Raad voor de Jaarverslaggeving gevolgd. In deze richtlijn zijn voor de sector presentatie-, waarderings- en verslaggevingsvoorschriften geformuleerd.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva gewaardeerd tegen kostprijs.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Schattingen, aannames en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat de Raad van Bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. De afschrijving op de vaste activa (inclusief de bepaling van de impairment) en de restwaarde hiervan en de voorzieningen zijn de belangrijkste posten waar een schattingsproces is inbegrepen.

Financiële instrumenten

Algemeen

Lentiz onderwijsgroep maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden.

Lentiz onderwijsgroep handelt niet in financiële derivaten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of markt te beperken. Bij het niet nakomen door een tegenpartij van aan de stichting verschuldigde betalingen blijven eventuele daaruit voortvloeiende verliezen beperkt tot de marktwaarde van de desbetreffende instrumenten.

De contractwaarde of fictieve hoofdsommen van de financiële instrumenten zijn slechts een indicatie van de mate waarin van dergelijke financiële instrumenten gebruik wordt gemaakt en niet van het bedrag van de kredietrisico's en marktrisico's.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan. De reële waarde van de overige in de balans verantwoorde financiële instrumenten wijkt niet materieel af van de boekwaarde.

Hedge accounting

Lentiz past hedge accounting toe op basis van generieke documentatie. Lentiz documenteert de wijze waarop de hedgerelaties passen in de doelstellingen van het risicobeheer, de hedge-strategie en de verwachting aangaande de effectiviteit van de hedge.

Het effectieve deel van financiële derivaten die zijn toegewezen voor kostprijs-hedge-accounting, wordt tegen kostprijs gewaardeerd. Op iedere balansdatum wordt bepaald of er een indicatie is voor ineffectiviteit door de kritische kenmerken van het hedge-instrument te vergelijken met de kritische kenmerken van de afgedekte positie. In het geval dat de kritische kenmerken van het hedge-instrument en de kritische kenmerken van de afgedekte positie niet aan elkaar gelijk zijn, is dit een indicatie dat de kostprijs-hedge een ineffectief deel bevat. In dat geval wordt een kwantitatieve ineffectiviteitsmeting uitgevoerd door het vergelijken van de cumulatieve verandering van de reële waarde van het hedge-instrument met de cumulatieve verandering van de reële waarde van de afgedekte positie sinds het aanwijzen van de hedgerelatie. Ineffectiviteit wordt in de staat van baten en lasten verwerkt indien en voor zover uit de kwantitatieve ineffectiviteitsmeting (cumulatief) een verlies blijkt.

Afgeleide financiële instrumenten worden gewaardeerd op kostprijs of lagere marktwaarde, tenzij hedge accounting onder het kostprijs hedge model wordt toegepast.

Indien kostprijs hedge accounting wordt toegepast vindt, zolang het afgeleide instrument betrekking heeft op afdekking van het specifieke risico van toekomstige transactie die naar verwachting zal plaatsvinden, geen herwaardering van dit instrument plaats.

Zodra de verwachte toekomstige transactie leidt tot verantwoording in de staat van baten en lasten, wordt de met het afgeleide instrument samenhangende winst/verlies door middel van een overlopende post in de staat van baten en lasten verwerkt.

Indien de afgedekte positie van een verwachte toekomstige transactie leidt tot de opname in de balans van een niet-financieel actief of een niet-financiële verplichting, wordt de kostprijs van dit actief aangepast met de afdekkingsresultaten die nog niet in de staat van baten en lasten zijn verwerkt.

Indien het afgeleide instrument afloopt of wordt verkocht, wordt de afdekkingsrelatie beëindigd. De cumulatieve winst/verlies die tot dat moment nog niet in de staat van baten en lasten was verwerkt, wordt als overlopende post in de balans opgenomen totdat de afgedekte transacties plaatsvinden.

Indien de transactie naar verwachting niet meer plaatsvindt, wordt de cumulatieve winst/verlies overgeboekt naar de staat van baten en lasten.

Indien het afgeleid instrument niet langer voldoet aan de voorwaarden voor hedge accounting, maar het financiële instrument niet wordt verkocht, wordt ook de hedge accounting beëindigd.

De vervolgwaardering van het afgeleide financiële instrument is dan kostprijs of lagere marktwaarde.

De stichting documenteert in generieke hedgedocumentatie de enige hedgerelatie en toetst periodiek de effectiviteit van de hedgerelaties door vast te stellen dat er sprake is van een effectieve hedge respectievelijk dat er geen sprake is van overhedge. De effectiviteitstest vindt plaats door vergelijking van de kritieke kenmerken van het afdekkingsinstrument met de afgedekte positie.

De stichting bepaalt op elke balansdatum de mate van ineffectiviteit van de combinatie van het afdekkingsinstrument en de afgedekte positie (de hedgerelatie). De mate van ineffectiviteit van de hedgerelatie wordt vastgesteld door het vergelijken van de kritische kenmerken van het afdekkingsinstrument en de afgedekte positie in de hedgerelatie. De stichting hanteert voor deze vergelijking de volgende kritische kenmerken:

- Omvang;
- Looptijd;
- Afgedekt risico;
- Wijze van afrekening van het afdekkingsinstrument en afgedekte positie

Indien de kritische kenmerken, beoordeeld in de context van de hedgerelatie, aan elkaar gelijk zijn, is geen sprake van ineffectiviteit.

Indien de kritische kenmerken wel ineffectief zijn:

In dat geval wordt de mate van ineffectiviteit vastgesteld door de verandering in reële waarde van het afdekkingsinstrument te vergelijken, beoordeeld in de context van de hedgerelatie, niet aan elkaar gelijk zijn, is sprake van met de verandering in reële waarde van het afdekkingsinstrument te vergelijken met de verandering in reële waarde van de afgedekte positie. Indien sprake is van een cumulatief verlies op de hedgerelatie over de periode vanaf eerste verwerking van het afdekkingsinstrument tot aan balansdatum, wordt deze ineffectiviteit (het verlies) direct in de staat van baten en lasten verwerkt.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

Gebouwen en terreinen

De gehanteerde afschrijvingspercentages zijn:

- Gebouwen	2,00%
- Gebouwen, nieuwbouw vanaf 1-8-2002	2,50%
- Verbouwingen	10,00%

Inventaris en apparatuur

De inventaris en apparatuur worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met afschrijvingen, bepaald op basis van de economische levensduur. De afschrijving geschiedt lineair.

Activering vindt plaats met betrekking tot aanschaffingen waarvan de stuksprijs € 1 (incl. BTW) of meer bedraagt.

De gehanteerde afschrijvingspercentages zijn:

- Schoolmeubilair	6,67%
- Werkplaatsen	6,67%
- Hard en Software	20,00% t/m 33,33%
- Audiovisuele middelen	10,00%
- Kantoorinventaris	10,00%
- Overig inventaris	10,00%
- Vervoermiddelen	25,00%

Financial leasing

De materiële vaste activa waarvan Lentiz, krachtens een financiële leaseovereenkomst de economische eigendom heeft, worden geactiveerd. De uit de financiële leaseovereenkomst voortvloeiende verplichting wordt als schuld verantwoord. De in de toekomstige leasetermijnen begrepen rente wordt gedurende de looptijd van de financiële leaseovereenkomst ten laste van het resultaat gebracht. Aangezien de rentecomponent voor de afgesloten contracten nihil is, wordt gedurende de looptijd van het contract in de staat van baten en lasten geen rentecomponent verantwoord.

Financiële vaste activa

Overige deelnemingen

Kapitaalbelangen in vennootschappen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd op kostprijs.

Overige vorderingen

De post overige vorderingen bestaat uit de te verwachten compensatie van het UWV voor betaalde transitievergoedingen van werknemers van wie de arbeidsovereenkomst is beëindigd na 2 jaar ziekte. De post gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bijzondere waardevermindering vaste activa

Lentiz onderwijsgroep beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde is gelijk aan de geamortiseerde kostprijs. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale kostprijs en staan ter vrije beschikking van Lentiz onderwijsgroep, uitgezonderd de bankgarantie ad € 47 afgegeven aan de verhuurder van het pand Schiedamsdijk 114 te Vlaardingen.

Voorzieningen

Voorzieningen algemeen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, met uitzondering van de Voorziening jubileumgratificaties, welke tegen contante waarde wordt voorzien.

Pensioenen

Lentiz onderwijsgroep heeft voor haar werknemers een toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij Lentiz onderwijsgroep. De verplichtingen, welke voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP. Lentiz Onderwijsgroep betaalt hiervoor premies waarvan een deel door de werkgever en een deel door de werknemer wordt betaald. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Naar de stand van eind december 2018 is de dekkingsgraad van het pensioenfonds 97% (bron: website www.abp.nl, d.d. 27 maart 2019). Hiermee heeft het pensioenfonds niet voldaan aan de eis om de vereiste dekkingsgraad van 128,0% per 31 december 2018 te realiseren.

De pensioenregels vanuit de overheid geven aan dat de beleidsdekkingsgraad niet langer dan 5 jaar onder de 104,2% mag liggen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de afgelopen 12 maanden. Vanaf 2015 geldt dat er gedeeltelijk geïndexeerd mag worden bij een dekkingsgraad van minimaal 110%, gehele indexatie bij een dekkingsgraad van minimaal 122%. (bron: website www.abp.nl, d.d. 27 maart 2019)

Lentiz onderwijsgroep heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Lentiz onderwijsgroep heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Onderhoudsvoorziening

De onderhoudsvoorziening dient ter egalisatie van de kosten van onderhoud van gebouwen. Aan de dotatie onderhoudsvoorziening liggen meerjaren onderhoudsplannen ten grondslag. De voorziening is gebaseerd op de huidige onderhoudsplannen.

De werkelijk bestede bedragen worden jaarlijks in mindering gebracht op de voorziening.

In afwijking van hoofdstuk 212 Materiële vaste activa, paragraaf 4, alinea 451, van de richtlijnen is het voor onderwijsinstellingen voor de boekjaren 2018 en 2019 toegestaan de jaarlijkse toevoegingen aan de voorziening groot onderhoud te bepalen op basis van het voorgenomen groot onderhoud gedurende de gehele planperiode van het groot onderhoud op het niveau van het onderwijspand gedeeld door het aantal jaren waaruit deze planperiode bestaat, voor zover deze methode reeds in 2017 werd toegepast en indien is gewaarborgd dat de voorziening groot onderhoud gedurende de planperiode niet op enig moment negatief wordt. Lentiz onderwijsgroep maakt gebruik van deze tijdelijke regeling.

Voorziening wachtgelden

De voorziening wachtgelden dient voor de wachtgeldkosten die voor rekening van de instelling komen.

Voorziening Spaarverlof

De werkelijk bestede bedragen worden jaarlijks in mindering gebracht op de voorziening. Bij de bepaling van de noodzakelijke omvang is rekening gehouden met de loonkosten vanuit de begroting.

Voorziening Jubileumgratificaties

Deze voorziening betreft een personele voorziening die is opgenomen om toekomstige uit te keren gratificaties in het kader van ambtsjubilea te kunnen bekostigen. De voorziening is gewaardeerd tegen de contante waarde. De gehanteerde disconteringsvoet die gehanteerd wordt is die van de 10 jarige Staatsobligatie per jaartultimo.

Bij de bepaling van de inschatting wordt van de volgende uitgangspunten uitgegaan:

- o Naar mate het aantal dienstjaren dichter tegen het 25- of 40-jarig jubileum aanligt neemt de kans dat de medewerker blijft, toe.
- o Voor jongere medewerkers met een relatief kort dienstverband wordt de mobiliteit hoger ingeschat en derhalve de kans dat de medewerker blijft, lager.
- o Voor degenen die het 25 jarig jubileum al bereikt hebben wordt de kans dat de medewerker blijft voor het bereiken van het 40-jarig jubileum hoger ingeschat.
- o De disconteringsvoet bedraagt 0,52% (10 jarige Staatsobligatie, 31-12-2018).

Voorziening Basisbudget

In het kader van Duurzame Inzetbaarheid is een voorziening gevormd volgens de richtlijnen in RJ 271. De voorziening ultimo boekjaar omvat de door medewerkers gespaarde uren vanaf de ingangsdatum van de CAO-VO.

Voorziening regeling seniorenverlof

De voorziening voor "Regeling seniorenverlof" is met ingang van 2017 gevormd. De voorziening wordt gevormd conform de richtlijnen RJ MBO artikel 4.2, die verwijst naar RJ HBO 5.2. Hierin wordt gesteld dat de voorziening gevormd wordt voor alle medewerkers die aan de criteria voldoen. Voor de medewerkers, werkzaam conform cao-vo wordt een voorziening gevormd voor de komende 5 jaar voor elke medewerker die daadwerkelijk gebruik maakt van de regeling.

Langlopende schulden

Opgenomen rentedragende leningen en schulden worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Kortlopende schulden

Dit betreffen schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar. Kortlopende schulden worden opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs van de schuld.

Overlopende passiva

De overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Grondslagen van resultaatbepaling

Subsidie Ministerie van OCW en het Ministerie van LNV

De exploitatie wordt in belangrijke mate gesubsidieerd door het Ministerie van OCW en het Ministerie van LNV.

De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet-geoordeelde OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt in de staat van baten en lasten.

Geoordeelde OCW-subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten.

Het deel van de subsidies waar nog geen activiteiten voor zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geoordeelde OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Deelnemersbijdragen en ouderbijdragen

De deelnemersbijdragen en ouderbijdragen worden per schooljaar in rekening gebracht. Het positieve saldo van de baten en lasten, zijnde de te verwachten lasten over de periode 1 januari tot 1 augustus in het nieuwe kalenderjaar, is onder de "vooruitontvangen deelnemers/cursisten" als een kortlopende schuld op de balans opgenomen.

Resultaatbepaling

De kosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd, c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Belastingen

De vennootschapsbelasting wordt berekend tegen het geldende tarief over het resultaat van het boekjaar, waarbij rekening wordt gehouden met permanente verschillen tussen de winstberekening volgens de jaarrekening en de fiscale winstberekening, en waarbij actieve belastinglatenties slechts worden gewaardeerd voor zover de realisatie daarvan waarschijnlijk is.

Grondslagen voor de opstelling van het geconsolideerd kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen.

Kasstroom in vreemde valuta's worden omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen inzake geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond.

Winstbelastingen, ontvangen interest en ontvangen dividenden worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde interest en betaalde dividenden worden opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betalingen van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasecontract worden gepresenteerd als aflossingen van schulden voor het aflossingsbestanddeel en als betaalde interest voor het interestbestanddeel.

Toelichting behorende tot de geconsolideerde balans

(Bedragen * € 1.000)

Activa**Vaste activa**

Materiële vaste activa	Aanschaf prijs 1-1-2018	Afschrijving cumulatief 1-1-2018	Boekwaarde 1-1-2018	Investerings 2018	Des- investerings 2018	Afschrijvingen 2018	Aanschaf prijs 31-12-2018	Afschrijving cumulatief 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2018
	€	€	€	€	€	€	€	€	€
Gebouwen en terreinen	63.128	12.481	50.647	427	-	1.432	63.483	13.841	49.642
Inventaris en apparatuur	12.040	8.119	3.921	955	-	940	12.235	8.299	3.936
In uitvoering en vooruitbetalingen	-	-	-	253	-	-	253	-	253
Materiële vaste activa	75.168	20.600	54.568	1.635	-	2.372	75.971	22.140	53.831

Voor de kosten van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passiefzijde van de balans.

In de post "inventaris en apparatuur" is computerapparatuur begrepen met een boekwaarde van € 111 (2017: € 177), die wordt gefinancierd door middel van financiële lease. Lentiz heeft niet het juridische eigendom van deze computerapparatuur.

Aan de hand van de controle van de feitelijke aanwezigheid van de materiële vaste activa is vastgesteld dat van de reeds afgeschreven activa een bedrag gecorrigeerd kon worden ad € 831. Daarvoor zijn de bedragen per 31-12-2018 aangepast.

WOZ-waarde en verzekerde waarde gebouwen en terreinen

(in eigendom)	Waarde	Peildatum
WOZ-waarde gebouwen en terreinen	57.445	1-1-2018
Verzekerde waarde gebouwen	71.984	31-12-2018

Financiële vaste activa**Overige vorderingen**

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
UWV	301	301

Over de overige vorderingen is een vordering opgenomen voor de compensatie van uitbetaalde transitievergoedingen aan medewerkers waarvan de arbeidsovereenkomst is beëindigd na 2 jaar ziekte. De compensatie kan aangevraagd worden per 1 april 2020. Een werkgever kan met terugwerkende kracht in aanmerking komen voor compensatie. Dit kan voor een (transitie) vergoeding die sinds 1 juli 2015 is betaald aan een werknemer van wie de arbeidsovereenkomst is beëindigd na 2 jaar ziekte. De aanvraag hiervoor kan Lentiz volgens de regeling vanaf 1 april 2020 tot en met 30 september 2020 bij het UWV indienen. De hoogte van de in te dienen compensatie bedraagt per 31 december 2018 € 301.

Viottende activa**Vorderingen**

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Vorderingen		
Debiteuren	528	796
Studenten/deelnemers/cursisten	378	388
Ministerie OCW/LNV	-	45
Overige vorderingen	2	13
Overlopende activa	907	754
	1.815	1.996

Debiteuren

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Debiteuren	562	815
Af: Voorziening wegens oninbaarheid	34-	19-
	528	796

Het saldo debiteuren ad € 528 is circa € 260 lager dan een jaar geleden. Het debiteurensaldo was incidenteel hoger in verband met een grote vordering op de partners in MBO Westland. Deze vordering is in 2018 geheel ontvangen.

Studenten/deelnemers/cursisten

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Studenten/deelnemers/cursisten	498	481
Af: Voorziening wegens oninbaarheid	120-	93-
	378	388

	2018	2017
	€	€
Voorziening oninbaarheid Debiteuren	19	2
Voorziening oninbaarheid Studenten/deelnemers/cursisten	93	96
Stand per 1 januari	112	98
Onttrekking	192-	117-
Dotatie	234	131
Stand per 31 december	154	112

Ministerie OCW/LNV

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Ministerie van LNV	-	45
	-	45

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Overige vorderingen		
Salarissen/voorschotten personeel	2	13
	<u>2</u>	<u>13</u>

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Overlopende activa		
Overige vooruitbetaalde kosten	562	620
Nog te ontvangen rente	1	1
Overige	344	133
	<u>907</u>	<u>754</u>

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Liquide middelen		
Kasmiddelen	7	8
Tegoeden op bankrekeningen	19.428	15.549
Kruisposten	4	
	<u>19.439</u>	<u>15.557</u>

Passiva**Eigen vermogen**

	Stand 1-1-2018	Resultaat 2018	Overige mutaties 2018	Stand 31-12-2018
	€	€	€	€
Statutaire reserve:				
Statutaire reserves (publiek)	897	-		897
Statutaire reserves (privaat)	18	-		18
	915	-	-	915
Algemene reserve:				
Huisvestingsbedrijf (publiek)	12.605			12.605
Financiële bedrijfsvoering (privaat)	63	4		67
Financiële bedrijfsvoering (publiek)	568	260	-	828
	13.236	264	-	13.500
Bestemmingsreserve (publiek):				
Solidariteitsfonds	246	456		702
Calamiteitenfonds	130	130		0
Sociaal statuut	934	40		974
Huisvesting	6.717	2.235		8.952
Groei en innovatie	2.092	67		2.159
ICT	433	7		440
Duurzame inzetbaarheid	283	572		855
	10.835	3.247	-	14.082
Eigen vermogen	<u>24.986</u>	<u>3.511</u>	<u>-</u>	<u>28.497</u>

De bestemmingsreserves zijn gebaseerd op het beleidsdocument "Notitie maximale afdracht bestemmingsreserves en voorzieningen Lentiz onderwijsgroep 2018-2022".

Aard en doel bestemmingsreserves:**Solidariteit**

De bestemmingsreserve voor 'solidariteit' is bedoeld om de kosten van vervanging van personeel dat door langdurige ziekte afwezig is, te financieren. De reden hiervoor is dat Lentiz onderwijsgroep voor zowel het mbo als het vo eigen risicodragers is voor de ziektewet.

Sociaal Statuut

De bestemmingsreserve sociaal statuut is bedoeld om onder andere dekking te bieden bij reorganisaties, de kosten van eventuele boventallige formatie, gedwongen ontslagen, de kosten van her- en bijscholing of van outplacementtrajecten te kunnen voldoen. Dit is een afspraak met de vakcentrales voor de duur van maximaal vier jaar. Het is echter een voortschrijdende periode van vier jaar, dus de reserve dient blijvend op peil gehouden te worden.

Huisvesting

De bestemmingsreserve huisvesting is bedoeld om continuïteit in de benodigde huisvestingspositie te waarborgen.

Groei en Innovatie

De bestemmingsreserve groei- en innovatie is bedoeld om financiële ondersteuning te bieden aan toekomstige innovatieve (onderwijs)ontwikkelingen die onder andere zijn genoemd in het SMP, alsmede de groei-doelstellingen van locaties van de Lentiz onderwijsgroep.

ICT

De bestemmingsreserve is bedoeld om financiële ondersteuning te bieden aan toekomstige (innovatieve) ICT-ontwikkelingen en de kosten te dekken van calamiteiten aan de ICT-infrastructuur. Het exploitatiesaldo ICT-bedrijf wordt ten gunste c.q. ten laste gebracht van de bestemmingsreserve ICT.

Duurzame inzetbaarheid

De bestemmingsreserve heeft als doel maatregelen te kunnen financieren ter bevordering van de duurzame inzetbaarheid van het personeel.

Vorzieningen

	----- Mutaties -----				Saldo 31-12-2018	Looptijd <1 jaar	Looptijd >1 jaar
	Saldo 1-1-2018	Dotaties 2018	Onttrekkingen 2018	Vrijval 2018			
Personele voorzieningen:	€	€	€	€	€	€	€
Wachtgeld	796	533	723		606	168	438
Spaarverlof	214	1	18		197		197
Jubilea	314	138	42		410	75	335
Basisbudget	484	238	80		642		642
Regeling seniorenverlof	44	549	71		522	91	431
	1.852	1.459	934	-	2.377	334	2.043
Overige voorzieningen:							
Onderhoudsvoorziening	3.136	702	482	-	3.356	547	2.809
	3.136	702	482	-	3.356	547	2.809
	4.988	2.161	1.416	-	5.733	881	4.852

Toelichting op de personele voorzieningen

Wachtgeld

De voorziening wachtgeld wordt jaarlijks ultimo boekjaar geschat op basis van de individuele verwachtingen voor wachtgeldgerechtigden. De effecten in de komende jaren zijn afhankelijk van de ontwikkelingen per individuele werknemer en kunnen daarom nu nog niet geschat worden.

De voorziening wachtgeld is bedoeld om de kosten van wachtgelduitkeringen die ten laste van Lentiz onderwijsgroep komen, op te vangen.

Voor de wachtgeldverplichtingen in de BVE is Lentiz 100% eigen risicodragers. De wachtgeldverplichtingen van het VO worden voor 75% ten laste gebracht van het collectief. Middels naheffing wordt de resterende 25% in rekening gebracht bij de organisatie. Voor het VO is Lentiz 100% eigen risicodragers.

Spaarverlof

De voorziening is gevormd ten behoeve van de financiering van het spaarverlof. De hoogte van de voorziening is op individuele basis bepaald.

Jubilea

De voorziening is gevormd ten behoeve van de uitbetaling van jubileumuitkeringen.

De hoogte van de voorziening wordt bepaald aan de hand van de kans dat de medewerker werkzaam blijft bij de Lentiz onderwijsgroep. De kansen zijn ingeschat op basis van het aantal dienstjaren dat medewerkers bij het onderwijs werkzaam zijn. Het percentage varieert van 0% tot 75% voor het behalen van het 25 jarig jubileum en van 0% tot 60% voor het behalen van het 40 jarig ambtsjubileum.

Basisbudget

De voorziening basisbudget dient als reservering voor opgebouwde rechten in het kader van de CAO VO 2018-2019.

Regeling seniorenverlof

De voorziening regeling seniorenverlof is gevormd met ingang van 2017. De voorziening is in tegenstelling tot voorgaand jaar berekend over BVE en VO.

Conform de cao-mbo wordt voor elke medewerker die ouder is dan 57 jaar een voorziening getroffen. Er wordt gerekend met een kans percentage, zodra de verlofuren opgenomen worden wordt dit percentage op 100% gesteld. Zolang de verlofuren nog niet opgenomen worden, wordt dit percentage berekend door de totale werktijdfactor van de opgenomen verlofuren te delen door de totale werktijdfactor van iedereen die van de regeling gebruik kan maken. Voor de medewerkers, werkzaam conform cao-vo wordt een voorziening gevormd voor de komende 5 jaar voor elke medewerker die daadwerkelijk gebruik maakt van de regeling.

Toelichting op de onderhoudsvoorziening

Onderhoudsvoorziening

De onderhoudsvoorziening wordt gevormd om toekomstig planmatig onderhoud aan schoolgebouwen te kunnen bekostigen.

In het meerjarenonderhoudsplan is het benodigde onderhoud over een periode van 40 jaar beschreven. In dit plan staan de dotaties aan en de onttrekkingen van de voorziening. De onderhoudsvoorziening is bepaald voor een periode van 10 jaar.

Langlopende schulden

Naam	Aangegane leningen		Aflossingen LL Aflossingen KL		Stand 31-12-2018	Looptijd < 1 jaar	Looptijd >1 jaar	Looptijd >5 jaar	Rente percentage
	Stand 1-1-2018	2018	2018	2018					
Kredietinstelling	€	€	€	€	€	€	€	€	%
ABNAMRO 20060124/0833	2.998	-	268	-	2.730	214	857	1.659	5,76%
ABNAMRO 20060124/0833	5.578	-	213	-	5.365	213	850	4.302	4,48%
ABNAMRO 20101117/1066	5.150	-	350	-	4.800	350	1.400	3.050	0,33%
ABNAMRO 20080828/0248	5.000	-	-	-	5.000	-	-	5.000	5,73%
Schatkistbankieren leningnr. 2373	12.133	-	433	-	11.700	433	1.733	9.534	2,58%
DLL Fin Solutions Partners Fin Lease	141	-	55	-	86	55	31		0%
DLL Fin Solutions Partners Fin Lease	30	-	11	-	19	11	8		0%
	31.030	-	1.330	-	29.700	1.276	4.879	23.545	

De rentepercentages in het overzicht Langlopende schulden zijn de percentages zoals deze per 1 januari 2019 golden.

De aflossing 2019 (looptijd < 1 jaar) is opgenomen onder de kortlopende schulden 'kredietinstellingen'.

Voor het afdekken van het renterisico van de langlopende schulden zijn twee renteswaps afgesloten en één rentecap.

Renteswap 1:

Renteswap 1 heeft betrekking op de langlopende lening van ABNAMRO 20060124/0833. Per balansdatum bedraagt deze lening € 2.945.

De renteswap heeft betrekking op de hypothecaire lening ten bedrage van € 2.945 (actuele hoofdsom).

De variabele rentevergoeding op deze lening wordt vanaf 5 maart 2018 met een renteswap omgezet in een vaste rente van 4.48%.

De looptijd van de renteswap is tot 5 september 2023.

Om het risico op deze lening af te dekken is met bank een swapovereenkomst afgesloten onder de volgende kenmerken:

- Variabele rente EUR-EURIBOR-REUTERS, te ontvangen;
- Vaste rente 4.48%;
- Looptijd swap komt overeen met de looptijd van gekoppelde leningen;
- Notional amount per 28 september 2018 van de swap bedraagt € 491 negatief;
- Margin call verplichting indien de gestelde zekerheid door de bank als onvoldoende dekkend wordt aangemerkt.

De bank heeft op 24 april 2019 schriftelijk bevestigd geen gebruik te maken van de margin call.

Renteswap 2:

Renteswap 2 heeft betrekking op de langlopende lening van ABNAMRO 20060124/0833. Per balansdatum bedraagt deze lening € 5.578.

De renteswap heeft betrekking op de hypothecaire lening ten bedrage van € 5.314 (actuele hoofdsom).

De variabele rentevergoeding op deze lening wordt vanaf 1 januari 2019 met een renteswap omgezet in een vaste rente van 4,60%.

De looptijd van de renteswap is tot 2 januari 2029.

Om het risico op deze lening af te dekken is met bank een swapovereenkomst afgesloten onder de volgende kenmerken:

- Variabele rente EUR-EURIBOR-REUTERS, te ontvangen;
- Vaste rente 4,60%;
- Looptijd swap komt overeen met de looptijd van gekoppelde leningen;
- Notional amount per 28 september 2018 van de van de swap bedraagt € 1.583 negatief;
- Margin call verplichting indien de gestelde zekerheid door de bank als onvoldoende dekkend wordt aangemerkt.

De bank heeft op 24 april 2019 schriftelijk bevestigd geen gebruik te maken van de margin call.

Rentecap

De Cap heeft betrekking op de langlopende lening van ABNAMRO 20101117/1066. Per balansdatum bedraagt deze lening € 5.150.

De lening kent tot 2 januari 2023 variabele rentebetalingen gelijk aan de Euribor 3M. Hierdoor bestaat er variabiliteit in de rentekasstroom door fluctuatie op de rentemarkt. De doelstelling is om dit (rente)risico af te dekken middels een rentecap. De rentecap is een afspraak met de bank over een Euribor-renteplafond de 'cap rente'. Stijgt de Euribor boven het afgesproken plafond, dan biedt de afspraak daar bescherming tegen. Lentiz Onderwijsgroep betaalt dan de 'Cap rente'. Daalt de Euribor onder het afgesproken plafond, dan betaalt Lentiz Onderwijsgroep de lagere variabele Euribor Rente.

De rentecap heeft de volgende kenmerken:

- De rentecap heeft betrekking op de leningsovereenkomst ten bedrage van € 4.000 (nominaal bedrag per ingangsdatum).
- De rentevergoeding op de lening wordt gemaximeerd tot een maximale variabele rente van Euribor 3M met een opslag van 0,65%.
- De looptijd van de rentecap betreft 2 januari 2006 tot en met 2 januari 2026.
- De cap amortiseert per jaar met € 200 (€ 50 per kwartaal).
- Notional amount per 28 september 2018 van de rentecap bedraagt € 159 negatief;
- Margin call verplichting indien de gestelde zekerheid door de bank als onvoldoende dekkend wordt aangemerkt.

Financial lease

De verplichtingen uit hoofde van met derden aangegane leaseovereenkomsten bedragen in totaal € 105. In de afgesloten overeenkomsten bedraagt het rentepercentage 0%.

Kortlopende schulden

Overige kortlopende schulden

Overlopende passiva

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
	7.383	8.032
	5.349	4.362
	<u>12.732</u>	<u>12.394</u>

Overige kortlopende schulden

Kredietinstellingen

Crediteuren

Ministerie van LNV

Omzetbelasting

Loonheffing

Schulden terzake van pensioenen

Borg boeken

Overige additionele middelen

Afdracht vennootschapsbelasting

Overige kortlopende schulden

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
	1.276	1.276
	1.689	1.466
	6	-
	54	1.014
	2.549	2.459
	663	616
	-	6
	1.145	1.193
	-	2
	<u>1</u>	<u>-</u>
	<u>7.383</u>	<u>8.032</u>

De post omzetbelasting was in 2017 eenmalig hoog omdat daarin een terugbetaling was opgenomen van eerder teruggevorderde omzetbelasting conform afspraak met de belastingdienst.

Overlopende passiva

Vooruitontvangen subsidies OCW

Vooruitontvangen subsidies LNV

Vakantiegeld

Nog te betalen kosten

Accountantskosten

Vooruitontvangen bijdragen deelnemers/cursisten

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
	518	364
	1.163	724
	1.635	1.551
	1.055	736
	47	21
	931	966
	<u>5.349</u>	<u>4.362</u>

Onder de vooruitontvangen subsidies OCW is € 371 geormerkt.

Onder de vooruitontvangen subsidies LNV is € 1.138 geormerkt.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen**Schatkistbankieren**

In verband met de bouw van het World Horti Center in Naaldwijk is bij de Nederlandse staat een lening afgesloten van € 13.000 met een rentepercentage van 2,58%, voor een looptijd van 30 jaar. Voorwaarde om van het aantrekkelijke rentetarief gebruik te maken was dat Lentiz zou toetreden tot het zg. "schatkistbankieren". Dat is gebeurd per 30 juni 2014. Sinds die datum houdt Lentiz het merendeel van de publieke middelen aan bij de Nederlandse Staat. De rente voor de lening wordt jaarlijks achteraf voldaan.

Hypothecaire zekerheden

Een krediethypothek, eerste in rang, groot € 1.588, op het registergoed aan de Burgemeester Elsenweg 8 te Naaldwijk.

Een krediethypothek, eerste in rang, groot € 28.550, op de registergoederen aan de Commandeurskade 22 te Maasland, Burgemeester Elsenweg 6 te Naaldwijk, Professor

Holwerdalaan 60-62 te Naaldwijk, alsmede een krediethypothek, tweede in rang op het registergoed aan de Burgemeester Elsenweg 8 te Naaldwijk, maximaal voorbelast met € 1.588

ten behoeve van ABN AMRObank N.V.

Fiscale eenheid

Lentiz onderwijsgroep en Lentiz | Cursus & consult B.V. vormen voor de omzetbelasting een fiscale eenheid.

Lentiz onderwijsgroep

Verbonden partijen

Lentiz is een huurverplichting aangegaan met de Stichting Food Innovation Academy van € 50 per jaar voor een periode van 5 jaar.

Vordering OCW

Lentiz onderwijsgroep heeft een niet in de balans opgenomen vordering op OCW die pas geïnd kan worden bij opheffing van de instelling. De oorsprong van deze vordering betreft het betalingsritme inzake te vorderen vakantiegeld. De vordering kan pas geïnd worden bij opheffing van de instelling en wordt conform RJ660 Onderwijsinstellingen sinds 2010 niet meer in de balans opgenomen.

Lentiz onderwijsgroep heeft een niet in de balans opgenomen vordering op het ministerie van OCW, betreffende de bekostiging van het VO-deel van het Groene lyceum ad € 308.

Bankgarantie

Voor de huur van het pand aan de Schiedamsedijk in Vlaardingen is voor € 47 een bankgarantie afgegeven. Deze bedragen zijn voor de liquide middelen niet vrij beschikbaar.

Waarborgfonds BVE

Lentiz onderwijsgroep is aangesloten bij Stichting Waarborgfonds BVE. Jegens het waarborgfonds bestaat een voorwaardelijke verplichting. De verplichting is vastgesteld op 2% van de rijksbijdrage BVE en bedraagt € 669.

Meerjarige financiële verplichtingen leaseovereenkomsten

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Korter dan 1 jaar	23	32
Langer dan 1 jaar	82	40
	<u>105</u>	<u>72</u>

Meerjarige financiële verplichtingen overig

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Korter dan 1 jaar	2.867	1.888
Langer dan 1 jaar	5.808	1.234
	<u>8.675</u>	<u>3.122</u>

Er zijn in 2018 nieuwe verplichtingen aangegaan ad € 7.255 ter zake van huisvestings-, kantoorkosten en ICT-lasten.

Toelichting behorende tot de geconsolideerde staat van baten en lasten

(Bedragen * € 1.000)

Baten

	2018	2017
Rijksbijdragen	€	€
Rijksbijdragen WVO	32.872	33.089
Rijksbijdragen BVE	33.444	31.874
	<u>66.316</u>	<u>64.963</u>
	2018	2017
Rijksbijdragen WVO	€	€
Rijksbijdragen OCW	29.113	29.445
Geoormerkte OCW subsidies	107	
Niet-geoormerkte OCW-subsidies	3.390	
Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdragen SWV	<u>262</u>	
	3.759	3.644
	<u>32.872</u>	<u>33.089</u>
De rijksbijdragen OCW zijn als volgt gespecificeerd:		
Personele vergoeding 2018	25.360	
Materiele vergoeding 2018	3.108	
Huisvesting vergoeding 2018	645	
	<u>29.113</u>	
	2018	2017
Rijksbijdragen BVE	€	€
Rijksbijdragen LNV	27.976	27.495
Geoormerkte LNV subsidies	2.029	
Niet-geoormerkte LNV-subsidies	2.978	
Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdragen SWV	<u>461</u>	
	5.468	4.379
	<u>33.444</u>	<u>31.874</u>
De rijksbijdragen LNV zijn als volgt gespecificeerd:		
Personele vergoeding 2018	21.962	
Materiele vergoeding 2018	3.783	
Huisvesting vergoeding 2018	2.231	
	<u>27.976</u>	
	2018	2017
Overige overheidsbijdragen	€	€
Gemeentelijke bijdragen en subsidies	706	232
	<u>706</u>	<u>232</u>
	2018	2017
Deelnemers- en ouderbijdragen	€	€
Deelnemersbijdragen	62	39
Ouderbijdragen	82	156
	<u>144</u>	<u>195</u>
	2018	2017
Baten werk voor derden	€	€
Contractonderwijs	1.206	827
	<u>1.206</u>	<u>827</u>
	2018	2017
Overige baten	€	€
Verhuur	721	830
Detachering personeel	155	184
Overige	5.866	4.167
	<u>6.742</u>	<u>5.181</u>
De post 'overige' is als volgt te specificeren:		
Excursiegelden/reizen	844	
Leermiddelen en boekengeld	838	
Overige personele vergoedingen	1.313	
Overige vergoedingen	854	
Incidentele baten	2.017	
	<u>5.866</u>	

De post "Incidentele baten" betreft de verkoop van de Hendrik van Naaldwijkstraat te Naaldwijk. De daarmee gepaard gaande kosten zijn in mindering gebracht.

Lasten

	2018	2017
	€	€
Personele lasten		
Brutolonen en salarissen	39.717	39.154
Sociale lasten	5.010	4.819
Pensioenpremies	5.749	5.508
	50.476	49.481
Doorbelasting, ten laste van schoonmaakkosten	48-	67-
Doorbelasting, ten laste van dotatie basisbudget	159-	69-
Onttrekking voorziening wachtgeld	723-	897-
Onttrekking voorziening spaarverlof	18-	31-
Onttrekking voorziening jubilea	42-	44-
Onttrekking voorziening basisbudget	80-	90-
Onttrekking voorziening regeling seniorenverlof	71-	-
Vrijval voorziening spaarverlof	-	55-
Dotatie voorziening wachtgeld	533	945
Dotatie voorziening spaarverlof	1	19
Dotatie voorziening jubilea	138	33
Dotatie voorziening basisbudget	238	159
Dotatie voorziening regeling seniorenverlof	549	44
Personeel, niet in loondienst	5.553	5.632
Scholing personeel	511	632
Reis-en verblijfskosten	182	412
Overige	491	632
Uitkeringen	671-	469-
	<u>56.860</u>	<u>56.267</u>
Totaal aantal medewerkers in fte's	2018	2017
DIR	31	31
OP	488	477
OOP	163	163
Totaal	<u>682</u>	<u>671</u>

	2018	2017
	€	€
Afschrijvingen		
Gebouwen	1.333	1.169
Verbouwingen	99	76
Inventaris en apparatuur	940	966
	<u>2.372</u>	<u>2.211</u>

	2018	2017
	€	€
Huisvestingslasten		
Huur	628	565
Verzekeringen	42	36
Onderhoud	319	387
Energie en water	846	823
Schoonmaakkosten *)	1.519	1.524
Belastingen en heffingen	255	241
Dotatie onderhoudsvoorziening	702	623
Overige huisvestingslasten	256	264
	<u>4.567</u>	<u>4.463</u>

*) In deze kosten is begrepen een bedrag ad. € 48 aan netto loonkosten eigen personeel.

	2018	2017
	€	€
Overige lasten		
Administratie en beheerslasten	1.719	1.805
Inventaris, apparatuur en leermiddelen	3.098	3.312
Mutatie overige voorzieningen	77	37
Overige lasten	2.061	1.747
	<u>6.955</u>	<u>6.901</u>

Onder administratie en beheerslasten is het accountantshonorarium opgenomen.

Ten einde te voldoen aan de wettelijke verplichting van art. 2:382a BW, namelijk om in de jaarrekening uitgesplitst en voorzien van vergelijkende cijfers te vermelden de in rekening gebrachte honoraria van de externe accountant en de accountantsorganisatie zoals gedefinieerd in de Wta en het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort, is onderstaand overzicht in deze jaarrekening opgenomen.

	2018	2017
	€	€
Honorarium onderzoek jaarrekening	68	77
Honorarium andere controle opdrachten	18	10
Fiscale adviesdiensten	1	1
	<u>87</u>	<u>88</u>

Een bedrag van € 47 is opgenomen onder de overlopende passiva en heeft betrekking op het verslagjaar 2018.

In het boekjaar 2018 zijn de accountantsdiensten opnieuw aanbesteed en is Astrium onderwijsaccountants aangesteld als opvolger van Deloitte accountants.

	2018	2017
	€	€
Financiële baten en lasten		
Rentebaten	-	2
Rentelasten	847-	715-
	<u>847-</u>	<u>713-</u>

Belastingen (-/-)

Vennootschapsbelasting

- Vennootschapsbelasting huidig jaar ad 20%.

	2018	2017
	€	€
	2	4
	<u>2</u>	<u>4</u>

**Lentiz onderwijsgroep
te Vlaardingen**

Enkelvoudige balans per 31 december 2018

(na verwerking resultaatbestemming)

(Bedragen * € 1.000)

Activa

	<u>31 december 2018</u>	<u>31 december 2017</u>
	€	€
Vaste activa		
Materiële vaste activa	53.831	54.563
Financiële vaste activa	<u>386</u>	<u>81</u>
Totaal vaste activa	54.217	54.644
Vlottende activa		
Vorderingen	1.476	1.753
Liquide middelen	<u>19.365</u>	<u>15.505</u>
Totaal vlottende activa	20.841	17.258
Totaal activa	<u><u>75.058</u></u>	<u><u>71.902</u></u>

Passiva

	<u>31 december 2018</u>	<u>31 december 2017</u>
	€	€
Eigen vermogen	28.497	24.986
Voorzieningen	5.733	4.988
Langlopende schulden	28.424	29.754
Kortlopende schulden	12.404	12.174
Totaal passiva	<u><u>75.058</u></u>	<u><u>71.902</u></u>

**Lentiz onderwijsgroep
te Vlaardingen**
Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2018

(Bedragen * € 1.000)

	<u>Realisatie 2018</u>	<u>Begroting 2018</u>	<u>Realisatie 2017</u>
	€	€	€
Baten			
Rijksbijdragen	66.316	61.978	64.963
Overige overheidsbijdragen	706	201	232
Deelnemers- en ouderbijdragen	144	298	196
Overige baten	<u>6.927</u>	<u>4.657</u>	<u>4.316</u>
Totaal baten	74.093	67.134	69.707
Lasten			
Personele lasten	56.193	53.183	55.757
Afschrijvingen	2.366	2.219	2.204
Huisvestingslasten	4.559	4.893	4.455
Overige lasten	<u>6.616</u>	<u>6.335</u>	<u>6.764</u>
Totaal lasten	69.734	66.630	69.180
Saldo baten en lasten	<u>4.359</u>	<u>504</u>	<u>527</u>
Financiële baten en lasten	852-	893-	724-
Resultaat deelnemingen	4	26	10
Netto resultaat	<u><u>3.511</u></u>	<u><u>363-</u></u>	<u><u>187-</u></u>

**Lentiz onderwijsgroep
te Vlaardingen**

Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

Algemene grondslagen voor de opstelling van de enkelvoudige jaarrekening

De jaarrekening over 2018 is opgesteld (in € 1.000, uitgezonderd WNT-verantwoording) conform de richtlijnen van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en overeenkomstig de verslaggevingsvoorschriften en bepalingen zoals weergegeven in Titel 9 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Tevens is de richtlijn 660 van de Raad voor de Jaarverslaggeving gevolgd. In deze richtlijn zijn voor de sector presentatie-, waarderings- en verslaggevingsvoorschriften geformuleerd.

Voor de algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening, de grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat, alsmede voor de toelichting op de onderscheiden activa en passiva en de resultaten wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening, voor zover hierna niet anders wordt vermeld.

Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd op de nettovermogenswaarde, doch niet lager dan nihil. Deze nettovermogenswaarde wordt berekend op basis van de grondslagen van Lentiz onderwijsgroep.

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Wanneer de vennootschap geheel of ten dele instaat voor schulden van de desbetreffende deelneming, respectievelijk de feitelijke verplichting heeft de deelneming (voor haar aandeel) tot betaling van haar schulden in staat te stellen, een voorziening gevormd. Bij het bepalen van de omvang van deze voorziening wordt rekening gehouden met reeds op vorderingen op de deelneming in mindering gebrachte voorzieningen voor oninbaarheid.

Toelichting behorende tot de enkelvoudige balans
 (Bedragen * € 1.000)
Activa**Vaste activa**

Materiële vaste activa	Aanschaf prijs 1-1-2018	Afschrijving cumulatief 1-1-2018	Boekwaarde 1-1-2018	Investerings 2018	Des- investerings 2018	Afschrijvingen 2018	Aanschaf prijs 31-12-2018	Afschrijving cumulatief 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2018
Gebouwen en terreinen	€ 63.065	€ 12.423	€ 50.642	426	-	1.426	€ 63.483	€ 13.841	€ 49.642
Inventaris en apparatuur	12.002	8.081	3.921	955	-	940	12.233	8.297	3.936
In uitvoering en vooruitbetalingen	-	-	-	253	-	-	253	-	253
	<u>75.067</u>	<u>20.504</u>	<u>54.563</u>	<u>1.634</u>	<u>-</u>	<u>2.366</u>	<u>75.969</u>	<u>22.138</u>	<u>53.831</u>

Voor de kosten van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passiefzijde van de balans. In de post "inventaris en apparatuur" is computerapparatuur begrepen met een boekwaarde van € 111 (2017: € 177), die wordt gefinancierd door middel van financiële lease. Lentiz heeft niet het juridische eigendom van deze computerapparatuur. Aan de hand van de controle van de feitelijke aanwezigheid van de materiële vaste activa is vastgesteld dat van de reeds afgeschreven activa een bedrag gecorrigeerd kon worden ad € 732. Daarvoor zijn de bedragen per 31-12-2018 aangepast.

WOZ-waarde en verzekerde waarde gebouwen en terreinen

(in eigendom)	Waarde	Peildatum
WOZwaarde gebouwen en terreinen	57.445	1-1-2018
Verzekerde waarde gebouwen	71.984	31-12-2018

Financiële vaste activa**Deelnemingen**

	Boekwaarde 1-1-2018	Investerings en verstrekte leningen 2018	Desinvestering en afgeloste leningen 2018	Resultaat deelnemingen 2018	Boekwaarde 31-12-2018
Lentiz Cursus & consult BV	€ 81	€ -	€ -	€ 4	€ 85
	<u>81</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>4</u>	<u>85</u>

De statutaire reserve van Lentiz | Cursus & consult BV is in de enkelvoudige balans toegevoegd aan het vermogen van de Groepsmaatschappij.

Overige vorderingen

	31-12-2018	31-12-2017
UWV	€ 301	€ -
	<u>301</u>	<u>-</u>

Onder de overige vorderingen is een vordering opgenomen voor de compensatie van uitbetaalde transitievergoedingen aan medewerkers waarvan de arbeidsovereenkomst is beëindigd na 2 jaar ziekte. De compensatie kan aangevraagd worden per 1 april 2020. Een werkgever kan met terugwerkende kracht in aanmerking komen voor compensatie. Dit kan voor een (transitie) vergoeding die sinds 1 juli 2015 is betaald aan een werknemer van wie de arbeidsovereenkomst is beëindigd na 2 jaar ziekte. De aanvraag hiervoor kan Lentiz volgens de regeling vanaf 1 april 2020 tot en met 30 september 2020 bij het UWV indienen. De hoogte van de te dienen compensatie bedraagt per 31 december 2018 € 301.

Viottende activa

	31-12-2018	31-12-2017
Vorderingen	€	€
Debiteuren	269	609
Deelnemers/cursisten	379	388
Vorderingen op ministerie OCW/LNV	-	45
Overige vorderingen	4	13
Overlopende activa	824	698
	<u>1.476</u>	<u>1.753</u>

Debiteuren

	31-12-2018	31-12-2017
Debiteuren	€ 303	€ 628
Af: Voorziening wegens oninbaarheid	34-	19-
	<u>269</u>	<u>609</u>

Het saldo debiteuren ad € 528 is circa € 260 lager dan een jaar geleden. Het debiteurensaldo was incidenteel hoger in verband met een grote vordering op de partners in MBO Westland. Deze vordering is in 2018 geheel ontvangen.

Studenten/deelnemers/cursisten

	31-12-2018	31-12-2017
Studenten/deelnemers/cursisten	€ 498	€ 481
Af: Voorziening wegens oninbaarheid	119-	93-
	<u>379</u>	<u>388</u>

	2018	2017
Voorziening oninbaarheid Debiteuren	€ 19	€ 2
Voorziening oninbaarheid Studenten/deelnemers/cursisten	93	96
Stand per 1 januari	<u>112</u>	<u>98</u>
Onttrekking	192-	117-
Dotatie	233	131
Stand per 31 december	<u>153</u>	<u>112</u>

	31-12-2018	31-12-2017		
Vorderingen op ministerie OCW/LNV	€	€		
Ministerie van LNV	-	45		
	-	45		
	31-12-2018	31-12-2017		
	€	€		
Overige vorderingen				
Salarissen/voorschotten personeel	2	13		
Te vorderen BTW	2	-		
	4	13		
	31-12-2018	31-12-2017		
	€	€		
Overlopende activa				
Overige vooruitbetaalde kosten	537	604		
Nog te ontvangen rente	1	1		
Overige	286	93		
	824	698		
	31-12-2018	31-12-2017		
	€	€		
Liquide middelen				
Kasmiddelen	6	8		
Tegoeden op bankrekeningen	19.355	15.497		
Kruisposten	4	-		
	19.365	15.505		
	31-12-2018	31-12-2017		
	€	€		
Passiva				
Eigen vermogen				
	Stand	Resultaat	Overige	Stand
	1-1-2018	2018	mutaties	31-12-2018
	€	€	€	€
Statutaire reserves Lentiz onderwijsgroep	897	-	-	897
Statutaire reserves Lentiz Cursus & consult BV	18	-	-	18
	915	-	-	915
Algemene reserve:				
Huisvestingsbedrijf	12.605	-	-	12.605
Financiële bedrijfsvoering	568	260	-	828
	13.173	260	-	13.433
Deelnemingsresultaat (Lentiz Cursus & consult BV)	63	4	-	67
Bestemmingsreserve (publiek):				
Solidariteitsfonds	246	456	-	702
Calamiteitenfonds	130	130	-	0
Sociaal statuut	934	40	-	974
Huisvesting	6.717	2.235	-	8.952
Groei en innovatie	2.092	67	-	2.159
ICT	433	7	-	440
Duurzame inzetbaarheid	283	572	-	855
	10.835	3.247	-	14.082
Eigen vermogen	24.986	3.511	-	28.497

De bestemmingsreserves zijn gebaseerd op het beleidsdocument "Notitie maximale afdracht bestemmingsreserves en voorzieningen Lentiz onderwijsgroep 2018-2022".

Aard en doel bestemmingsreserves:

Solidariteit

De bestemmingsreserve voor 'solidariteit' is bedoeld om de kosten van vervanging van personeel dat door langdurige ziekte afwezig is, te financieren. De reden hiervoor is dat Lentiz onderwijsgroep voor zowel het mbo als het vo eigen risicodrager is voor de ziektewet.

Sociaal Statuut

De bestemmingsreserve sociaal statuut is bedoeld om onder andere dekking te bieden bij reorganisaties, de kosten van eventuele boventallige formatie, gedwongen ontslagen, de kosten van her- en bijscholing of van outplacementtrajecten te kunnen voldoen. Dit is een afspraak met de vakcentrales voor de duur van maximaal vier jaar. Het is echter een voortschrijdende periode van vier jaar, dus de reserve dient blijvend op peil gehouden te worden.

Huisvesting

De bestemmingsreserve huisvesting is bedoeld om continuïteit in de benodigde huisvestingspositie te waarborgen.

Groei en Innovatie

De bestemmingsreserve groei- en innovatie is bedoeld om financiële ondersteuning te bieden aan toekomstige innovatieve (onderwijs)ontwikkelingen die onder andere zijn genoemd in het SMP, alsmede de groei doelstellingen van locaties van de Lentiz onderwijsgroep.

ICT

De bestemmingsreserve is bedoeld om financiële ondersteuning te bieden aan toekomstige (innovatieve) ICT-ontwikkelingen en de kosten te dekken van calamiteiten aan de ICT-infrastructuur. Het exploitatiesaldo ICT-bedrijf wordt ten gunste c.q. ten laste gebracht van de bestemmingsreserve ICT.

Duurzame inzetbaarheid

De bestemmingsreserve heeft als doel maatregelen te kunnen financieren ter bevordering van de duurzame inzetbaarheid van het personeel.

Voorzieningen

	Saldo 1-1-2018	Mutaties			Saldo 31-12-2018	Looptijd <1 jaar	Looptijd >1 jaar
		Dotaties 2018	Onttrekkingen 2018	Vrijval 2018			
Personele voorzieningen:	€	€	€	€	€	€	€
Wachtgeld	796	533	723	-	606	168	438
Spaarverlof	214	1	18	-	197	-	197
Jubilea	314	138	42	-	410	75	335
Basisbudget	484	238	80	-	642	-	642
Regeling seniorenverlof	44	549	71	-	522	91	431
	1.852	1.459	934	-	2.377	334	2.043
Overige voorzieningen:							
Onderhoudsvoorziening	3.136	702	482	-	3.356	547	2.809
	3.136	702	482	-	3.356	547	2.809
	4.988	2.161	1.416	-	5.733	881	4.852

Toelichting op de personele voorzieningen

Wachtgeld

De voorziening wachtgeld wordt jaarlijks ultimo boekjaar geschat op basis van de individuele verwachtingen voor wachtgeldgerechtigden. De effecten in de komende jaren zijn afhankelijk van de ontwikkelingen per individuele werknemer en kunnen daarom nu nog niet geschat worden.

De voorziening wachtgeld is bedoeld om de kosten van wachtgelduitkeringen die ten laste van Lentiz onderwijsgroep komen, op te vangen.

Voor de wachtgeldverplichtingen in de BVE is Lentiz 100% eigen risicodragers. De wachtgeldverplichtingen van het VO worden voor 75% ten laste gebracht van het collectief. Middels naheffing wordt de resterende 25% in rekening gebracht bij de organisatie. Voor het VO is Lentiz 100% eigen risicodragers.

Spaarverlof

De voorziening is gevormd ten behoeve van de financiering van het spaarverlof. De hoogte van de voorziening is op individuele basis bepaald.

Jubilea

De voorziening is gevormd ten behoeve van de uitbetaling van jubileumuitkeringen.

De hoogte van de voorziening wordt bepaald aan de hand van de kans dat de medewerker werkzaam blijft bij de Lentiz onderwijsgroep. De kansen zijn ingeschat op basis van het aantal dienstjaren dat medewerkers bij het onderwijs werkzaam zijn. Het percentage varieert van 0% tot 75% voor het behalen van het 25 jarig jubileum en van 0% tot 60% voor het behalen van het 40 jarig ambtsjubileum.

Basisbudget

De voorziening basisbudget dient als reservering voor opgebouwde rechten in het kader van de CAO VO 2018-2019.

Regeling seniorenverlof

De voorziening regeling seniorenverlof is gevormd met ingang van 2017. De voorziening is in tegenstelling tot voorgaand jaar berekend over BVE en VO.

Conform de cao-mbo wordt voor elke medewerker die ouder is dan 57 jaar een voorziening getroffen. Er wordt gerekend met een kans percentage, zodra de verlofuren opgenomen worden wordt dit percentage op 100% gesteld. Zolang de verlofuren nog niet opgenomen worden, wordt dit percentage berekend door de totale werktijdfactor van de opgenomen verlofuren te delen door de totale werktijdfactor van iedereen die van de regeling gebruik kan maken. Voor de medewerkers, werkzaam conform cao-vo wordt een voorziening gevormd voor de komende 5 jaar voor elke medewerker die daadwerkelijk gebruik maakt van de regeling.

Toelichting op de onderhoudsvoorziening

Onderhoudsvoorziening

De onderhoudsvoorziening wordt gevormd om toekomstig planmatig onderhoud aan schoolgebouwen te kunnen bekostigen.

In het meerjarenonderhoudsplan is het benodigde onderhoud over een periode van 40 jaar beschreven. In dit plan staan de dotaties aan en de onttrekkingen van de voorziening. De onderhoudsvoorziening is bepaald voor een periode van 10 jaar.

Langlopende schulden

Naam	Stand 1-1-2018	Aangegane leningen		Stand 31-12-2018	Looptijd < 1 jaar	Looptijd >1 jaar	Looptijd >5jaar	Rente percentage	
		2018	Aflossingen LL 2018						Aflossingen KL 2018
Kredietinstelling	€	€	€	€	€	€	€	%	
ABNAMRO 20060124/0833	2.998	-	268	-	2.730	214	857	1.659	5,76%
ABNAMRO 20060124/0833	5.578	-	213	-	5.365	213	850	4.302	4,48%
ABNAMRO 20101117/1066	5.150	-	350	-	4.800	350	1.400	3.050	0,33%
ABNAMRO 20080828/0248	5.000	-	-	-	5.000	-	-	5.000	5,73%
Schatkistbankieren leningnr. 2373	12.133	-	433	-	11.700	433	1.733	9.534	2,58%
DLL Fin Solutions Partners Fin Lease	141	-	55	-	86	55	31	-	0%
DLL Fin Solutions Partners Fin Lease	30	-	11	-	19	11	8	-	0%
	31.030	-	1.330	-	29.700	1.276	4.879	23.545	

De rentepercentages in het overzicht Langlopende schulden zijn de percentages zoals deze per 1 januari 2019 golden. De aflossing 2019 (looptijd < 1 jaar) is opgenomen onder de kortlopende schulden 'kredietinstellingen'.

Voor het afdekken van het renterisico van de langlopende schulden zijn twee renteswaps afgesloten en één rentecap.

Renteswap 1:

Renteswap 1 heeft betrekking op de langlopende lening van ABNAMRO 20060124/0833. Per balansdatum bedraagt deze lening € 2.945.

De renteswap heeft betrekking op de hypothecaire lening ten bedrage van € 2.945 (actuele hoofdsom).

De variabele rentevergoeding op deze lening wordt vanaf 5 maart 2018 met een renteswap omgezet in een vaste rente van 4.48%.

De looptijd van de renteswap is tot 5 september 2023.

Om het risico op deze lening af te dekken is met bank een swapovereenkomst afgesloten onder de volgende kenmerken:

- Variabele rente EUR-EURIBOR-REUTERS, te ontvangen;
- Vaste rente 4.48%;
- Looptijd swap komt overeen met de looptijd van gekoppelde leningen;
- Notional amount per 28 september 2018 van de swap bedraagt € 491 negatief;
- Margin call verplichting indien de gestelde zekerheid door de bank als onvoldoende dekkend wordt aangemerkt.

De bank heeft op 24 april 2019 schriftelijk bevestigd geen gebruik te maken van de margin call.

Renteswap 2:

Renteswap 2 heeft betrekking op de langlopende lening van ABNAMRO 20060124/0833. Per balansdatum bedraagt deze lening € 5.578.

De renteswap heeft betrekking op de hypothecaire lening ten bedrage van € 5.314 (actuele hoofdsom).

De variabele rentevergoeding op deze lening wordt vanaf 1 januari 2019 met een renteswap omgezet in een vaste rente van 4.60%.

De looptijd van de renteswap is tot 2 januari 2029.

Om het risico op deze lening af te dekken is met bank een swapovereenkomst afgesloten onder de volgende kenmerken:

- Variabele rente EUR-EURIBOR-REUTERS, te ontvangen;
- Vaste rente 4.60%;
- Looptijd swap komt overeen met de looptijd van gekoppelde leningen;
- Notional amount per 28 september 2018 van de van de swap bedraagt € 1.583 negatief;
- Margin call verplichting indien de gestelde zekerheid door de bank als onvoldoende dekkend wordt aangemerkt.

De bank heeft op 24 april 2019 schriftelijk bevestigd geen gebruik te maken van de margin call.

Rentecap

De Cap heeft betrekking op de langlopende lening van ABNAMRO 20101117/1066. Per balansdatum bedraagt deze lening € 5.150.

De lening kent tot 2 januari 2023 variabele rentebetalingen gelijk aan de Euribor 3M. Hierdoor bestaat er variabiliteit in de rentekasstroom door fluctuatie op de rentemarkt. De doelstelling is om dit (rente)risico af te dekken middels een rentecap. De rentecap is een afspraak met de bank over een Euribor-renteplafond de 'cap rente'. Stijgt de Euribor boven het afgesproken plafond, dan biedt de afspraak daar bescherming tegen. Lentiz Onderwijsgroep betaalt dan de 'Cap rente'. Daalt de Euribor onder het afgesproken plafond, dan betaalt Lentiz Onderwijsgroep de lagere variabele Euribor Rente.

De rentecap heeft de volgende kenmerken:

- De rentecap heeft betrekking op de leningsovereenkomst ten bedrage van € 4.000 (nominaal bedrag per ingangsdatum).
- De rentevergoeding op de lening wordt gemaximeerd tot een maximale variabele rente van Euribor 3M met een opslag van 0,65%.
- De looptijd van de rentecap betreft 2 januari 2006 tot en met 2 januari 2026.
- De cap amortiseert per jaar met € 200 (€ 50 per kwartaal).
- Notional amount per 28 september 2018 van de rentecap bedraagt € 159 negatief;
- Margin call verplichting indien de gestelde zekerheid door de bank als onvoldoende dekkend wordt aangemerkt.

Financial lease

De verplichtingen uit hoofde van met derden aangegane leaseovereenkomsten bedragen in totaal € 105. In de afgesloten overeenkomsten bedraagt het rentepercentage 0%.

Kortlopende schulden

Overige kortlopende schulden
Overlopende passiva

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
	7.368	7.991
	5.036	4.184
	<u>12.404</u>	<u>12.175</u>

Overige kortlopende schulden

Kredietinstellingen
Rekening courant Lentiz | Cursus & consult BV
Crediteuren
Ministerie van LNV
Omzetbelasting
Loonheffing
Schulden terzake van pensioenen
Borg boeken
Overige additionele middelen
Overige kortlopende schulden

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
	1.276	1.276
	126	15
	1.602	1.437
	6	-
	-	988
	2.549	2.459
	663	616
	-	6
	1.145	1.193
	<u>1</u>	<u>1</u>
	<u>7.368</u>	<u>7.991</u>

De post omzetbelasting was in 2017 eenmalig hoog omdat daarin een terugbetaling was opgenomen van eerder teruggevorderde omzetbelasting conform afspraak met de belastingdienst.

Overlopende passiva

Vooruitontvangen subsidies OCW
Vooruitontvangen subsidies LNV
Vakantiegeld
Nog te betalen kosten
Accountantskosten
Vooruitontvangen bijdragen deelnemers/cursisten

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
	517	364
	1.163	724
	1.622	1.540
	1.028	720
	47	21
	659	815
	<u>5.036</u>	<u>4.184</u>

Onder de vooruitontvangen subsidies OCW is € 371 geoormerkt.

Onder de vooruitontvangen subsidies LNV is € 1.138 geoormerkt.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen**Schatkistbankieren**

In verband met de bouw van het World Horti Center in Naaldwijk is bij de Nederlandse staat een lening afgesloten van € 13.000 met een rentepercentage van 2,58%, voor een looptijd van 30 jaar. Voorwaarde om van het aantrekkelijke rentetarief gebruik te maken was dat Lentiz zou toetreden tot het zg. "schatkistbankieren". Dat is gebeurd per 30 juni 2014. Sinds die datum houdt Lentiz het merendeel van de publieke middelen aan bij de Nederlandse Staat. De rente voor de lening wordt jaarlijks achteraf voldaan.

Hypothecaire zekerheden

Een krediethypothec, eerste in rang, groot € 1.588, op het registergoed aan de Burgemeester Elsenweg 8 te Naaldwijk.

Een krediethypothec, eerste in rang, groot € 28.550, op de registergoederen aan de Commandeurskade 22 te Maasland, Burgemeester Elsenweg 6 te Naaldwijk, Professor Holwerdalaan 60-62 te Naaldwijk, alsmede een krediethypothec, tweede in rang op het registergoed aan de Burgemeester Elsenweg 8 te Naaldwijk, maximaal voorbelast met € 1.588 ten behoeve van ABN AMRObank N.V.

Vordering OCW

Lentiz onderwijsgroep heeft een niet in de balans opgenomen vordering op OCW die pas geïnd kan worden bij opheffing van de instelling. De oorsprong van deze vordering betreft het betalingsritme inzake te vorderen vakantiegeld. De vordering kan pas geïnd worden bij opheffing van de instelling en wordt conform RJ660 Onderwijsinstellingen sinds 2010 niet meer in de balans opgenomen.

Bankgarantie

Voor de huur van het pand aan de Schiedamsedijk in Vlaardingen is voor € 47 een bankgarantie afgegeven.

Deze bedragen zijn voor de liquide middelen niet vrij beschikbaar.

Waarborgfonds BVE

Lentiz onderwijsgroep is aangesloten bij Stichting Waarborgfonds BVE. Jegens het waarborgfonds bestaat een voorwaardelijke verplichting. De verplichting is vastgesteld op 2% van de rijksbijdrage BVE en bedraagt € 669.

Meerjarige financiële verplichtingen leaseovereenkomsten

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Korter dan 1 jaar	23	32
Langer dan 1 jaar	82	40

Meerjarige financiële verplichtingen overig

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Korter dan 1 jaar	2.867	1.888
Langer dan 1 jaar	5.808	1.234

Er zijn in 2018 nieuwe verplichtingen aangegaan ad € 7.255 ter zake van huisvestings-, kantoorkosten en ICT-lasten.

Toelichting behorende tot de enkelvoudige staat van baten en lasten
 (Bedragen * € 1.000)
Baten

	2018	2017		2018	2017
Rijksbijdragen				€	€
Rijksbijdragen WVO	32.872	33.089		29.113	29.445
Rijksbijdragen BVE	<u>33.444</u>	<u>31.874</u>			
	<u>66.316</u>	<u>64.963</u>			
Rijksbijdragen WVO				€	€
Rijksbijdragen OCW				29.113	29.445
Geoormerkte OCW subsidies		107			
Niet-geoormerkte OCW-subsidies		3.390			
Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdragen SWV		<u>262</u>		<u>3.759</u>	<u>3.644</u>
				<u>32.872</u>	<u>33.089</u>
De rijksbijdrage OCW is als volgt gespecificeerd:					
Personele vergoeding 2018	25.360				
Materiele vergoeding 2018	3.108				
Huisvesting vergoeding 2018	<u>645</u>				
	<u>29.113</u>				
Rijksbijdragen BVE				€	€
Rijksbijdrage LNV				27.976	27.495
Geoormerkte LNV subsidies		2.029			
Niet-geoormerkte LNV-subsidies		2.978			
Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdragen SWV		<u>461</u>		<u>5.468</u>	<u>4.379</u>
				<u>33.444</u>	<u>31.874</u>
De rijksbijdrage LNV is als volgt opgebouwd:					
Personele vergoeding 2018	21.962				
Materiele vergoeding 2018	3.783				
Huisvesting vergoeding 2018	<u>2.231</u>				
	<u>27.976</u>				
Overige overheidsbijdragen				€	€
Gemeentelijke bijdragen en subsidies				706	232
				<u>706</u>	<u>232</u>
Deelnemers- en ouderbijdragen				€	€
Deelnemersbijdragen				62	39
Ouderbijdragen				82	157
				<u>144</u>	<u>196</u>
Overige baten				€	€
Verhuur				818	904
Detachering personeel				130	142
Overige				5.979	4.297
				<u>6.927</u>	<u>5.343</u>
De post 'overige' is als volgt te specificeren:					
Excursiegelden/reizen	843				
Leermiddelen en boekengeld	838				
Overige personele vergoedingen	1.389				
Overige vergoedingen	892				
Incidentele baten	<u>2.017</u>				
	<u>5.979</u>				

De post "Incidentele baten" betreft de verkoop van de Hendrik van Naaldwijkstraat te Naaldwijk. De daarmee gepaard gaande kosten zijn in mindering gebracht.

Lasten**Personele lasten**

	2018	2017
	€	€
Brutolonen en salarissen	39.400	38.871
Sociale lasten	4.972	4.787
Pensioenpremies	5.703	5.469
	<u>50.075</u>	<u>49.127</u>
Doorbelasting, ten laste van schoonmaakkosten	48-	67-
Doorbelasting, ten laste van dotatie basisbudget	159-	69-
Onttrekking voorziening wachtgeld	723-	897-
Onttrekking voorziening spaarverlof	18-	31-
Onttrekking voorziening jubilea	42-	44-
Onttrekking voorziening basisbudget	80-	90-
Onttrekking voorziening regeling seniorenverlof	71-	-
Vrijval voorziening spaarverlof	-	55-
Dotatie voorziening wachtgeld	533	945
Dotatie voorziening spaarverlof	1	19
Dotatie voorziening jubilea	138	33
Dotatie voorziening basisbudget	238	159
Dotatie voorziening duurzame inzetbaarheid	549	44
Personeel, niet in loondienst	5.316	5.485
Scholing personeel	511	632
Reis-en verblijfskosten	179	406
Overige	465	629
Af: uitkeringen	671-	469-
	<u>56.193</u>	<u>55.757</u>

Totaal aantal medewerkers in fte's

	2018	2017
DIR	29	29
OP	487	476
OOP	161	162
Totaal	<u>677</u>	<u>667</u>

Afschrijvingen

	2018	2017
	€	€
Gebouwen	1.333	1.169
Verbouwingen	93	69
Inventaris en apparatuur	940	966
	<u>2.366</u>	<u>2.204</u>

Huisvestingslasten

	2018	2017
	€	€
Huur	620	557
Verzekeringen	42	36
Onderhoud	319	387
Energie en water	846	823
Schoonmaakkosten*)	1.519	1.524
Belastingen en heffingen	255	241
Dotatie onderhoudsvoorziening	702	623
Overige	256	264
	<u>4.559</u>	<u>4.455</u>

*) In deze kosten is begrepen een bedrag ad. € 48 aan netto loonkosten eigen personeel.

Overige lasten

	2018	2017
	€	€
Administratie en beheerslasten	1.699	1.780
Inventaris, apparatuur en leermiddelen	3.021	3.281
Dotatie aan overige voorzieningen	76	37
Overige lasten	1.820	1.666
	<u>6.616</u>	<u>6.764</u>

Financiële baten en lasten

	2018	2017
	€	€
Rentebaten	5-	9-
Rentelasten	847-	715-
	<u>852-</u>	<u>724-</u>

Resultaat deelnemingen

	2018	2017
	€	€
Lentiz Cursus & consult BV	4	10

BIJLAGE E: VERBONDEN PARTIJEN

Model E (Bedragen * € 1.000)	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen		Resultaat Art 2:		
			31-12-2018 €	2018 €	403 BW	Deelname	Consolidatie
Lentiz Cursus & consult BV	Vlaardingen	1	85	4	Nee	100%	Ja
Stichting Greenport Westland Oostland	Vlaardingen	4	-	-	Nee	0%	Nee
Stichting Equestrum	Vlaardingen	4	-	-	Nee	0%	Nee
Federatie MBO Westland	Westland	4	-	-	Nee	0%	Nee
Stichting Food Innovation Academy	Vlaardingen	4	-	-	Nee	0%	Nee
Stichting World Horti Center	Westland	4	-	-	Nee	0%	Nee

Samenwerkingsverbanden

Om ervoor te zorgen dat alle leerlingen een passende plek krijgen, hebben scholen regionale samenwerkingsverbanden gevormd. In deze samenwerkingsverbanden werken het regulier en speciaal onderwijs (cluster 3 en 4) samen. Er worden afspraken gemaakt over de begeleiding en ondersteuning van leerlingen die extra zorg nodig hebben. Lentiz onderwijsgroep werkt samen met het Samenwerkingsverband Nieuwe Waterweg Noord en het Samenwerkingsverband Westland. Lentiz onderwijsgroep heeft geen zeggenschap van betekenis binnen deze Samenwerkingsverbanden.

BIJLAGE G: SPECIFICATIE SUBSIDIES 2018

G1 Verantwoording van subsidie zonder verrekeningsclausule per ultimo 2018

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing Datum	De prestatie is ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking	
			geheel uitgevoerd en afgerond	nog niet geheel afgerond
14YD				
Studieverlof VO 2017	853041-1	20-09-17	☒	☐
Studieverlof BVE 2017	853035-1	20-09-17	☒	☐
Studieverlof BVE 2018	930740-1	22-10-18	☒	☐
Salarismix leraren MBO in Randstadregio's 2018	884244-1	22-01-18	☒	☐
Salarismix leraren MBO in Randstadregio's 2018	941892-1	19-12-18	☒	☐
Voorziening leermiddelen minimagezinnen 2017	849845-1	22-08-17	☒	☐
Voorziening leermiddelen minimagezinnen 2018	926434-2	21-08-18	☒	☐
Leraren Ontwikkel Fonds (Prof.Kap.Ontw.)	LOF-17-0013	13-12-17	☐	☒
Leraren Ontwikkel Fonds (Prof.Kap.Ontw.)	LOF17-0285	4-07-18	☐	☒
Studieverlof BVE 2018	928212-1	20-09-18	☐	☒
Studieverlof VO 2018	929594-1	20-09-18	☐	☒
Doorstroomprogramma PO-VO 2017-2018	DPOVO17096	20-12-17	☐	☒
Doorstroomprogramma PO-VO 2018-2019	DPOVO18081	30-08-18	☐	☒
Doorstroomprogramma PO-VO 2018-2019	DPOVO18079	30-08-18	☐	☒
Aanvullende bekostiging technisch VMBO 2018-2019	923632-2	19-12-18	☐	☒
17WQ				
Studieverlof 2017	853598-1	20-09-17	☒	☐
Studieverlof 2017	855318-1	20-10-17	☒	☐
Studieverlof 2018	929641-1	20-09-18	☐	☒
Studieverlof 2018	940944-1	19-12-18	☐	☒
Leraren Ontwikkel Fonds (Expeditie Europa)	LOF16-0016	14-11-16	☐	☒
Doorstroomprogramma PO-VO 2017-2018	DPOVO17075	24-07-17	☐	☒
Doorstroomprogramma PO-VO 2018-2019	DPOVO18074	30-08-18	☐	☒
Aanvullende bekostiging technisch VMBO 2018-2019	923743-2	19-12-18	☐	☒

G2-A Aflopend per ultimo 2018

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing Datum	Bedrag van	Ontv. t/m	Totale kosten	Te verrekenen
			toewijzing	2018	2018	31-12-2018
			€	€	€	€
14YD						
Schoolmaatschappelijkwerk in het MBO 2018	874350-2	22-01-18	57	57	57	-
Transitievergoeding Lentiz - Edudelta	MBO/560041230	17-07-18	1.108	1.108	1.108	-
			<u>1.165</u>	<u>1.165</u>	<u>1.165</u>	<u>-</u>

G2-B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing Datum	Bedrag van	Ontv. t/m	Ontvangen	lasten	Totale kosten	Saldo nog te
			toewijzing	2018	2018	2018	31-12-2018	besteden
			€	€	€	€	€	€
14YD								
Regionaal Investeringsfonds (RIF, Onderwijsvernieuwing en technologie binnen GHC)	1088332	20-10-16	1.075	699	215	169	379	320
Regionaal Investeringsfonds (RIF, Onderwijsvernieuwing en technologie binnen FIA)	139157	23-05-18	1.474	516	516	-	-	516
			<u>2.549</u>	<u>1.215</u>	<u>731</u>	<u>169</u>	<u>379</u>	<u>836</u>

Lentiz onderwijsgroep

WNT-verantwoording 2018 Lentiz onderwijsgroep

(in €)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Lentiz onderwijsgroep van toepassing zijnde regelgeving:

Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 10 november 2015, nr. WJZ/798385 (10556), houdende wijziging van de Regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren in verband met invoering van de Wet verlaging bezoldigingsmaximum WNT. Het bezoldigingsmaximum in 2018 voor Lentiz onderwijsgroep is € 158.000 en is vastgesteld door de Raad van Toezicht in haar vergadering van 21 december 2018.

1.a Bezoldiging topfunctionarissen

Gegevens 2018

Funcitie	Naam	Voorzitter J/N	Aanvang functieervulling	Einde functieervulling	Deeltijdfact or in fte	Gewezen topfunctionaris ja/nee	(Fictieve) dienstbetrekking ja/nee	Beloning + belastbare onkostenvergoedingen	Beloningen betaalbaar op termijn	Subtotaal	Individueel WNT maximum	Onverschuldigde betaling	Totaal bezoldiging
Raad van Bestuur	Kant, G.	J	1-8-2002	-	1,00	nee	ja	158.365	19.400	177.765	158.000	n.v.t	177.765
Raad van Bestuur	t Lam, C.M.	N	1-1-2018	31-7-2018	1,00	nee	ja	59.263	14.385	73.648	92.167	n.v.t.	73.648
Raad van Bestuur	Van Dam, F.P.	N	1-1-2018		1,00	nee	ja	117.721	18.090	135.811	158.000	n.v.t.	135.811

Gegevens 2017

Raad van Bestuur	Kant, G.	J	1-8-2002	-	1,00	nee	ja	158.289	18.211	176.500	153.000	n.v.t	176.500
Raad van Bestuur	t Lam, C.M.	N	1-10-2009	-	1,00	nee	ja	140.075	21.985	162.060	153.000	n.v.t.	162.060

Vanaf 1-1-2016 is voor de voorzitter van de Raad van Bestuur het overgangsregime van toepassing, hetgeen betekent dat 4 jaar van het overgangsrecht gebruik gemaakt wordt.

Daarna zal gedurende een driejarige afbouwperiode naar de norm van WNT-2 worden toegewerkt.

Op 1 augustus 2018 is mevrouw C.M. 't Lam teruggetreden als lid van de Raad van Bestuur. Zij heeft een ontslagvergoeding ontvangen die past binnen de regelgeving van de WNT (maximaal 75.000,-).

Per 1 januari is de heer F.P. van Dam benoemd als lid van de Raad van Bestuur.

1.e Bezoldiging bij andere WNT-instellingen

De heer Kant vervulde in 2018 de volgende nevenfuncties:

- voorzitter van Recer, economische adviesraad Midden Delfland
- lid van de Raad van Toezicht van het Ontwikkelcentrum
- lid van de ledenvergadering van de AOC Raad in Ede
- lid van het dagelijks bestuur van de Stichting Greenport West Holland
- lid van de greenboard West Holland
- voorzitter van het bestuur van de Stichting Greenport Horticultuur
- lid van adviesraad van EP-Nuffic
- lid van het bestuur van de stichting Food Innovation Academy
- lid van het bestuur van de stichting Equestrium
- voorzitter van het bestuur van de stichting World Horti Center

Er is geen sprake van bezoldiging binnen deze nevenfuncties en derhalve geen sprake van cumulatie van bezoldiging voor de WNT.

De heer Van Dam vervulde in 2018 de volgende nevenfuncties:

- lid van het bestuur van het samenwerkingsverband Nieuwe Waterweg Noord
- lid van de Raad van Toezicht van Stichting Zorg Nieuwe Waterweg Noord
- vicevoorzitter van marktsegment Groen bij de SBB
- lid van het dagelijks bestuur van de stichting Groene Norm

Er is geen sprake van bezoldiging binnen deze nevenfuncties en derhalve geen sprake van cumulatie van bezoldiging voor de WNT.

1.c Toezichthoudende topfunctionarissen

Gegevens 2018

Funcitie	Naam	Voorzitter J/N	Ingang functievervul-ling	Einde functievervul-ling	Individueel WNT maximum	Beloning	Voorziening beloning op termijn	Uitkering beëindiging van het dienstverband	Onverschuldigde betaling	Totaal bezoldiging
Raad van Toezicht	Penning, M.J.	J	1-1-2016	1-1-2021	23.700	7.000	-	-	-	7.000
Raad van Toezicht	Gansevoort, A.R	N	1-1-2013	1-1-2022	15.800	5.000	-	-	-	5.000
Raad van Toezicht	Adrichem, J.P.A. van	N	1-1-2010	1-1-2019	15.800	5.000	-	-	-	5.000
Raad van Toezicht	longh, S.de	N	1-1-2016	1-1-2022	15.800	5.000	-	-	-	5.000
Raad van Toezicht	Koers, H.E.	N	1-1-2010	1-1-2019	15.800	5.000	-	-	-	5.000
Het lidmaatschap van de heer Koers is met 1 jaar verlengd.										

Gegevens 2017

Raad van Toezicht	Penning, M.J.	J	1-1-2016	1-1-2021	22.950	7.000	-	-	-	7.000
Raad van Toezicht	Gansevoort, A.R	N	1-1-2013	1-1-2022	15.300	5.000	-	-	-	5.000
Raad van Toezicht	Adrichem, J.P.A. van	N	1-1-2010	1-1-2019	15.300	5.000	-	-	-	5.000
Raad van Toezicht	longh, S.de	N	1-1-2016	1-1-2022	15.300	5.000	-	-	-	5.000
Raad van Toezicht	Koers, H.E.	N	1-1-2010	1-1-2018	15.300	5.000	-	-	-	5.000

2. Uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband

Funcitie	Naam	Omvang dienstver- band in fte	Jaar waarin dienst- verband is beëindigd	Overeengekomen uitkering wegens beëindiging dienst- verband	Individueel toepasselijk maximum
Lid Raad van Bestuur	C.M. 't Lam	1,00	2018	75.000	75.000

**Lentiz onderwijsgroep
te Vlaardingen**

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben geen gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden die van invloed zijn op de situatie per balansdatum.

**Lentiz onderwijsgroep
te Vlaardingen**

Voorstel bestemming van het exploitatiesaldo

Het resultaat 2018 wordt als volgt bestemd (zie tevens de specificatie van het eigen vermogen zoals opgenomen in de toelichting op de balans).

Algemene reserve:		264
Bestemmingsreserve (publiek):		
Solidariteitsfonds	456	
Calamiteitenfonds	130-	
Sociaal statuut	40	
Groei en innovatie	67	
Huisvesting	2.235	
ICT	7	
Duurzame inzetbaarheid	<u>572</u>	
		3.247
Totaal		<u><u>3.511</u></u>

Vlaardingen, juni 2019

Raad van Bestuur

Kant, G. Voorzitter

Dam, F.P. van Lid

Raad van Toezicht

Penning, M.J. Voorzitter

Gansevoort, A.R. Lid

longh, S. de Lid

Schnabel, E.E.C. Lid

Leeuw, J.A. de Lid

**Lentiz onderwijsgroep
te Vlaardingen**

Overige gegevens

Gegevens over de rechtspersoon

Naam instelling:	Samenwerkingsstichting voor BVE en VO in het Westland en de Nieuwe Waterweg Noord.
Adres:	Schiedamsedijk 114
Postadres:	Postbus 3040
Postcode/Plaats:	3130 CA Vlaardingen
Kamer van Koophandel:	41146390
Telefoon:	010-4349925
Bestuursnummer:	31137
Contactpersoon:	C.G. van Peet
Telefoon:	010-2041610
E-mail:	cvpeet@lentiz.nl

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht van Stichting Lentiz Onderwijsgroep, Samenwerkingsstichting voor BVE en VO in het Westland en de Nieuwe Waterweg Noord

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Lentiz Onderwijsgroep, Samenwerkingsstichting voor BVE en VO in het Westland en de Nieuwe Waterweg Noord te Vlaardingen gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Lentiz Onderwijsgroep, Samenwerkingsstichting voor BVE en VO in het Westland en de Nieuwe Waterweg Noord op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2018 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2018;
2. de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Lentiz Onderwijsgroep, Samenwerkingsstichting voor BVE en VO in het Westland en de Nieuwe Waterweg Noord, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5 lid 1(j) Uitvoeringsregeling WNT

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij geen controlewerkzaamheden verricht op gegevens in de WNT-verantwoording, of het ontbreken daarvan, op grond van de anticumulatiebepaling van artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 onderdeel j Uitvoeringsregeling WNT. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT plichtige instellingen alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- bestuursverslag;
- overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf '2.2.2. Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

B. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Zoetermeer, 13 juni 2019
Astrium Onderwijsaccountants B.V.

Was getekend,

Drs. N.E. Lansbergen RA EMITA RE

Bijlage bij de controleverklaring

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijnhet in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.